Vol. XIV
No. I

20th March 1958
(Thursday)

Andhra Pradesh Legislative Assembly Debates

Official Report

(PART II—Proceedings other than Questions and Answers)

CONTENTS

Pages

Budget-Demands for grants [1 -89]

-Demand No XXIII-Co-operation-Rs. 1,29,73,500

-Demand No. XLVII Other State Works-Rs. 60,13,000

NOTE—*at the commencement of the speech denotes confirmation from the member not received in time.

PRINTED BY SADHANA PRINTERY, HYDERABAD,
FOR THE DIRECTOR, GOVERNMENT PRESS, HYDERABAD.

The
Andhra Pradesh Legislative Assembly Debates

[*Part II-Proceedings other than Questions and Answers*]

OFFICIAL REPORT

48th day of the Sixth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Thursday, the 20th March 1958.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

(Mr. Speaker in the Chair)

QUESTIONS AND ANSWERS

(*See Part I*)

BUDGET-DEMANDS FOR GRANTS

Demand No. XXIII Co-operation-Rs. 1,29,73,500

Demand No. XLVII Other State Works Rs. 60,13,000

The Minister for Co-operation (Sri Mehdi Nawaz Jung): Mr. Speaker, Sir. On the recommendation of the Governor, I beg to move:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1, 29, 73, 500 under Demand No. XXIII — Co-operation."

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 60, 13,000 under Demand No. XLVII — Other State Works."

Mr. Speaker : Motions moved

Sri Mehdi Nawaz Jung : Sir, I consider it a great privilege to move the Demands which relate to very important

National Schemes. 'Co-operation' finds a very important place in our Second Five-year Plan. Now, we have to realise that in the times to come, every thing — particularly, in the rural areas — has to go all the way through co-operative means and co operative methods. The sources of production, the means of distribution, marketing and consumption — all have to be made co-operative. Therefore, it becomes a duty of the Government to see that full attention is paid and all the facilities necessary and funds required are furnished to see that our schemes are implemented successfully Sir, there is always a great demand for co-operative societies. The formation of co-operative societies is not a difficult job But the maintenance of societies is a matter of great urgency. We find here that the demand for the co-operative societies is there, but the presence of co-operators is lacking. It is all right to have co-operative societies which are not of much advantage until we have co-operators. To have a thing is some thing different from becoming some thing. What I would appeal in this connection to all those who urge for the formation of co-operatives is to think in terms of mutuality, to think in terms of co-operation, to feel that they are co-operators and to become co-operators. To become co-operators is more important than to form co-operative societies.

In the Budget for 1958-59, Government have taken care to provide funds for all the new schemes. To know what the new schemes would be in 1958-59, I would request the hon. Members to see to the continuing and new schemes of the Second Five-year Plan at page 23, page 25 and page 48. That will give an idea as to how the question of expanding the co-operative movement and participating in new schemes is finding funds.

I would just like to tell you, Sir, in brief, that the amount provided in the budget covers:

Direction	Rs.	6,50,000
Superintendence.		59,59,000
Other Charges.		1,49,400
Grants-in-aid		62,15,100

And, therefore, it all comes to about Rs 1,29,73,500.

I would particularly like to mention, Sir, that the expansion of rural credit has been made very easy owing to the loans that are given by the Reserve Bank of India on short-term and medium-term basis.

Then, again, Sir, about the Second Five-year I would like to quote the figures that might enlighten the hon. Members as to how the money is going to be spent in Andhra Pradesh :—

		Andhra	Telangana
Expansion of Rural Credit Societies	Rs.	5,57,000	4,43,000
Expansion of activities of Land Mortgage Bank for the issue of long-term loans.		58,000	96,000
Development of co-operative marketing.		29,78,000	13,56,000
Tobacco marketing		4,81,000	...
Co-operative marketing for cocoanuts.		48,000	...
Training of subordinate personnel.		4,50,000	3,09,000
Education of office-bearers.		36,000	40,000
Establishment of research survey of statistical wing in the co-operative department	Rs.	90,000	
Organisation of Labour Contract and Forest Coupe Societies		45,000	

Pilot Scheme for integration of rural credit	91,000	
Co-operative farming.	86,000	10,000
Urban Credit Supply.	3,50,000	

Sir, I would like to quote a few figures about the Marketing. The Government contributes to the share capital of Primary and Apex Marketing Societies according to be need. So, 1957-58 the amout was Rs. 5 lakhs and in the coming year - 1958-1959, Rs. 13 lakhs have been provided.

		1957-58	1958-59
Loan for the construction of godowns of large-scale societies.	Rs.	9.00,000	15,00,000
Sanction of subsidy for construction of godowns.		4,50,000	7,20,000
Sanction of loans for establishing Processing Plants.		2,58,000	4,45,000
In Telangana for Processing.		70,000	1,50,000
Loans for construction of godowns.		3,52,500	6,75,000
Subsidy for construction of godowns.		1,17,500	2,25,000

Thus, the hon. Members will see that the figures have been more or less doubled in almost all the cases. The Marketing Societies are being formed and they are hoped to do well.

There is a provision of about Rs. 48,000, as I have said just now, for having co-operative marketing for cocoanuts. And also for having co-operative marketing in tobacco Rs. 4,18,000 have been provided.

The most important item as I would consider is the training of subordinates and the training of personnel.

The training of 240 Senior Inspectors, 720 Junior Inspectors and the training of 300 non-official subordinates is a matter which will be taken on hand.

To assess the advantages and benefits of the co-operative movement, there is going to be a wing—statistical wing, in the department, for which Rs. 90,000 have been provided.

Similarly, pilot schemes for integrated credit, that is the formation of large scale societies along with godowns, are also undertaken and the same will be pursued. These schemes are going to be of great importance, so far as integrated credit is concerned.

Co-operative farming is a very important subject and this subject has been mentioned, and discussed, on many an occasion, at various councils, conferences and meetings. In this connection, the Government of India is very keen that co-operative farming should be introduced in India. There have been two deputations to China, who went there to study the co-operative farming problem. There have also been their reports on co-operative farming which have been accepted by the Rural Credit survey division of the Planning Commission. The question is a very difficult one, but the Government of India's policy is definite that co-operative farming societies should be formed. There are about 600 co-operative societies to be formed in the second Five Year Plan, out of which our share comes to about 60 societies. Amounts have been provided to create facilities for the formation of those societies. As regards the co-operative farming societies it may be said that in India we have co-operative farming societies, but according to Darling's report some of the societies are in name only; some are bogus ones; some are such which are run by the relations; and some are such which have been formed only to draw upon the

facilities that are provided by the Government. However, a beginning has been made in Andhra also and these societies have to be encouraged. We are quite prepared that the formation of these co-operative farming societies must be taken in hand. I may just casually mention here that this question was placed before the Andhra Pradesh Co-operative Advisory council, some members of which have been present here; but they refused to consider the question: they said that co-opetative farming does not suit their temperament, their ways and their methods of business. However, it is considered now that we may make an experiment in areas like Karur in Nellore District where there is a lot of uncultivated land and also in project areas under Kadam. This is a subject which requires a very keen study, and I hope that hon. Members of the House will make a study of the question and prepare themselves for the formation of co-operative societies. It would be a matter of great achievement if our zamindars could make a beginning and start adopting co-operative farming methods on their own zamindaris and thus set an example for others. Whether you accept it at the moment or not, co-operative farming societies have to come into existence and have to find a place. It may take a few years no doubt, but a beginning has to be made.

Then as regards milk supply, a scheme of about Rs. 4,50,000 is being taken on hand for Nellore town. The milk-supply scheme in Secunderabad has been entrusted to the Animal Husbandry Department.

As regards the second demand, Sir, I may quote a few figures to show how the budget for the year 1958-59 comprises of items connected therewith. Rs. 15,00,000 have been provided in Andhra, and another Rs. 15,00,000 for Telangana, for industrial housing scheme, and

Rs. 8,00,000 for industrial housing scheme amenities. Thus it comes to Rs. 38,08,000. For low-income housing schemes, Rs. 17,00,000 have been provided for Telangana only. For slum-clearance and sweepers, housing Rs. 3,75,000 for Telangana and Rs. 1,30,000 for Andhra have been provided. In all, it comes to Rs. 60,13,000 under this Demand. As regards loans and advances by the State Government, Demand No. 12, that comes to about Rs. 68,35,000; but this demand will be moved by the hon. Minister for Finance, though the amount will come to our budget. The low income housing has become very popular and has been very well all over Andhra and in Telangana. The amounts provided are not sufficient, and the demand is very great. Further efforts will be made to find more money as far as convenient and possible. The Industrial Housing schemes also have done very well, but it may be mentioned here that due to the rent fixed by the Government of India the Industrial housing scheme has not become very popular, although there is demand for it. There was a demand that the rent should be reduced and it has been done is some cases and the houses have been occupied. Slum-clearance is a question which requires enormous amounts. The funds provided are not sufficient, but a beginning has to be made, although in Hyderabad city and Secunderabad City slum-clearance has been done on a very large scale and crores and crores of rupees have been spent.

I beg to suggest, Sir, that hon. Members of the House will kindly consider the demands with sympathy and with co-operation and grant the demands. I look forward to receive valuable suggestions from the hon. Members.

Demand No. XXIII - Co-operation - Rs. 1,29,73, 500/-

Sri Vavilala Gopalakrishnayya (Sattenapalli): I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

To criticise the delay in registration of Co-operative Societies either of Credit or of Non-Credit and particularly cottage industries.

Sri G. Ganga Reddy (Mudhole): I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-.
for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార శాఖలో, ప్రభుత్వము తమ ఉద్యోగులను నియమించి అధికారములో ఉన్న పార్టీ జోక్యము గలిగించుకొని సహకారోద్యమవృద్ధికి అడ్డు పడుతున్నందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార సంస్థలు వాగ్దానము చేసిన పనులు కలుగ చేయక ప్రజలను మోసగించుచున్నందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-.
for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార సంస్థల రిజర్వుఫండు చట్టప్రకారము నిల్వలు చేయలేకుండనందులకు అట్టి ఫండులను అనవసరముగా వ్యయపరచుచుండునందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/--
for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార సంఘములు రద్దుచేయబడిన తర్వాత వాటి సంబంధమయిన నిలవలు, ఫండులు, లావా దేవీలు తేలక సంఘ సభ్యులను మోసగించు చుండుటందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

తెలంగాణాలోని పరపతి సంఘములు ధాన్యము నిలవచేయు సంఘములు పట్టణ ఋణ పంపక సంఘములు గ్రామాభివృద్ధి సంఘములు గ్రామ బ్యాంకులు మొదలగువాటి కార్యములు కుంటుపడి పోయినవాటి కార్యములను పరివర్తక ధనవంతులకు తోడు యిచ్చుచున్నందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార సంఘముల ఆడిట్ కనీసము సంవత్సరమున కొకసారైన చేయించలేక వ్యవహారమును కుంటుపరచుటకు కారకులు అయినందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-.
for Co-operation by Rs. 100/-

మంథోల్ తాలూకా దేరగ్రామ బ్యాంకును స్థాపించెదమని వాటాధనము మొదలగునవి వసూలు చేసుకొని ఒక సంవత్సరము అయినప్పటికిని అప్పుల విడుదల చేయలేక పోవుట

..To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

తెలంగాణాలో కేంద్ర సహకార సంఘము యొక్క ప్రచురణలు, ప్రచారములు, విద్యాబోధన మొదలగు వాటిని సక్రమముగా పద్దు లేనందులకు, తెలంగాణాలో సహకార వ్యవసాయ సంఘములు మరియు చర్మ సహకార పరిశ్రమలు, పలు విధములయిన శ్రమ సహకార సంఘములకు గృహ నిర్మాణ సహకార సంఘములను కూలి సహకార సంఘములను మొదలగు వాటిని స్థాపించనందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by . Rs. 100/-

సహకారోద్యమ విద్యాబోధన కేంద్రములు తెలంగాణాలో స్థాపించక మరియు ప్రతిదానికి ఆంధ్రకే ప్రాముఖ్యత యిచ్చినందులకు.

Sri Baswa Maniah (*Andole*): I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

10 సంవత్సరాములనుండి చౌక మరియు గ్రైను బ్యాంకుల ఆడిటు చేయక ధాన్యమును గ్రామాధికారులనుండి కాజేయని ప్రభుత్వవిధానమును విమర్శించగలందులకు

Sri Pillalamarri Venkateswarlu (*Nandigama*): I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

For the failure of the Government to take steps to amend the Co-operative Societies Act to enable the people to join the Societies in large numbers.

To reduce the allotment of Rs. 1, 29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

For the failure of the Government to take action against officers who are responsible for mis-management and Loans Co-operative Society, Lingala, Jaggaiahpet Taluk.

Sri P. Satyanarayana (Samarlakota): I beg to move

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

ప్రభుత్వ విధానం విమర్శించుటకు

Sri S. Vemayya (Buchireddipalem-Reserved): I beg to move

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

జి.ఓ.నం. 200 ప్రకారము చేపలు పట్టుకొను పరపతి సంఘములకు, చెరువు, గుంట వగైరాలలో చేపలు పట్టుకొను హక్కును యివ్వక, వ్యక్తులకు పంచాయితీ బోర్డులకు యిచ్చుచున్నందుంలకు-

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

నెల్లూరుజిల్లా కోవూరు తాలూకా విడవలూరు చేపల పరపతి సంఘమునకు వావిళ్ల చెరువు చేపలు పట్టుకొను హక్కును యీ ఫసలీలో యివ్వక, పంచాయితీ బోర్డుకు యిచ్చినందుకు నెల్లూరు తాలూకా మాదిరాజు గూడూరు చేపల పరపతి సంఘమునకు ఇవ్వక పంచాయితీబోర్డుకు యీ ఫసలీలో యిచ్చుచున్నందుకు, జి. ఓ. 200 ను గౌరవించి, మన్నించనందుకు—

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

లంకభూములను ఫీల్డు కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలకు పూర్తిగా యివ్వక 1/3 భాగమును వేలము వేయు పద్ధతిని విరమించనందుకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co- peration by Rs. 100/-

నెల్లూరు జిల్లా, నెల్లూరు తాలూకా పాపిరెడ్డి పాలెం హరిజనులు పరపతి సంఘమును యేర్పాటు చేయమని డిపాజిట్ కట్టినను గత నాలుగు సంవత్సరములనుండి సంఘమును రిజిష్టరు చేయుటకు జాప్యము జరుగుచున్నందులకు

Sri M. Nagi Reddy (Macherla): I beg to move

To reduce the allotment of Rs 1,29,73,500/- for Co-operation by Rs. 100/-

చేనేత పారిశ్రామికుల సహకార సంఘాలకు సెస్సుఫండు నిధినుండి సకాలములో డబ్బు మంజూరు చేయక జాప్యం చేస్తున్నందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/- for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార చట్టాన్ని సవరించి పంచవర్ష ప్రణాళిక క్రింద సహకార ఉద్యమానికి కేటాయించిన మొత్తాలను పేద, మధ్యతరగతి ప్రజలకు చెందే యేర్పాట్లు చేయుటలో ప్రభుత్వం జాప్యం చేస్తున్నందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/- for Co-operation by Rs. 100/-

నెల్లూరు జిల్లా కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకువారు బ్యాంకు యెన్నికలు న్యాయంగా జరుగుటకు బ్యాంకు బైలాలను సవరించి, యూనియన్ల ప్రాతినిధ్యం తీసివేయమని ఏకగ్రీవముగా కోరినప్పటికి, సదరు బైలాలను రిజిష్టరు చేయుటలో జరుగుచున్న జాప్యానికి

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/- for Co-operation by Rs 100/-

సహకార సంఘాలలో చేరదలచుకొన్నవారందరికీ, చేరే అవకాశము కలిగించుటలో ప్రభుత్వము విఫలమైనందులకు

Sri Krishnamachari (Sangareddy-General): I beg to move

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/- for Co-operation by 100-/

భూమితనఖా సంఘములద్వారా అప్పులు తొందరగా లభించునట్లు ఏర్పాట్లు చేయనందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార సంఘములు ఇనాం భూములపై అప్పులు ఇవ్వనందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

వ్యవసాయమునుగురించి కో-ఆపరేటివ్ సంఘములు ఏర్పాటు చేయలేక పోయినందులకు

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

రాంపురం, సంగారెడ్డి తాలూకాలోగల కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీపై సరిఅయిన పర్యవేక్షణ లేనందులకు.

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

ఋణగ్రస్తుని ఆస్థి వేలము వేయునపుడు సివిల్ సీజరు కోడుకు విరుద్ధముగా ప్రవర్తించుచున్నందులకు

Sri B. Rama Reddi (Mydukur): I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

రైతు ఋణ నివారణకై తగినంత శ్రద్ధ తీసికోనందుకు

Sri D. Narsaiah (Huzurnagar): I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార పరపతి సంఘములద్వారా రైతుల పరపతి పెంచకపోవడం గురించి

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

తాలూకా అగ్రికల్చరల్ కో-ఆపరేటివ్‌లు సరిగా పనిచేసేటట్లు చర్యలు తీసుకోక పోవడం, వాటిలో శిక్షవేసిన సంస్థ అభివృద్ధికి ఆటంకముగా ఉన్న వారిని తొలగించక పోవడం ప్రజాతంత్రయుతంగా ఎన్నికలు జరుపుటకు పూనుకోకపోవడమునుగురించి

పరపతి సంఘం నియమాలు, రూల్సు, ప్రజలకు ఆటంకముగా ఉన్నవాటిని మార్చుకుండుటను గురించి

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

గ్రేన్ బ్యాంకులు మొదలగు సహకార సంస్థల సొమ్ము అపహరించి లెక్కలు చెప్ప నిరాకరించేవారిని, బాకీలు పెట్టి దాట వేస్తున్న వారినుంచి సొమ్ము రాబట్టక పోవడంగురించి

Sri B. Dharma Bhiksham (Nakrakal): I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార సంఘములు ఏర్పాటు చేయుటలో నిర్లక్ష్యం, రిజిష్టర్ చేయుటలో విలంబన గురించి చర్చించుటకు గాను.

Sri G. Ramulu (Huzurabad-Reserved): I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

హుజూరాబాద్ తాలూకా జమ్మికుంట గ్రామ చతరంజి పారిశ్రామిక సహకార సంఘము పేరును మార్చివేయుటకు ఇచ్చిన విజ్ఞాపనములను కరీంనగరం జిల్లా డిప్యూటీ రిజిష్ట్రారు కార్యాలయమువారు మూలనవేసి ఉంచినందులకు

Sri P. Narasinga Rao (Huzurabad-General): I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

To criticise inordinate delay in registering credit and other Societies and in sanctioning loans.

Sri K. L. Narsimma Rao (Yellandu-General): I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార సంస్థలలో స్వార్థపరశక్తులు జరుపుచున్న అక్రమాలను అరికట్టక పోవడంగురించి ప్రజాధనాన్ని దిగమింగి సహకార విధానం ఎడల ప్రజలలో అసహ్యం ప్రబలుటకు కారకులైన ప్రవర్తిస్తున్న వ్యక్తులపై చర్యలు తీసుకోనక పోవడం గురించి

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

హెచ్.ఎ.సి.ఎ. లో జరిగిన నష్టాలకు బాధ్యతలను బైటపెట్టక పోవడం గురించి, వారిని శిక్షించక పోవడం గురించి

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార సంస్థలలో ప్రభుత్వ పెట్టుబడి సద్వినియోగం జరుగుచున్నదా? లేదా? అని పరిశీలించి వివరాలను శాసనసభకు అందచేయకపోవడం గురించి

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,501/-
for Co-operation by Rs. 100/-

కో-ఆపరేటివ్ క్రెడిట్ బ్యాంకున్నకు జిల్లా కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకులకు తగినంత ధనం కేటాయించక పోవడంగురించి, రిజర్వు బ్యాంకునుండి తగినంతగా కేటాయించక పోవడం గురించి

Demand XLVII-Other State Works-Rs. 60,13,000/-

Sri Vavilala Gopalakrishnayya: I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 60,13,000/-
for other State works by Rs. 100/-
To discuss the policy.

Sri Gopidi Ganga Reddy: I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 60,13,000/-
for other State works by Rs. 100/-

ముధోళ్ తాలూకాలో తక్కువ ఆదాయముగల వారలకు గృహనిర్మాణ కార్యక్రమం చేయలేనందులకు

Sri Baswa Maniah: I beg to move
To reduce the allotment of Rs. 60,13,000/-
for other State works by Rs. 100/-

1857–58 లో సుమారు 30 లక్షలు పాలిటెక్నిక్ గురించి ఆంధ్రలోనే వ్యవహరించిన ప్రభుత్వ విధానమును విమర్శించ

Mr. Speaker: All these cut motions are now before the House.

*శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం): అధ్యక్షా, ఈనాడు Co-operative Demand మీద మాట్లాడుతున్నాము. కాని యీ శాఖ సహకారమేనా చేస్తున్నది? ప్రజలతో ఏ మాత్రమూ సహకరించుట లేదని చెప్పవలసి యున్నది దీనిలో "One for all and all for one"అనే సిద్ధాంతం ఉన్నది కాని అది ఆచరణలో కనిపించుటలేదు. Some political parties have got into the Co-operative movement and are trying to make capital out of it. అనేక ప్రాంతాలలో, జిల్లాలలో పొలిటికల్ పార్టీలు తమయొక్క అవసరాల కొరకే యీ సొసైటీలనూ, బ్యాంకులనూ ఉపయోగించుకొంటున్నాయని నేడు ఉదాహరణలతో చెప్పగలను.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య: అన్ని పార్టీలూనా ?

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు: ఈనాడు చాలా బ్యాంకులలోనూ, చాలా సొసైటీలలోనూ కాంగ్రెసు పార్టీవారు అధ్యక్షులుగా ఉన్నారు.

తండ్రి తరువాత ఆసొసైటీలను కొడుకుకు అప్పగించిన గ్రామాలు చాలా ఉన్నాయి. నేను ఉదాహరణ పూర్వకంగా చెప్పగలను. ప్రాథమిక సొసైటీలలోనికి బ్యాంకులలోనికి సభ్యులను చేర్చుకోకుండా కొంత మంది అనేక ఆటంకాలు పెట్టడం జరుగుతున్నది. ఈ విషయం తెలుసుకోవడానికి గత 2, 3 సంవత్సరాల నుంచీ రిపోర్టు లేదు. ఉద్యమం ఏలా సాగుతోందో, ఎన్ని గ్రామాలకు విస్తరించి ఏలా పని చేస్తోందో చెప్పడానికి అవకాశం లేదు. గత సంవత్సరపు రిపోర్టును బట్టి పూర్వం ఆంధ్ర రాష్ట్రంలోనే మొత్తం 17 వేల గ్రామాలు ఉండగా, 806 సొసైటీలు మాత్రమే ఉన్నట్లుగా మంత్రిగారు చెప్పారు. తెలంగాణా విషయంలో కూడా అనేక వేల గ్రామాలున్నప్పటికీ సొసైటీలుమాత్రం చాలా తక్కువే ఉన్నాయని చెప్పవలసి యున్నది. మొత్తం 6,594 సొసైటీలున్నాయనీ, 65 లక్షల రూపాయలు అప్పు ఇచ్చారనీ చెప్పడం జరుగుతోంది. ఆంధ్ర ప్రాంతానికి సంబంధించి 29.44 లక్షల మంది ప్రజలకు ఉపయోగపడుతోందనీ, ప్రాథమిక సొసైటీలలో 5,88,000 మంది సభ్యులున్నారనీ చెప్పారు. 5,88,000 మంది సభ్యులలో 3 లక్షల మందికి అప్పులు దొరక లేదనీ, 2 లక్షల మంది మాత్రమే అప్పులు తీసుకొన్నారనీ చెప్పారు. ఈ విధంగా దేశంలో 1% ప్రజలకు మాత్రమే యీ ఉద్యమం serve చేస్తోందనీ లెక్కలనుబట్టి చెప్పవచ్చును. ప్రజలకు కావలసిన

అప్పులో 4% మాత్రమే యీ సహకారోద్యమం వల్ల లభిస్తున్నదని ఒక సందర్భంలో మంత్రిగారే చెప్పారు. దేశంలోని ప్రజానీకానికి కావలసిన అవసరాలకు, పెట్టుబడికి 6.4% మాత్రమే ప్రభుత్వంద్వారాఇచ్చే అప్పు వల్లగాని, సహకారసంఘాల ద్వారాయిచ్చేఅప్పువల్ల గాని లభిస్తోందని యీమధ్య National Council కూడా చెప్పింది. దానిని బట్టి Co-operative movementను గురించి ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే.

"The Co-operative credit system has not adjusted itself to the new demands imposed by a Socialistic pattern of Society and that it is proceeding on the traditional conservation the philosphies and objectives of the National Extension Scheme and Community development that a member of every family in a Village should be made eligible to become a member of atleast one Co-operative society, the shift in the emphasis that Co-operative credit should have greater relation to the credit worthiness of the purpose than credit worthiness of the personhave been lost sight of."

అప్పునిచ్చుటలో పర్పసా లేక పర్సనా అనేదిచూడ వలసిన అవసరం ఉన్నది. ఇంతవరకూ అప్పు తీసుకొనే వ్యక్తికి ఎంత ఆస్తిఉన్నది ఎంత repay చేస్తాడు అనే రూపంలో ఆలోచిస్తున్నారు. ఆ purpose ఏమిటి అని ఆలోచించడంలేదు. ఈ నాడు ప్రజానీకానికి కావలసిన అవసరాలను తీర్చడానికి యీసహకార సంఘాలు ముందుకురావడంలేదు. సహకారం చేయడానికి బదులు అసహకారం చేస్తున్నాయని చెప్పవలసి ఉంటుంది.

ఇక ప్రాథమిక సహకార సంఘాల విషయం తీసుకుంటే చాలా విచిత్రం కలుగుతుంది. ఈమధ్య శాసనసభలోనే మంత్రిగారు శ్రీకాకుళం బ్యాంకును supersede చేయడానికి కారణాలు చెబుతూ, mis-appropriation జరిగింది, యింకా allegations ఉన్నాయనీ అందు వల్ల Directors' Board ను రద్దుచేసి Special Officer ను వేశామనీ చెప్పారు. కృష్ణాజిల్లాలో ఇటువంటివి అనేకం జరుగుతున్నాయి.

నందిగామ తాలూకాలోని లింగాల గ్రామంలో Co-operative Society president చాలా డబ్బు అపహరించాడన్నీ, అనేక బినామీ పట్టాలు తయారు చేశారనీ, forgery చేశారనీ ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చాము. కాని యింతవరకూ ఆ సొసైటీపైన ఏమీచర్యలు తీసుకోలేదు. ప్రభుత్వం గుర్తించి చర్యలు తీసుకోవాలంటే Co-operative movements ప్రత్యేకించి నిర్వహించే అధికారులు, Deputy Registrars వాటిని అమలు జరుపలేదు; అమలు జరుపలేక పోయారు, అమలు జరుపడానికి కనీసం సిద్ధపడలేదు అందుకు అనేక ఆటంకాలొచ్చాయి. ఎప్పటికప్పుడు ప్రభుత్వం తీసుకోవాలనుకొన్న చర్యలన్నింటికీ కొందరు అడ్డు పడడం జరిగింది. ఇంతవరకూ ఆ ప్రెశిడెంటును తొలగించలేదు. బినామీలను సరిచేయలేదు. అన్నింటిని వసూలుచేయడానికి సెంట్రల్ బ్యాంకు గాని, అక్కడవున్న Deputy Registrar గాని బాధ్యత తీసుకోలెదు. డిప్యూటీ రిజిష్ట్రారు యీ విధంగా కాలయాపన చేస్తూంటే ప్రభుత్వం చూస్తూఊరకున్నదని చెప్పవలసి వస్తోంది. ఆమధ్యన కృష్ణాజిల్లాలోని కొన్ని పెద్ద పెద్ద గ్రామాలలో కూడా 70 వేలు, 60 వేలు, 18 వేలు యీ విధంగా బినామీలు బయట పడడం జరిగింది. అక్కడవున్న presidents డబ్బును Bank నుంచి directగా తీసుకొంటూన్నారని తెలుస్తోంది నూజివీడు తాలూకాలోని గొల్లపల్లిలో బినామీలు అనేక రూపాలలో వచ్చాయి. వాయిదాలు మీరిపోతున్నాయి. Special Officer ను వేసినా అవన్నీ collect చేయడానికి పూనుకోలేదు. ఇట్లా ఎందుకు జరుగుతున్నది? ఇది బ్యాంకులకు అనుకూలమో, లేక అధికారంలో వుండే పార్టీలకు అనుకూలమైన వ్యక్తులచేతులలో ఇది ఉండడమో గాని కాలయాపనచేయడం జరుగుతున్నదని చెప్పవలసి ఉంటుంది.

"ఈ Societies ను register చేయడం చాలా తేలిక, వాటిని నిర్వహించడమే కష్టం" అని మంత్రిగారు యిప్పుడే చెప్పారు. కాని సొసైటీలను రిజిష్ట్రేషను చేయడమే జరుగడంలేదు. అధికారంలో ఉండేపార్టీల ప్రమేయంఉంటేనే, వారిప్రోత్సాహం ఉంటేనే, వారు Promotors గా ఉంటేనే రిజిష్ట్రేషను జరుగుతోంది. కాని లేకపోతే జరగడంలేదు. కనుగొప్పులం అనే గ్రామంలో ఒక సొసైటీ ఏర్పాటుచేయడానికి నేను 3 సం॥లు ప్రయత్నంచేశాను. నాతో Deputy Registrar సహాకరించలేదు. Central Bank సహాకరించలేదు. 3 సంవత్సరములు ప్రయత్నం

చేసిన తరువాత విరమింపవలసి వచ్చింది. కాని, ఈ సొసైటీలను బాగా అభివృద్ధిలోకి తీసుకువెళ్లాలనీ చెబుతున్నారు. ఈ సొసైటీల పరిపాలనకు చిన్న సొసైటీలు అడ్డంవస్తాయని 1950వ సంవత్సరం రిపోర్టులో చెప్పారు. కొన్ని సొసైటీల నిర్వహణలో 11 లక్షలవరకూ నష్టంవచ్చిందనీ, కొన్నింటికి మాత్రమే 9లక్షలవరకూ లాభంవచ్చిందనీచెప్పారు. ఈమధ్యన All India Rural Survey వారు యీ సహకార ఉద్యమాన్ని విస్తరింప చేయాలనీ, కొత్తరూపంలో సొసైటీలను ప్రారంభించాలనీ, రైతాంగానికి ఎక్కువగా అందుబాటులో ఉండాలనీ, large sized societies కావాలనీ, యింకా Rural Banks ఏర్పాటు చేయాలనీ వారి రిపోర్టులో చెప్పారు. ఆప్రకారం large sized societies ను ఏర్పాటుచేయడం జరుగుతోంది. Rural Banks ఏర్పాటు చేయాలనే సిద్ధాంతంమంచిదే. కాని ప్రభుత్వం డైరెక్టర్సును నామినేట్ చేయడం అనునది చాలా అభ్యంతరకరమైన విషయం దానిలో ప్రభుత్వ పెట్టుబడులు కొన్నిఉన్నవి; కాబట్టి మేమే మొదటి రెండు సంవత్సరములు డైరెక్టర్సును నామినేట్ చేయాలి అని చెప్పుచున్నారు. డెప్యూటీ రెజిస్ట్రార్సు ఇన్‌స్ట్రక్షన్సు ఇచ్చి, బ్యాంకు డైరెక్టర్సును సంప్రదించి వారికి ఇష్టంలేకపోతే వారి సలహాలను మాకు ఇవ్వవద్దు అని చెప్పడం చాలా విచిత్రముగా ఉన్నది. ఎందుకు బ్యాంకు డైరెక్టర్సుకు ఇష్టంకావాలి, వారి ప్రమేయంఎందుకు ఉండాలి? వారి పార్టీవారినే నింపాలనే ఉద్దేశంతో ఇలా చేసినారని చెప్పవలసివస్తున్నది. రూరల్ బ్యాంక్సుగాని లార్జిస్కేల్ సొసైటీస్‌గాని organise చేయాలని అనేక గ్రామాల నుండి ప్రజలుముందుకు వస్తున్నప్పుడు వాటికి డైరెక్టర్సును నామినేట్ చేయుటకు బ్యాంకు ప్రసిడెంట్సును సంప్రదించి వారికి ఇష్టంఉన్న, వారి అనుజ్ఞ ఉన్నప్పుడే డైరెక్టర్సును పంపించండి; లేకపోతే లేదని డెప్యూటీ రెజిస్ట్రార్సుకు ఎందుకు సలహా ఇవ్వవలసిన అవసరం ఏర్పడింది ? ఆ ప్రజల విశ్వాసం పొందినవారిని గాని ఇంతకుముందు సొసైటీసును నిర్వహించిన వారినిగాని ఎందుకు తీసివేయవలసి వచ్చినదో నాకు అర్థంకావడంలేదు. కొన్నిగ్రామాలలో క్రెడిట్ సొసైటీస్, మల్టి-పర్పస్ సొసైటీస్‌ను ఏకం చేసినప్పుడు వాటిలో పనిచేసిన ప్రసిడెంట్సును గాని, సెక్రెటరీస్‌ను గానీ వారు బాధ్యతతో ఆక్షేపణలేకుండా నిర్వహించి నప్పుడు వారినే ఎందుకు నామినేట్ చేయ కూడదు? బ్యాంకు ప్రసిడెంట్సు దయా దాక్షిణ్యాలకు, అనుగ్రహాలకు పాత్రులైనవారినే నియమించాలనడం సరియైన విధానం కాదు.

రూరల్ బ్యాంకుు, లార్జిస్కేల్ సొసైటీసును ఆర్గనైజ్ చేస్తున్నప్పుడు కొన్ని ఆర్డర్సును మార్చుచున్నారు. గత సంవత్సరం లార్జిస్కేల్ సొసైటీస్‌ను ఆర్గనైజ్ చేయునప్పుడు 4,5 మైళ్ళ చుట్టు ప్రక్కలఉండు 5,6 గ్రామాలను సమీకరించి పదివేల రూపాయల share capital ను వసూలుచేయాలని చెప్పినారు. అలాగే కొంతమంది ఉత్సాహంతో 5,6 గ్రామాలను కలుపుకొని share capital ను ప్రోగుచేసి నారు. దర్శి గ్రామములో 4500 జనాభాఉన్నప్పటికి మూడువేలు మాత్రమే share capital గా వసూలుచేసినారు. చుట్టుప్రక్కల గ్రామాలలో పదివేల రూపాయలు share capital గా వసూలుచేసినారు. వారు సొసైటీసును ఏర్పాటుచేయమని అడిగితే డిపార్టుమెంటు కొన్ని అభ్యంతరములను తెలుపుచున్నది. ఈ మధ్య ఐదువేల జనాభా కలిగిన గ్రామంలో ఏడువేల share capital ఉన్నా సరిపోతుంది అన్నారు. కాని నాలుగువేల జనాభాకలిగిన గ్రామంతో మరొక గ్రామాన్ని కలుపుటకు వీలులేదని అభ్యంతరం తెలుపుచున్నారు. లార్జిస్కేల్ సొసైటీలను పెట్టుతామని అనేక గ్రామాలలో తిరిగి డబ్బుకూడ వసూలుచేసిన తరువాత "ఈ నాడు మేము సొసైటీలను పెట్టము" అంటే ఆ ప్రజలలో సొసైటీలు అంటే ఎటువంటి అభిప్రాయంకలుగుతుందో ప్రభుత్వం గ్రహించాలి.

నిన్నటిదినం షుగర్ ఫ్యాక్టరీస్‌ను కో ఆపరేటివ్ సిస్టంమీద పెట్టాలని మంత్రిగారు అన్నారు. ప్రజలుఎంతో ఉత్సాహంతో ఉవ్విళ్ళూరుతూ పట్టుదలతో మూడు ప్రాంతాలలో డబ్బువసూలు చేసినారు. డబ్బువసూలు చేయకమునుపు డబ్బువసూలు చేస్తేనేగాని లైసెన్సు ఇచ్చుటకు వీలులేదు అన్నారు. డబ్బువసూలుచేసినాము, లైసెన్సు ఇవ్వమని ఈ రోజుఅడిగితే ఫారిన్ ఎక్స్చేంజి తక్కువఅయినది, దిగుమతులు తగ్గినవి అందువల్ల మెషీనరీ రావడంలేదు అనే నెపంతో వాయిదా వేస్తే ప్రజానీకంలో కో ఆపరేషన్ అంటే ఎటువంటి అభిప్రాయం కలుగుతుందో ఆలోచించాలని ప్రభుత్వమును కోరుచున్నాను. ఇది ప్రజల అవసరాలను తీర్చే కో ఆపరేషన్ కాదు. ప్రభుత్వం మాటలలో చెప్పుచున్నది. కాని ప్రజలు ఇందుకు పూనుకున్నప్పుడు ప్రభుత్వంనుండి తగిన సహకారం, ప్రోత్సాహం లభించదు అనే అభిప్రాయం ప్రజలకు కలుగుచున్నది. బొంబాయిలో దాదాపు 15 ఫ్యాక్టరీలు ఈ సిస్టంమీద నడుస్తున్నవి. ఉత్తర ప్రదేశ్ లో కొన్నింటికి లైసెన్సులు ఇచ్చినట్లు ఈ మధ్య పేపర్లలో చదివినాము. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోఉన్న మూడు పంచదార మిల్లులను కో ఆపరేటివ్ సిస్టంపై స్థాపించుటకు ఫారిన్

ఎక్స్ఛేంజి ఇబ్బందుల వల్ల మెషీనరి తెచ్చుటకు అవకాశంలేదు అనిచెప్పుతున్నారు. కాని ఇతర రాష్ట్రాలలో అవసరచర్యలు తీసుకుంటున్నారు. సహకార సంఘాలద్వారనే సోషల్ వెల్ఫేర్‌ను కూడా సాధించవలసి ఉన్నది. గ్రామాలలో అనేకమంది వెనుకబడినవారు ఉన్నారు. చాకలి, మంగలి, కుమ్మరి, వడ్రంగి మొదలగు వృత్తులవారున్నారు. వారందరికి వృత్తి సంఘాలను పెట్టి సౌకర్యాలను కలుగచేయాలి. ఈనాడు fishermen Societies ను ఏర్పాటుచేస్తున్నారు. ఫారెస్టుకూపు సొసైటీలను ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. లేబర్ కాంట్రాక్టు కోఆపరేటివ్ సొసైటీలను ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. వీటివల్ల ఎవరికైనా ఏవిధమైన సౌకర్యము అయినా లభించిందా అని ప్రభుత్వమును ప్రశ్నించుచున్నాను. లేబర్ కాంట్రాక్టు సొసైటీస్‌ను ఏర్పాటు చేసిన తరువాత హైవేస్ డిపార్టుమెంటువారు పనులు ఇచ్చుటకు వీలులేదని స్పష్టంగా చెప్పినారు. శాసనసభలో మొన్నటి దినం పబ్లిక్‌వర్క్సుమీద చర్చసందర్భంలో కార్మికసహకార సంఘాలకు పదివేల రూపాయలు విలువచేసే పనులు ఇస్తామని చెప్పినారు. కానివారు ఎక్జిక్యూటివ్ ఇంజినీర్ దగ్గరకువెళ్ళినచో "మీరుకూడా టెండర్సు పెట్టండి; తరువాత ఆలోచిస్తాము" అని చెప్పినారు. గతరెండు సంవత్సరములనుండి అనేకసార్లు వాగ్దానాలుచేసినారు కానీ ఇంతవరకూ లేబర్ కాంట్రాక్టు సొసైటీస్‌కు ఒక్కపనికూడ ఇచ్చినట్లులేదు. ఈ మధ్యప్రశ్నల సందర్భంలో మంత్రి నరసింగరావు గారు "వారికి సూపర్‌వైజర్సు లేనందున పనులను సకాలంలో సక్రమంగా చేయలేర"ని చెప్పినారు. ప్రతి కంట్రాక్టరుకు అనుభవంకలిగిన సూపర్‌వైజర్సు ఉన్నారా? ఐనప్పటికీ, ప్రభుత్వ డిపార్టుమెంటు యొక్క సహకారంతో పనులు జరుగుచున్నవి. వీరిచేతకూడా అలాగే చేయించవలయును. ఇతర సంఘాలవారు కూడా ఆయా డిపార్టుమెంటులకువెళ్ళిఅడిగిన "టెండర్సుకురండి లేకపోతే మేము ఏమిసౌకర్యంచేసేది లేదు" అని ఖచ్చితంగా చెప్పుచున్నారు. ఫిషర్‌మెన్ సొసైటీసుకు గూడ ఒక్కచెరువును ఇవ్వడంలేదు. గ్రామాలలో ఇట్టి సంఘాలవారికి పంచాయతి బోర్డువారికి చిన్న చిన్న తగాదాలు వచ్చిన సందర్భములలో పంచాయితి బోర్డుకు ఇస్తున్నారు. ఈ సొసైటీలకు సౌకర్యములు కలుగజేయుటలేదు. చిన్న చెరువులను ఫిషర్‌మెన్ సొసైటీలకు ఇచ్చుటలేదు. చాలా ఉదాహరణలు ఇవ్వగలను. కాని అధ్యక్షులు చాలా తక్కువ సమయమును ఇచ్చినారు. ఇలాంటి తగాదాలు రాకుండ ఫిషరీస్ డిపార్టుమెంటు, లోకల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంటు ఉద్యోగులు

కూర్చొని సమన్వయపరచి ఎవరికిచెరువులు ఎక్కడెక్కడ కావాలో నిర్ణయించేయుటకు ఎందుకు ప్రయత్నంచేయకూడదు?

ఆంధ్రదేశంలో ఫీల్డులేబర్ కో ఆపరేటివ్ సొసైటీస్ దాదాపు వెయ్యిఉన్నవి. వాటికి 72వేల ఎకరాల భూమిని ఇస్తామని చెప్పి దానిలో 1/3 భూమిని మాత్రమే ఇవ్వడం జరిగింది. మిగిలినది పెద్దవారంతా తీసుకున్నారు.

అదేవిధంగా వీవర్స్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్ ఉన్నవి. వాటిలో ఎంత మంది సభ్యులుగా చేరినారు ? చేరనివారికి రక్షణ ఏమిటి ? తయారైన కొన్ని లక్షల గజముల గుడ్డ నిలిచి ఉండిపోతున్నది. దానికి తగిన మార్కెటు సౌకర్యములు కలుగచేయుటకు ప్రభుత్వం తీసుకొనే చర్యలు చాలా తక్కువగానే ఉన్నవి.

తెలంగాణాలో Grain banks అని గ్రామాలలో ఉన్నవి. వాటిలో చాలా లోపములున్నవి. కొద్దిమందిమాత్రమే లాభపడుతున్నారు. కనుక ప్రభుత్వము తగినచర్య తీసికొని ప్రజలకు న్యాయము కలుగచేయాలని కోరుతూ నాకీ అవకాశ మిచ్చినందులకు అధ్యక్షులకు ధన్యవాదములు అర్పించుచూ, ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య (చీరాల) :- అధ్యక్షా! ఈ డిమాండును ప్రవేశపెడుతూ మంత్రిగారు 'ఉత్పత్తిని పెంచటానికి, ఉత్పత్తిఅయిన వస్తువులను క్రమ పద్ధతిలో పంపిణీచేయటానికి, మిగిలిన వస్తువులను ఉత్పత్తిదారే సూటిగా విక్రయించుకోటానికి సహకార ఉద్యమము ఉపయోగపడాలని, దాని కొరకే ప్రభుత్వము ప్రయత్నిస్తోందని" సెలవిచ్చినారు. చాలా ఉన్నతమైన ఆశయాలతో ఈ సహకారఉద్యమము ప్రారంభించబడింది. కాని ఈనాడు సహకార సంఘములు రైతులకు కావలసిన సౌకర్యములు కలుగచేయ టములేదని అందరు గమనిస్తూనే వున్నారు.

Sri Mehdi Nawaz Jung :- May I appeal to those members who know English or Urdu to speak in English or Urdu for my benefit?

Mr. Speaker:- Even if they don't know...

Sri Mehdi Nawaz Jung:- If they wish to-

Mr. Speaker :- If they can, let them talk either in English or Urdu for the benefit of the hon. Minister - for the benefit of everybody - so that he may be able to reply properly.

వస్తుంది తప్ప, ఈ రోజున తెలంగాణా ఉద్యోగుల మాదిరిగా రాదు. 'మీ జీతాలను తగ్గించము అని" చెప్పడమే కాదు. మరొక ప్రమోషన్ వచ్చినట్లయితే "మీకు అనుకూలంగా ఉండే పోస్టునే యెంచుకోమని' చెప్పినప్పుడు తెలంగాణా ఉద్యోగస్తులు రెండు విధాలుగా బాగుపడుతున్నారు. దీని ప్రకారం III grade లో ఉండే Clerk II grade కు ప్రమోషన్ యిట్లయితే యిక్కడ ఉన్న స్కేలు తీసుకొంటున్నాడు. అంటే దాదాపు 190/- రూ లు లేక 185/- రూ.లు జీతం తీసుకొంటున్నాడు. II grade లో యున్నవారికి సూపరింటెండెంటు ప్రమోషన్ వచ్చినట్లయితే, యిక్కడ సూపరింటెండెంటు యొక్క జీతం చాలా తక్కువ, అందుకోసం ఆ ఫస్టు ప్రమోషన్‌లో ఆంధ్రకు సంబంధించిన 200/- గ్రేడు తీసుకొంటున్నారు. ఈ ప్రకారంగా, Higher scale తీసుకోవడంవల్ల తెలంగాణా ఉద్యోగస్తులు, సర్వీసెస్‌కు సంబంధించి లో ఉంచబడుతున్నారు. ఈ రోజున 3rd grade clerk నియమించబడ్డారంటే ఆయనకు అదే పెర్మనెంటు పోస్టు. మన ఆంధ్రలోలాగ రెగ్యులర్ సర్వీస్ కాదు L. D. C., U. D. C. కావడం, U. D. C. సూపరింటెండెంటు కావడం, సూపరింటెండెంటు అసిస్టెంటు సెక్రటరీ అయ్యే అర్హతలు తెలంగాణా సర్వీసెస్‌లో లేవు. 3rd grade clerk is a permanent 3rd grade Clerk. అలాగే అన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్ యేర్పడిన ఫలితముగా యేనాడూ ఊహించని ఫలితాన్ని తెలంగాణా ఉద్యోగస్తులు పొందుతున్నారు. దీనివల్ల ఆంధ్ర ఉద్యోగులకు నష్టం జరుగుతోంది. ఈనాడు ఒక L. D. C. ఆంధ్ర ప్రాంతములో ఉంటే అతనికి మూడుసంవత్సరాల సర్వీసు ఉంటుంది. కాని తెలంగాణాలో ఉండేటటువంటి L. D. C. కి ఎనిమిది సంవత్సరాల సర్వీసు యుంటుంది. కాబట్టి Quesion of promotion వచ్చేసరికి తెలంగాణా L. D. C. ప్రమోషన్ కావడానికి అవకాశం ఏర్పడుతోంది కాని ఆంధ్రకు సంబంధించిన L. D. C. ప్రమోషన్ కావడానికి యీ వేళ కాదు- వచ్చే పది సంవత్సరాలకైనా ప్రమోటుఅయ్యే అవకాశంలేదు. వారికి పెర్మనెంటు పోస్టు లేదు. సీనియారిటీ ఉన్న ఫలితముగా, వారి యొక్క set up ఫలితముగా- యీనాడు ఆంధ్రదేశంలోయున్న ఆంధ్ర ఉద్యోగులు L. D. C, U. D. C. సూపరింటెండెంటులలో ఎక్కడఉన్నా సర్వవిధాలా నష్టపడుతున్నారు. కోపరేటివ్ శాఖకు సంబంధించి చూచినట్లయితే 1954-55 లో సివిల్‌సప్లయిస్‌లో రిట్రెంచ్ కాబడిన ఇద్దరికి- అదివరకు వారు రిజినల్ ఆఫీసర్స్‌గా పనిచేసియుండుటచేత, జాయింట్

రిజిస్ట్రారు గ్రేడు యివ్వాలనే ఆలోచన సెక్రటేరియట్ లెవెలులో జరుగుతున్నదంటే చాల దురదృష్టకరమైన విషయమని అంటున్నాను. రీజినల్ ఆఫీసరుగా వారుమాత్రమేకాదు, మా డిప్యూటి రిజిస్ట్రార్లుకూడ, ప్రతిసర్కిల్ లో డిప్యూటిరిజిస్ట్రారులేనప్పుడు రెండు, మూడు జిల్లాలకు ఒక డిప్యూటి రిజిస్ట్రారు ఉండేటప్పుడు, రీజినల్ ఆఫీసర్లుగా పనిచేశారు. ఈరోజున సెంట్రల్ ల్యాండుమార్టుగేజ్ బ్యాంక్ వ్యవహారాలు పరిశీలించేందుకు ముగ్గురు డిప్యూటి రిజిస్ట్రార్లు పని చేస్తున్నారు. వారికి ఉన్న qualifications యేమిటి? కోపరేటివ్ టెస్టు ప్యాసయ్యారా? లేకపోతే ఆడిట్ టెస్టు ప్యాసయ్యారా? బుక్ కీపింగు అండ్ అకౌంటెన్సీ ప్యాసయ్యారా? వారికి ఉన్న experience యేమిటి? వీరందరిని డిప్యూటి రిజిస్ట్రార్లుగా top మీదపెట్టి, వారికి మాత్రమే జాయింటు రిజిస్ట్రారుగా ప్రమోషన్ యివ్వడానికి ఆలోచించినట్లయితే, ఆంధ్రదేశంలో ఉన్న ఎంతమంది డిప్యూటి రిజిస్ట్రార్లకు అన్యాయం జరుగుతున్నదీ శక్రటేరియట్ లెవెలులో - మంత్రి వర్గం ఆలోచించవలసిన అవసరం లేదా అని ప్రశ్నిస్తున్నాను? అంతే కాదు. 90/- రూ. లు, 100/- రూ, లు, 150/- రూ. లు, తీసుకొంటున్న సీనియరు ఇన్‌స్పెక్టర్లు నందర్నికూడ, ఆంధ్రలో ఉన్నటువంటి సీనియరు ఇన్‌స్పెక్టర్లుతో equate చేయమని ప్రభుత్వ N. G. O's కమిటి సిఫారసు చేసినతరువాతకూడ, ప్రభుత్వం తమదగ్గర ఆకాగితాలను నెలల పర్యంతము ఎందుకు ఉంచుకొంది? దీనికికూడ అనుమానం లేకపోలేదు. ఇప్పుడు ఉన్నటువంటి సీనియరు ఇన్‌స్పెక్టర్లు అందరికి Qualifications లేకపోయినా, tests లు లేకపోయినా, కోఆపరేటివ్ సబ్ రిజిస్ట్రార్లుగా తీసుకొనివచ్చి పైనపెట్టాలని అనుకొంటున్నట్లు తెలుస్తున్నది. అలా పెట్టడం సంభవిస్తే నేను ముందు చెప్పినట్లు వీరికి పదిసంవత్సరాల సర్వీస్ ఉంటుంది. ఇప్పుడు C. S. R గా ఉన్నటువంటి ఆంధ్ర ఉద్యోగులకు ఒకటి రెండు సంవత్సరాలు మాత్రమే ఉంటుంది. ఒక L. D. C. నుంచి లేకపోతే జూనియర్ ఇన్‌స్పెక్టరునుంచి, సీనియర్ ఇన్‌స్పెక్టరునుంచి, C. S. R. పోస్టుకు వచ్చేందుకు 15 సంవత్సరాల కాలం పడుతుంది. కాని ఈ 15 సంవత్సరాలు అయినా, ఒక C. S. R మీద, ఈ సీనియర్ ఇన్‌స్పెక్టరు, ఏవిధముగాను Qualifications లేకుండా, Tests Pass కాకుండా, పైకివచ్చేటట్లుగా ఉంటే, ఆంధ్రదేశంలో వచ్చేపది సంవత్సరాలలో రానున్నటువంటి డిప్యూటి రిజిస్ట్రార్ల కంటె, తెలంగాణానుంచి

తాలుకాలలో డెల్టాప్రాంతాలలోని 17 తాలూకాలలో పెట్టటమే సాధ్యమవుతుంది కాని అన్ని తాలూకాలలో సాధ్యంకాదు. ఆ విషయం ప్రభుత్వము ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. ఇప్పటికి అర్గనైజ్ చేస్తున్న సొసైటీలు చాలా వున్నాయి. వాటిని రిజిష్టరు చేయకుండా వెనక్కు త్రోసివేస్తున్నారు. నెల్లూరు జిల్లాలో దర్శి తాలూకాలోని మారెళ్ళలో ప్రజలు ముందుకువచ్చి, కోరిన వాటాధనం ఇచ్చినా, డిప్యూటిరిజిస్ట్రారు రికమెండ్ చేసినా రిజిష్ట్రారు ప్లానింగ్ కమిషన్ వారు చెప్పిన డైరెక్షన్స అడ్డురావటంవల్ల తాను రికమెండ్ చేయటంలేద"ని వారు చెప్పటంవల్ల అక్కడ ఆ సంఘం యేర్పాటు చేయటానికి వీలులేకపోయింది.

అలాంటి పరిస్థితులలో ప్రజలకు ఈ సహకార ఉద్యమము ద్వారా సహాయము చేయాలి అనుకొన్నప్పుడు, పరస్పర సమన్వయ దృక్పథము అవసరము. మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వము, కేంద్ర ప్రభుత్వము అవలంబిస్తున్న పద్ధతులవల్ల యీ సహకారోద్యమము కుంటుపడడానికి అవకాశం ఉన్నది. ఈ నాడు కుటీర పరిశ్రమలకు ఆలనా పాలనలేదు. దీని ఫైనాన్సింగ్‌కు సంబంధించి, యెవరికైనా బాధ్యత ఉన్నదా? లేక సూపర్‌విజన్‌కు సంబంధించి యెవరికైనా బాధ్యత ఉన్నదా? టెక్నికల్‌గా, సూపర్‌వైజరీస్టాఫ్ యిచ్చేదానికి యెవరికి బాధ్యత ఉన్నది? ఎవరిని అడిగినా "కోపరేటివ్ డిపార్టుమెంటుకు మాకు సంబంధంలేదు" అంటారు. ఇండస్ట్రియల్ డిపార్టుమెంటును అడిగితే మాకు సంబంధంలేదు అంటారు. నిజముగా సహకార సంఘాలద్వారా యీ చేతివృత్తులను బాగు చేయాలి అనుకొంటే, అన్ని వృత్తులకు సహకార సంఘాలుపెట్టి ఒక ప్రత్యేక జాయింటు రిజిష్ట్రారును వేయండి! ఈ నాడు అశేషమైనటువంటి చేతివృత్తులన్నింటికి జాయింట్ డైరెక్టరు ఆఫ్ ఇండస్ట్రీస్ ఉన్నాడు. అంత మాత్రంచేత చాలదు. అడ్మినిస్ట్రేటివ్ వ్యవహారము, ఫైనాన్సింగ్ వ్యవహారము, సూపర్‌విజన్ వ్యవహారం అన్నీ పరిశీలించుటకు మరొక జాయింట్ రిజిష్ట్రార్ ఆఫ్ కోపరేటివ్స చాలా అవసరం. అంతేకాకుండా ఫైనాన్సింగ్ ప్రోబ్లమ్, మార్కెటింగు ప్రోబ్లమ్, రామెటీరియల్సు ప్రోబ్లమ్- ఈ మూడింటిని పరిష్కరించడానికి ఒక సెంట్రల్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్‌ను ఏర్పాటు చేయాలి. ఈ రోజున దీర్ఘకాలిక అప్పులు ఇవ్వడం కోసము ల్యాండు మార్టుగేజ్ బ్యాంకుపెట్టినారు. షార్టు టరములోన్సు ఇవ్వడం కోసము స్టేటు అపెక్సు బ్యాంక్సుపెట్టి వీవర్సుకు సహాయం చేస్తు

న్నప్పుడు, గృహ పారిశ్రామిక సహకార సంఘాల పనిపాటలను, సమన్వయిము చేయడానికి ఒక సెంట్రల్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్‌ను పెట్టకూడదా? నాలుగు సంవత్సరాలనుంచి చెబుతూన్నప్పటికి ప్రభుత్వం అట్టి సంఘ పర్పాటుకు పూనుకోకుండా ఉన్నదంటే విమర్శించడానికి అవకాశం యిస్తున్నారు అని చెప్పవలసి వస్తుంది.

మొన్న జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిమాండు చర్చకు వచ్చినప్పుడు ఆంధ్ర ఉద్యోగులు లాభించి పోతున్నారని, తెలంగాణా ఉద్యోగస్తులకు అన్యాయం జరుగుతున్నదని- అటు ఆంధ్రసభ్యులు, ఇటు తెలంగాణా సభ్యులు కూడ మాట్లాడారు. ఈ విషయంలో కొన్ని వివరాలను మాత్రము ఈ సభముందు పెట్టదలచుకొన్నాను. తెలంగాణా ఉద్యోగులకు లాభం కలుగ జేయాలనే ఉద్దేశ్యముతో ఆంధ్ర ఉద్యోగులకు నష్టము కలిగించడానికి, ఆంధ్ర ప్రదేశ ప్రభుత్వం ప్రయత్నించకూడదని మాత్రం, ప్రత్యేకంగా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఎందువల్లనంటే యీ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం anxiety వల్లగాని, నిర్బంధమువల్లగాని, లేక ఒత్తిడి యెక్కువ అగుటవల్లగాని, ఆంధ్ర ఉద్యోగులకు నష్టంవచ్చే ప్రయత్నం తలపెట్టవచ్చు. Merge అయ్యే లోపున ఆంధ్రలో ఉన్నటువంటి యావన్మంది ఉద్యోగులు, పెర్మనెంటు చేయబడ్డారా? తెలంగాణాలో ఉన్నటువంటి ఉద్యోగులందరూ, వారు యే కేటగిరిలో ఉన్నప్పటికీ 3rd grade లో ఉన్నా, 2nd grade లో ఉన్నా, 1st grade లో ఉన్నా, అసిస్టెంటు సెక్రటరీ గ్రేడులో ఉన్నా, డిప్యూటీ సెక్రటరీగ్రేడులో ఉన్నా- యే పోస్టులోఅయితే ఉన్నారో. ఆ పోస్టులోనే పెర్మనెంటు చేయుట జరిగినది. దీనినిబట్టి తెలంగాణా ఉద్యోగులకు terminal benifits యేవిధముగా ఉంటాయో ఆలోచించుకోవచ్చు. కాని ఆంధ్రకు సంబంధించినది రెగ్యులర్ సర్వీస్ కావడంవల్ల, మనకు ఉన్నటువంటి substantive posts కు, working posts కు యే విధముగానూ సంబంధము లేదు. ఉదాహరణకు జోసఫ్ రెడ్డిగారు యిప్పుడు Joint Registrar of Co-operative societies గా వర్కు చేస్తున్నప్పటికిని అయన hold చేస్తుండే substantive post యే C. S. R. లేక యే సీనియర్ ఇన్‌స్పెక్టరో అయివుంటుంది. జాయింట్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్‌గా పనిచేస్తున్న జోసెఫ్ రెడ్డిగారు ఆంధ్రప్రాంతమునుండి రిటైరు అయితేఆయనకు రాబోయే terminal benefit ఒక C.S.R. పోస్టుమీద నే

*శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య :- తక్కావి ఋణములనుకాని, ఎగ్రికల్చరల్ ఇంప్రూవ్‌మెంటులోన్స్ కాని, మెన్యూర్ లోన్స్‌గాని ఈనాడు ప్రభుత్వము తన స్వంత సిబ్బందిద్వారానే పంపకం చేయిస్తున్నది కాని రైతులకు చేరవలసిన పరపతి సౌకర్యము సహకార సంఘాలద్వారా చేరినపుడే ఎవరికో ఒకరికి ఈ సౌకర్యములు అదనంగా కల్గుతున్నవనే భావం ప్రజలలో తొలగటానికి అవకాశం ఉంటుంది అన్యాయముజరిగితే సహకార సంఘములలో అప్పీలుచేసుకోటానికి అవకాశం వుంటుంది.

ఓవర్ లాప్పింగ్ తగ్గించటానికి మన ప్రభుత్వము ఎటువంటి పద్ధతులూ అవలంబించటములేదని మనకు తెలుస్తూనే వున్నది. గవర్నమెంటుకు సంబంధించినవి విలేజి క్రెడిట్ సొసైటీలు చాలా వున్నవి. వాటికి సెంట్రల్ బ్యాంకులు అప్పు ఇవ్వకూడదు అన్న కారణంచేత వాటి పునరుద్ధరణకు ఎవరూ పూనుకొనటంలేదు. కొంతమంది సభ్యులు తీసికొన్న బాకీని చెల్లించరు. ఈ సంఘాలు గవర్నమెంటు క్రిందవుంటే, కొత్త సభ్యులు చేరినా, పాత సభ్యులు అప్పు తీసుకొనకుండావుంటే, వారికి అప్పులు ఇప్పించే పద్ధతిని ప్రభుత్వం ప్రవేశపెడితే ఈ సంఘములు పునరుద్ధరింపబడటానికి వీలువుంటుంది. తెలంగాణాలోని రైతులు ఈ నాడు పరపతి సంఘాలు కావాలని కోరుతున్నారు. ఈ రోజు వున్న సంఘములు, వున్న ఆస్థినిబట్టి అప్పులను ఇచ్చే అధికారమును కలిగివున్నవి. రెండు ఎకరాల మాగాణికల రైతుకు, అతను కట్టే శిస్తుకు 6 రెట్లు అప్పు ఇవ్వటానికి అవకాశంవుంది. అదే విధముగా మెట్టభూమి కల్గిన రైతుకు, అతను కట్టేశిస్తుకు 10 రెట్లు అప్పుదొరికే వీలువున్నది. తోటలపై కూడా అదే విధంగా అప్పుదొరికే అవకాశం వున్నది. ఈ విధానమువల్ల తెలంగాణా ప్రాంతములో ఈ సంఘాలలో చేరిన రైతులకు, కావలసినంత అప్పు లభించటములేదు. అక్కడ లార్జిసైజ్ కోపరేటివ్ సొసైటీలకు యిస్తున్న షేర్ కాపిటల్‌ను తెలంగాణాలో కూడా సెంట్రల్ కోపరేటివ్ బ్యాంకుకుఇచ్చి, వాటియొక్క మాగ్జిమమ్ బారోయింగ్ కెపాసిటిని పెంచితే, రిజర్వు బ్యాంకులోని క్రెడిట్‌ను సెంట్రల్ బ్యాంకు తీసికొని రైతులకు పంపకం చేయటానికి అవకాశము వుంటుంది. ఈ large sized societies ను రూరల్ బ్యాంకులను సెంట్రల్ బ్యాంకు దయాదాక్షిణ్యాలపై వదలటానికి వీలులేదు. ఈ నాడు అప్పు కావాలని దరఖాస్తుపెడితే 6, 7 నెలల వరకు సమాధానము రావటంలేదు. అందువల్ల ఈ సహకార

సంఘాలపై ప్రజలకుగల అవిశ్వాసాన్ని తొలగించటానికి సెంట్రల్ బ్యాంకులో కొన్ని Laws ను provide చేసి Loan Committees ను ఏర్పాటు చేయాలి. ఆ ప్రాథమిక సంఘాలు పంపించే దరఖాస్తులను వెంటనే పరిశీలించి అప్పులు ఇచ్చే అధికారమును ఆ కమిటీకి ఇవ్వాలి. లేదా ప్రెసిడెంట్‌కు ఇవ్వాలి. లేదా డిపార్టుమెంటునుండి వచ్చిన ఆఫీసర్‌కు "ఈ పరిమితిలోపు వచ్చిన ధరఖాస్తులకు" అప్పులు మంజూరుచేసే అధికారమును కలుగచేయాలి. అలా చేస్తేనే రైతుల పరిస్థితిని బాగు చేయటానికి వీలువుంటుంది.

మార్కెటింగ్ సొసైటీల గురించి మంత్రిగారు ఎంత గొప్పగాచెప్పినా, రైతులకు ఏ హక్కులు, ఏ సదుపాయములు కల్గినాయని ఆలోచిస్తే అట్టివి తక్కువని స్పష్టమవుతుంది. విజయవాడలో వున్న మార్కెటింగ్ సొసైటి ఉల్లిపాయల ఎగుమతికిగాని, మిర్చి ఎగుమతికిగాని, ఏమీ కృషి చేయటంలేదు. వాణిజ్య పంటల ఎగుమతికి విజయవాడలోని మార్కెటింగ్ సొసైటి ఎగుమతి చేయాలంటే డబ్బు ఎక్కడనుండి వస్తుంది? షేర్ కాపిటల్ ఎంత ? మాగ్జిమమ్ బారోయింగ్ కెపాసిటి ఎంత ? స్టేటు బ్యాంకుగాని, రిజర్వు బ్యాంకుగాని ఇచ్చిన credit ఎంతో మంత్రిగారు ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను వాణిజ్య పంటల ఎగుమతికి కృషి చేస్తున్నామని చెప్పటమేకాని క్రియలో రైతులు, వర్తకుల దయాదాక్షిణ్యాలపై ఆధారపడివున్నారు. "Co-operative marketing is completely a failure in Andhra Pradesh" అని చెప్పటానికి మనం సిగ్గుపడవలసినపనిలేదు. ప్లాన్‌లో large sized societies గురించి ఉదారంగా సెలవిచ్చారు. ఢిల్లీలోకూర్చునివున్న ప్లానింగ్ కమిషన్ "రెండుమైళ్ళ విస్తీర్ణములో, నాలుగు వేల జనాభాకలిగిన ప్రాంతములో 10 వేల వాటాధనము వసూలుచేస్తే large sized societies పెట్టటానికి వీలువుంటుంది. మేము షేర్ కాపిటల్‌లో పార్టిసిపేషన్ అంగీకరించటానికి వీలువుంటుంది" అని చెబితే ఆంధ్రదేశములో అటువంటి పరిస్థితులు వున్నాయా, అని మన ప్రభుత్వము ఆలోచించవలసి వుంది. వారు చెప్పినట్లుగా రెండుమైళ్ళ విస్తీర్ణములో నాలుగు వేల జనాభా కలిగిన ప్రాంతములో, 10 వేల వాటాధనం ఇవ్వగల ప్రదేశములేనప్పుడు large sized societies పెట్టటము సాధ్యముకాదని చెప్పటం మంచిదికాదు. ఆంధ్రదేశములో వుండే

వచ్చేటటువంటి సీనియర్ ఇన్‌స్పెక్టర్లు డిప్యూటి రిజిష్ట్రార్లు కావడ మేకాకుండా, వారే సీనియరున్నగాఉండి, ఆంధ్రప్రదేశ్ యావత్తూ వారిపరిపాలనలోనే, వచ్చే 30 సంవత్సరాల వరకు సాగ డానికి అవకాశంఉంది. కాబట్టి ప్రభుత్వం చాలా దూర దృష్టితో ఆలోచించాలి, ఈసందర్భంలో యేనిర్ణయం చేస్తే, యేవిధ ముగా ఆంధ్ర ఉద్యోగులకు ఎఫెక్టు అవుతుందో, అనే ఆలోచన లేకుండా, మనం anxiety తో, తెలంగాణాతో కలిశాము. అదివెనుకబడిన ప్రాంతము, అంటే- తెలంగాణా కంటె వెనుకపడిన ప్రాంతాలు లేవా అని అడుగుతున్నాను ? తెలంగాణాలో కూడా ముందుగా ఉన్న ప్రజలు లేరా అని అడుగుతున్నాను ? ఈవేళ గుంటూరు జిల్లాను తీసుకుంటే బాపట్ల తాలూకా, రేపల్లె తాలూకా, తెనాలి తాలూకాలు మాత్రమే కాస్త ముందుకు వచ్చాయికాని, ఒంగోలు, వినుకొండ, మాచర్ల తాలూకా లలోని ప్రజలు తెలంగాణాలోకంటె నికృష్టమైన జీవితాన్ని సాగిస్తున్నా రని మనవిచేస్తున్నాను. "తెలంగాణ" "ఆంధ్ర" అనేటటువంటి భేద భావాన్ని, రెచ్చకొట్టి స్వప్రయోజనం కోసము ప్రయత్నించడము మంచిదికాదని విజ్ఞప్తిచేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ పి. నరసింహప్పారావు (పాలకొండ):- అధ్యక్షా ! Co-operation అంటే అందరి Co-operation అని అర్థము. అందరికి సహాయంచేయాలనే ఉద్దే శ్యంతోనే ఈ శాఖ పెట్టాము. ఈ శాఖవ్యవహారాలు సక్రమంగా ఉండేలాగ చూడవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతైనాఉంది. కానీ ఈ నాడు ఈ Depart- ment లో చాలా అక్రమాలు జరుగుతున్నాయని మనవిచేస్తున్నాను. క్రింద నుంచి రైతులు, ప్రజలు పంపుకొన్న కాగితాలకు 6సంవత్సరాలైనా పై అధికారులు సమాధానం ఇవ్వనిపరిస్థితిలో ఉన్నారు. ఈ Department శ్రీకాకుళంజిల్లాలో చాలా అన్యాయాలు చేస్తోందని మనవిచేస్తున్నాను. అక్కడి Society President అన్యాయం చేశారని ఒక అర్జీపెట్టుకొంటే దానివిషయమై బొత్తిగా action తీసుకోలేదు, ఎవరోబాకీ ఉన్నారని పాలకొండ Society ని రెండు సంవత్సరాల క్రితం "సూపర్‌సీడ్" చేశారు. వెంటనే బాకీ ఉన్నడబ్బుకట్టేసి, మాకు Society ని పెట్టమని రెండు సంవత్సరాలనుంచి అడుగుతున్నా ఈ నాటివరకూ దానికి దిక్కూదివాణం లేదు.

[*Sri S. Ranganatha Mudaliar in the Chair*]

Department కు ఎన్నిఅర్జీలు పెట్టుకొన్నా లాభంలేకుండా ఉంది. ప్రభుత్వంఉన్నదా?లేదా? ఉద్యోగస్థులు ఏమిచేస్తున్నారు? వారు జీతాలు తీసుకొంటున్నారా? లేదా? అని ప్రజలు మావద్దకువచ్చి అడుగుతున్నారు. ఈ ఉద్యోగులు చేసిన దానికి ప్రభుత్వానికి కూడా affect ఇస్తోందని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

పాలకొండ తాలూకా బాసూరు గ్రామం మూడువేల జనాభా గల ప్రాంతం. ఈ గ్రామ ప్రజలు తమకు ప్రత్యేకంగా Society కావాలని సొమ్ముశసూలుచేసి, ఒక సంవత్సరంనుంచీ Society ని ఏర్పాటుచేయ మని అడుగుతున్నారు, Block లో కూడా petition పెట్టుకొన్నారు. Deputy Registrar వచ్చి ప్రక్కగ్రామంలోని Society లో చేరమని చెబుతున్నారు. "మా బ్రతుకు మేము బ్రతుకుతాము, ఎప్పటి డబ్బు అప్పుడు కట్టివేస్తాము, మాకువేరే Society కావాలి" అని ప్రజలుఅడుగు తుంటే, మధ్యన మంత్రసానిలాగా ఈ Deputy Registrar ఆ విధంగా ఎందుకుచెబుతున్నారు? వారు ప్రజలకు అన్యాయంచేస్తున్నారు.

పాలకొండ, చీపురుపల్లి, పార్వతీపురం, బొబ్బిలి, సాలూర్, ఈ అయిదు తాలూకాలు పాతవిశాఖపట్టణం జిల్లాలో ఉండేవి. ఇదివరకు గంజాం జిల్లా వేరుగాఉండేది. తరువాత గంజాంజిల్లానుంచి ఆరుతాలూ కాలు వేరయ్యాయి. ఈ ఆరు తాలూకాలు, విశాఖ జిల్లాలోని పైన చెప్పిన అయిదు తాలూకాలను కలిపి ఒక జిల్లాఏర్పాటు చేశారు. ఈ విధంగాచేసినందుకు సంతోషించాము. శ్రీకాకుళంలోని Co-operative Bank ఎంతకాలం క్రిందటపుట్టిందో? ఎన్నిసార్లు "సూపర్‌సీడ్" అయిందో తెలిసికోవలసిందని కోరుతున్నాను. దీనిచరిత్ర "పుబ్బలో పుట్టి, మఖలో మాడిపోయినట్లు" కనిపిస్తున్నది. ప్రతి సంవత్సరం ఈ Bank రావడం డబ్బుతినేస్తున్న కారణంచేత, "సూపర్‌సీడ్" చేయబడడం జరుగుతోంది. మేము సుఖిఒంగా బ్రతుకుతున్నాము, మా ప్రజలందరు సౌఖ్యంగాఉన్నారు. ఇప్పుడు మా Co-operative business అంతా విజయనగరం Bank తోనేఉంది కాబట్టి మమ్మల్ని ఈ విధంగానే బ్రతక నీయండి. మమ్మల్ని అనవసరంగా ఈ గందరగోళంతోనిండిన శ్రీకాకుళం Bankతో మాత్రం కలుపవద్దని కోరుతున్నాను. లేదా మా అయిదు తాలూకాలను వేరేఉండనీయండి. మేము ఏదోకొంతఉన్నవారి ఇంటిలో ఉన్నాము. లేనివారి ఇంటికి తీసుకుపోయి కలుపుతామంటే చాలా

అన్యాయంజరుగుతుందని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ప్రజలందరు సమ్మతిస్తేనే శ్రీకాకుళం బ్యాంకులో కలపడం జరగాలి కాని, రాజకీయాలను ఈ వ్యవహారాలలో ప్రవేశపెట్ట వద్దని నేనుమనవిచేస్తున్నాను. ఈ రాజకీయాలవల్లనే Srikakulam Bank ఈ స్థితికివచ్చింది. మమ్మల్నిమాత్రం ఈ రాజకీయాలలో కలపవద్దని మనవిచేస్తున్నాను.

కృష్ణా, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలలో దగ్గర దగ్గరగా Co-operative Banks ఉన్నాయి. ఇదేవిధంగా చాలా చోట్లఉన్నాయి. "మాకు డబ్బు ఉంది. మేము ఏ సంవత్సరం బాకీలు ఆ సంవత్సరం ఇచ్చివేస్తాం, మాకూ ప్రత్యేకంగా ఒక Bank పెట్టమని అడుగుతున్నవారిని తీసుకుపోయి, రాజకీయ గందరగోళాలతో నిండిన Bank తో కలుపుతామనడం చాలా పొరపాటని మనవిచేస్తున్నాము. మమ్మల్ని విజయనగరం బ్యాంకులోనే ఉండనీయండి, ఏ రెండో బ్యాంకుతోను కలువవద్దని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ యల్. లక్ష్మణదాసు (పాతపట్నం-జనరల్): అధ్యక్షా! నేడు సహకార శాఖా మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన పద్దును ఆమోదిస్తూ, కొన్ని సలహాలు చెప్ప దలిచాను. ఈ పద్దుపై మంత్రిగారు మాట్లాడుతూ Co-operative forming గురించి పరిశీలన చేయడానికి మనవారు కొందరు చైనా వెళ్ళినట్లు చెప్పారు. ఒక్క విషయాన్ని మాత్రం మంత్రిగారి దృష్టికి, ప్రభుత్వ దృష్టికి తేదలచుకొన్నాను. చైనాలోని పరిపాలనా వ్యవస్థను, మన పరిపాలనా వ్యవస్థను సక్రమంగా పరిశీలన చేయవలెనని కోరుతున్నాను. చైనా, రష్యాలలో జరుగుతున్న విధంగా మనం కొరడాపట్టుకొని చేయిస్తే co-operative ఉద్యమమేకాదు, ఏ ఉద్యమమైనా, ఏవిధంగానైనా విజయవంతం చేసికోవడానికి అవకాశం ఉంది. కానీ మనది ప్రజాస్వామ్యం. ఇక్కడ ప్రజలలో చైతన్యంరావాలి. ప్రజలే దీనికి పూనుకోవాలనే పరిస్థితులు వచ్చినపుడు దీనిని సక్రమంగా చేయాలని మనవిచేస్తున్నాము. సహకార ఉద్యమంలో అనేక అవకతవకలు ఉండటం సహజం. ఎందుచేతనంటే ఈ Act ను బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదులు, ఏదో కొంతవరకు రైతులకు, ప్రజలకు credit facilities కలిగిస్తున్నామని చెప్పడానికి ప్రయత్నించేని సృష్టించారు. ఆ Act ను మనం అమలు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నపుడు, అది సఫలంకాదు. దీనివల్ల ప్రయోజనమాత్రం పొందలేమని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంతవరకు సహకార శాఖలలో జరిగిన విషయం ఏమిటి? ఇప్పుడు Co-operative Central

Bank లో ఉన్న finance ఎంత? దానిపై మనం ఒక net work of Societies ప్రారంభించాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. వీటికి ఎక్కడ నుంచి credit వస్తుందనేది ఆలోచించకుండా మనం Societies ప్రారంభిస్తున్నాము. వీటికి సొమ్ముఇచ్చే అవకాశాలు లేకపోతున్నాయి. ఈపరిస్థితులలో సహకార ఉద్యమం ఒక పరిమితిలేకుండా ముందుకు పోవాలని ప్రయత్నంచేసినప్పుడు, దానికి కావలసిన ధనం ఎక్కడనుంచి తేగలమో ఆలోచించమని కోరుతున్నాను. ప్రభుత్వం ఇచ్చిన లెక్కల ప్రకారం మన ఆంధ్రదేశంలో ఉన్నరైతాంగానికి సంవత్సరానికి కనీసం రు 90 కోట్లు అప్పు కావాలని ఉంటే, దానిలో 4% లేక 5% ఈసహకార సంఘాలు ఇస్తున్నాయంటే, ఇవి రైతాంగానికి కలిగించే పరపతి ఏమాత్రమో మనం ఊహించుకోవచ్చు. అందుచేత ఈ Act ను సరిదిద్దాలని Co-operative Societies ను రద్దుచేయాలని కోరుతున్నాను. ఈనాడు ఉన్న co-operative Societies సక్రమంగా పనిచేయడంలేదని ప్రతివారు అంగీకరించక తప్పదు. ఎందుచేతనంటే Co-operative Society లో రు 250/- లేక రు 500/- లేక రు 1000/- లు అప్పు ఇస్తున్నప్పుడు, సంవత్సరంనాటికి తిరిగి అప్పు తీర్చమంటున్నాము. వారిలో ఎవరైనా తీర్చలేదంటే, మళ్ళీ కొత్త loan ఇవ్వడానికి అవకాశం లేదంటున్నాము. ఈపరిస్థితులలో ఎన్ని Societies సక్రమంగా పనిచేయగలవో, ప్రభుత్వం యోచన చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను.

Rural Banks ఉన్నాయి. ఇవి ఎంతవరకు విజయవంతంగా ఉన్నాయీ అని విచారిస్తే విజయవంతంగా లేవని, విజయవంతం అయ్యే అవకాశంకూడా లేదని మనవిచేస్తున్నాను. ఈనాడు రైతులకు ఇస్తున్న అప్పులు సహకార సంఘాలద్వారా కాకుండా, వ్యక్తిగత హామీలతో ఒకలక్ష జనాభాకు ఒక Bank ను స్థాపించి, ప్రతివ్యక్తికీ క్రెడిట్ సౌకర్యం కలిగించాలి. రైతులకు సంబంధించిన వ్యవహారాలను, బ్యాంకు ద్వారా సాగించాలి. District Co-operative Bank కు multi-purpose activities ఉన్నాయి. Small Scale Industries, Fisheries Societies, Co-operative Housing Societies పెట్టాలని చూస్తున్నాము. వీటన్నింటికి కూడా డబ్బు సమకూర్చుకోవాలి. Co-operative Central Bank కేవలం ఒక ప్రక్క రైతులకు సహకారం చేస్తూ ఇంకో ప్రక్క అప్పు చేయడం అవుతోంది.

శ్రీకాకుళంలోని Co-operative Bank విషయంలో ఏదో అన్యాయం జరుగుతోందని నామిత్రుడు చెప్పాడు. ఈబ్యాంకుకు Co-operative Societies వల్ల ఒక్క కానీ కూడా నష్టంరాలేదని నేను గట్టిగామనవి చేస్తున్నాను. దీనికి వచ్చిననష్టం, ఉద్దానం, ఆముదాలవలస మార్కెటింగ్ సొసైటీల వల్లనే వచ్చింది. ఈరెండు Societies వల్ల రు. 3 లక్షలు నష్టం వచ్చింది. ఈ Societies కు financing Bank, Srikakulam Co-operative Bank కావడంచేత ఆనష్టం దీనిపైనపడడం, Bank యొక్క గౌరవానికి భంగం కలగడం, తద్వారా Deposits రాకపోవడం మూలంగా ఈ Bank దెబ్బతిన్నది. సామాన్య రైతాంగానికి ఇచ్చిన అప్పుల మూలంగా ఏమాత్రం ఈ Bank కు నష్టంరాలేదు.

Srikakulam Co-operative Bank లో ఏదో అన్యాయం జరుగుతోంది కాబట్టి మేము దానిలోచేరం, విజయనగరం బ్యాంకిలోనే ఉంటామని చెప్పడం భావ్యంకాదు. వారు కావాలంటే ప్రత్యేక బ్యాంకు పెట్టుకోవచ్చు, లేదా విజయనగరం బ్యాంకులోనే ఉండవచ్చు. ము విజయనగరం బ్యాంకులో వుండటంకోసం, శ్రీకాకుళంబ్యాంకుపై చెడు ప్రచారం చేయడం మంచిదికాదు, భావ్యంకాదు. ఇట్లా చేయడంవల్ల శ్రీకాకుళం బ్యాంకుకు అన్యాయం చేసినవారవుతారు. వాళ్ళు 'రాము' అంటే రమ్మనికోరేది ఎవ్వరూలేరు. అక్కడి ప్రజలకు ఈ Bank మీద విశ్వాసం కలిగినప్పుడే, వారిని రానియ్యండి. వారు రాక పోతె ఈ Bank సక్రమంగా పని చెయ్యలేదని కాదు. ముఖ్యంగా, అన్యాయంఅనేది, ప్రజలలో కూడ, ఉన్నది. Civic responsibility లేనంతకాలం ఈ సహకార సంస్థలను, నడపలేమన్నది, ప్రభుత్వము గమనించాలి. యుద్ధకాలంలో ఎన్నో Stores ఈ విధంగా పెట్టాము. కాని ఏమీ లాభంలేకపోయింది. 10 వేల రూపాయలు మదుపుఉన్న ఒక కోమటి, వ్యాపారంవల్ల ఎన్నో మేడలుకట్టుకున్నాడు. 20 వేల, 50 వేల రూపాయలు పెట్టి మనం stores పెట్టితె, కొన్నాళ్ళు అయ్యేసరికి, liquidate అయి, ఆఖరకు, 10,15 వేల రూపాయల నష్టంవస్తున్నది. ప్రజలే వీటిని సక్రమంగా నడుపుకోవాలి. ప్రజలలో Civic responsibility రావన్నాళ్లూ ఏదీ సక్రమంగా నడవదు.

రైతులకు credit facilities పుష్కలంగా కల్పించాలి. Individual liabilities ప్రకారం, తన ఆస్తిమీద, ఎంతో కొంత, రెండు వేలో, లేక వెయ్యి రూపాయలో అప్పులు ఇయ్యండి. Bank నుంచి, తాను అప్పు తెచ్చుకొని తన transaction, తాను స్వయంగా చేసుకోవడం మంచిది. ఈ societies లో తాను, 5 వేల రూపాయలు అప్పుతెస్తే, తుదకు, మూడు వేలు వసూలై మిగతా రెండు వేలు వసూలు కాకుండా ఉండి పోతున్నది. ఈ విధంగావసూలు కాలేదు కాబట్టి కొత్త అప్పులు ఇవ్వలేమని society వాళ్ళు చెప్పడం, చాల అన్యాయం, ప్రస్తుతం 1/4 వంతు బకాయి ఉంటుండగా కొత్త అప్పులు ఇవ్వమన్నారు. ఈ విధంగా కొంతవరకు సడలించారు. అది సంతోషమే, కాని ఆ 1/4వంతు అప్పు ఉండగాకొత్త అప్పుతీసుకొన్నవారికి electionలో ఓటింగుహక్కు లేదన్నారు. అదేవిధంగా Society లకు, ఓటింగు హక్కు లేకపోతె, అవి individual share holders చేతులలో పడిపోయే పరిస్థితి వస్తుంది. అందుచేత బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదులు తయారుచేసిన Act ను ఈవేళ ఉన్న పరిస్థితులనుబట్టి మార్చుకోవాలి.

ఈ సహకార సంఘాలకు, డబ్బు విరివిగా రావాలంటే, private రంగంలోఉన్న money lenders ను వెంటనే నిలిపివెయ్యాలి. వాళ్ల ఇష్టానుసారంగా, నూటికి 2/-రూ.లకో 3/-రూ.లకో వడ్డీకి అప్పులు ఇస్తున్నారు. దీనిని మనం అరికట్టి Bank లను, సహకారసంస్థలను, ప్రోత్సహిస్తే కొద్ది వడ్డీరేటుతో money lenders వద్దఉన్నడబ్బు మనకే ఉపయోగపడుతుంది. ఈనాడు Co-operative movement ద్వారా, దేశంలో, సాంఘికంగా, ఆర్థికంగా, విప్లవము తేవడానికి మనం పూనుకుంటున్నప్పుడు, అనుభవశాలురైన అధికారులు, Co-operator లు, కూర్చొని, సమగ్రంగా ఆలోచించి ఈ రోజుఉన్న Co-operative Act లో మార్పులు తీసుకొనిరావాలి. కొత్త Act ను సృష్టించడానికి ప్రయత్నము చేసిననాడే, ఈ Co-operative movement లు నాలుగు అడుగులు ముందుకు పోవడానికి అవకాశం ఉంటుంది. Co-operative farming వైపుకు పోతున్నాము. Weavers' Co-operative societes, smallscale industriesఇంకాఏవేవోSocieties,స్థాపించాలని అంటున్నాము. కాని,ప్రస్తుత పరిస్థితుల దృష్ట్యా ఈ Co-operative society లు అన్నీనష్టంవచ్చే మార్గంలో పోతుంటె, కష్టపరాయుత్నంగంలో

Co-operative agricultural farming సందర్భంలో, మనం అనుకుంటు న్నంత వేగంగా పురోగమించగలమా అన్న అనుమానం, ఈ నాడు కనిపిస్తు న్నది. అందుచేత ఈ Act ను సవరించవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉన్నది. కావలసివస్తే, ప్రభుత్వమే వీటిపై కొంత అధికారం చెలాయించాలని కోరుతున్నాను. ప్రజలలో civic responsibility లేని అన్నాళ్ళు వాళ్ళకు ఎన్ని అధికారాలు ఇచ్చినా వాటివల్ల దేశం అంతా తొందరగా మారిపోతుందని అనుకోవడం చాల పొరపాటు. ఇది కేవలం ఉబ్బురు సంబంధించిన విషయం. మన factory లలో తయారవుతున్న ఎరువులు, ఉక్కు, సిమెంటు మొదలైనవి తెచ్చి ప్రభుత్వ marketing societies ద్వారా రైతాంగానికి అందజెయ్యలేని పరిస్థితులలో ఉన్నప్పుడు మనం వ్యవసాయ రంగంలో ముందుకుపోతున్నామని కబుర్లు చెప్పడం చాల పొరపాటు. ఈనాడు సహకార సంస్థలవల్ల, ప్రజల సహకారంద్వారా దేశంలో సాంఘిక, ఆర్థిక, విప్లవాన్ని తీసుకురావలసిన పరిస్థితులు మనస్ముష ఉన్నవి. అలాంటప్పుడు ఈ old Act ను తగలబెట్టి కొత్త Actను ఒకటిని సృష్టించాలి. అంతేగాని మనకు ఉన్న కొద్దిపాటి resources తో మనం ఎన్నో కార్యక్రమాలను దీనిద్వారా సాధించాలని అంటె, అది ఎన్నటికీ సాధ్యపడేదికాదు.

గ్రామాలలో, ప్రజలు, సహకార సంఘాలను ఏర్పాటు చేసుకోవటానికి తగు finance లేదని ఆందోళన చేస్తున్నారు. పోని, వాళ్ళకు అప్పులు bank ల ద్వారా వస్తున్నాయాఅంటే అదీ లేదు.

అందుచేత ఈ విషయాలలో ప్రభుత్వము తగు శ్రద్ధ తీసుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను.

श्री बसवा मानैया (*Sri Basvamaniah*) : जनाबे सदरे मुकंनेना के तवस्सुत से मैं जनाब इज्जत मआब सदरुलमहाम की खिदमत में चन्द पाइंट्स लाना चाहता हुं । १३ जूलाई १६५७ को इसी मुकंनेना में सदरुलमहाम साहब ने एक एलान किया था उसकी कापी मेरे पास मौजूद है । ६३३ सफे पर : Socialistic pattern really means to bring Co-operation and to bring prosperity to one and all, without difference to caste and creed. कोआप्रेटिव मुवमेंट के जरये अव्वाम के अन्दर गरीबी और अमीरो के फर्क को खतम करने का एलान किया था । मैं पूछना

चाहता हु यह सबज बाग का क्या हशर हुआ। उस हथेली में जनता का क्या हुआ। क्या वह बात आज बराबर पूरी हुई है। हम तो देखते है कि अमिर और अमीर होते जारहे है। गरीब और गरीब होते जारहे है। मजदूरों के अन्दर गरीबी इतनी बढरही है कि एक कोहे-आतशफिशां की तरह उसका रद्दे‌अमला हो रहा है। हमने देखा है कोत्तानूर ओंगोल पत्तीकोडा विजयनगर में। कोआ-प्रेटिव बेसिस पर अमीरों और गरीबों को यकसानियत पर लाने का जो एलान किया गया था वह सही साबित नही होसका। ग्रेन बेंक्स तेलगाने के हर गांव में है। लेवी पर पांच सेर के हिसाब से अनाज लिया गया लेकिन उसका इस्ते-माल क्या हुआ। वहां के जमीनदार उसको अपने हाथ में रखे। सैकडों खंडी अनाज उनके अपने मेनटल रेजरवेशन की वजह से खराब होगया। इसको वहीं अपने जाती इस्तेमाल में लालिये। मैं कहूंगा कि उसकी आडिट होकर गवर्नमेंट उसको जबती में लाना चाहिये।

दूसरी चीज हेड लूम कोआप्रेटिव सूसाइटीज के बारे में है। हुकूमत उसको ५० हजार रुपये कर्ज देती है। उसपर ४० हजार रुपये रिबेट देना बाकी है। और अगर सिलक देखा जाये ३ रुपये ६ आने रहता है। ऐसी सूरत में यह कैसे कामयाबी के साथ आगे बढसकते हैं।

पांली टेकनिक बिल्डिंग के लियें डिमेंड ४७ के तहत ६० लाख रुपये क मतालेबा श्री सदरूल महाम ने रखा है। यह पूरे ६० लाख रुपये आंध्र में खर्च होरहे है। तेलंगाने में इसका कोई इस्तेमाल नही किया जाता। श्री गोपाल रेड्डी ने कहा था कि एक एक नया पैसा तेलंगाने में खर्च करेंगे। लेकिन अमली तौर पर वह हर्फें गलत की तरह साबित होरहा है। टाकाज और हाका मे बद-इन्तेजामा के बारे में ३ जूलाई को श्री सदरूलमहाम ने......

شری مہدی نواز جنگ :- ذرا پھر فرمائیے کہ یہ کونسا ڈیمانڈ ھے
جسمیں تلنگانہ میں نہیں آندھرا میں خرچ کیا جارھا ھے؟

श्री बसवा मानैया। यह पालिटेकनिक बिल्डिंग में आप देखये इसमे सिवाये नेल्लुर चितूर गुन्टूर के तेलंगाने का एक नाम भी नहीं। इसलिये मैं इसपर इज्जत मआब सदरूलमहाम साहब की तवज्जोह मबजूल कराना चाहता हूं।

टाका और हाका के मुताल्लेक १३ जूलाई १९५७ को इज्जतमाब सदरूल-महाम साहब ने बतलाया था कि यहाँ २० लाख की रखम का नुकसान हुआ है। इसके मुताल्लेक तहकीकात की गई है और रिपोर्ट मौजूद है। चीफ मिनिस्टर सहब ने कई बार फरमाया कि रिपोर्ट आपके सामने लायेंगे। मगर इन

अलफाज को अपोजीशन ने क्या बतलाया। वहा ४० लाख रुपये का तगल्लुब हुआ है गदरबूद हुआ है। यह खयालात कई बार आपके सामने रखे गये। आप क्यों एक इनक्वाइरी कमेटी नही बिठाते। इस रिपोर्ट को हाउस के सामने क्यों नही लाते। हुकूमत क्या डरती है। हुकूमत क्यो थर्राती है। क्यों झिजकती है। क्यों न हुकूमत का जवाब लिया जाये। इसके बारे मे एक जज के जरये जैसे कि मुन्धरा व्योहार मे छागला कमीशन के जरये तहकीकात करवाई गई क्यों तहकीकात नही करवाई जाती। आखिर क्या वजह है। चीफ मिनिस्टर चेलेन्ज करते है कि हम एक एक पैसे को तहकीकात के लिये तैयार है। कहते है कि हुकूमत के पास रिपोर्ट भी है। हमारा यह कहना है कि ४० लाख रुपये का गदरबूद हुआ है गबन हुआ है। टाका का सदर पहले सदरुलमहाम हुआ करता था। टाका पहले एगरिकल्चरल चीजों को तकसीम करने की एक तनजीम थी। इसकी बदइन्तेजामी और बदनजमी को सदरूलमहाम साहब ने अपनी स्पीच में कुबूल किया है।

टाडी टेपर्स सूसाइटीज, लेबर कट्रेक्ट सूसाइटीज, फारेस्ट कोप सूसाइटीज, टेनेंट्स को-आप्रेटिव सूसाइटीज, फिशरमेन सूसाइटीज, बिल्डिंग कोआप्रेटिव सुसाइटीज, फील्ड लेबर कोआप्रेटिव सुसाइटीज यह सब हुकूमत की शाखों में अदम-आवुन की वजह से फेल हो चुकी है। परसू ही में देखा जोगी पेट में फिशेस का एक कुटा हराज हो रहा था। वहाँ कोआप्रेटिव सूसाइटी भी थी। मगर वहाँ लंबाडो को लाकर उनसे सवाल करवाते है। इसी तरह एक फारेस्ट कोप दूसरो को दिया जाता है। इस तरह हुकूमत के तआवुन की वजह मे यह सारी चीजें फेल हो चुकी है। जब हुकूमत के तंखाहयाब ओहदेदारान इस तरह ग़ैर जिम्मेदाराना हरकात करते है तो इसको जमहूरी नुकतेनजर मे बर्दाश्त नहीं किया जा सकता। सूसाइटीज की रेजिस्टरी में देर होती है। इसी तरह मे लेंड मार्टगेज बैंक्स भी रखम देने में देरी करते है। दरखास्त देने के एक साल बाद रकम मिले तो उससे क्या फायदा हो सकता है। इसके मुताल्लेक हुकूमत से क्यों न जवाब तलब करें। नेशनल डेवलपमेंट कौनसल ने अपनी रिपोर्ट में बतलाया है कि सिर्फ ६·४ फीसद लोगों को कोआप्रेटिव मूवमेंट के तहत लाया गया है। अभी आपको १३ फीसद लोगों को इसका फायदा पहुंचाना है। जब हम सोशलिस्टिक पेटर्न कायम करना चाहते है तो मैं हुकूमत से सवाल करना चाहता हू कि आप इस मकसद को क्या इसीं तरीके से पूरा कर सकते हैं। प्लेनिंग कमीशन की राय है कि गांव का हर फर्द ऐसे सूसाइटीज से ताल्लुक रखे। जब आप सिर्फ ६·४ फीसद लोगों को इसके तहत लासके हैं तो मैं पूछना चाहता हूं कि क्या हुकूमत प्लेनिंग कमीशन और उसकी रिपोर्ट की यही कदर करती है। क्या आप उस रिपोर्ट को बालाये ताक रखदिये है। हुकूमत किस तरफ ढलक रही है। पंजाबराव देशमुखने हुकूमत के सामने इसके आदाद

रखे और तफसील पेश की है / असपर क्यों गौर नहीं किया जाता। आल इंडिया रूरल क्रेडिट सूसाइटी की रिपोर्ट के बमोजिब करजाजात क्यों वक्त पर नहीं मिलते। उन्होंने अपनी रिपोर्ट गवर्नमेंट के सामने रखी है।

रेकगनाइज्ड आडिटर्स (Recognised Auditors) के संबंधमें मैं आपके सामने कुछ कहना चाहता हू। इसके संबंध में श्री प्रगडा कोटिया ने भी कहा। मैं बतलाना चाहता हूं कि इस साल रेकगनाइज्ड आडिटर्स १७ लिये गये। इनमें तेलंगाने से सिर्फ एक और आंध्र से १६ है। क्या यही इंसाफ है। इस तरफ तवज्जोह देना है। यहाँ के ओहदेदारों का तबादला करके उनको आंध्र में अपाइंट किया जाता है। इसी तरह नजमो-जब्त में अन्दरूनी और बेरूनी तौर पर जायेज और नाजायेज तौरपर आंध्रके हुक्कामान का असर बढता जा रहा है। नव्वाब साहब तेलंगाना से सदरूलमहाम है। उन्हें इस तरफ खास तवज्जोह देने की जरूरत है। मैं तेलंगाने के बारे में सारे वाकेआत को आपके सामने दोहराना नहीं चाहता। हुकूमत अव्वाम के सामने तो यह कहती है कि तेलंगाने का एक एक पैसा तेलगानें मे खर्च किया जायगा। मैं आपके सामनें एकाऊंट्स रखा हुं। पोलिटेकनिक बिल्डिंग के तहत ६० लाख रु. पूरे आंध्रपर खर्च कर रहे हैं। और तेलंगाना को नजरअन्दाज किया जा रहा है। क्यों इसके मुताल्लेक श्री. संजीव रेड्डी एक्शन नहीं लेते। हाका में ४० लाख का गदरबूद बदइंतेजामी की वजह से हुआ है। इसके मताल्लेक क्यों कमीशन नहीं बिठाते। एक साल का अर्सा हो रहा हैं। संजीव रेड्डीजीने एक कोइस्चन के जवाब में बतलाया था कि हमारे पास रिपोर्ट मौंजूद हैं। हम इसको इस वक्त सामने लाना मुनासिब नहीं समझते। क्यो नामुनासिब समझा जाता है। क्या दाल में काला तो नहीं है। क्या दाढी में तिनका तो नहीं है। क्यो छुपाते है। हम एक लाख अव्वाम की तरफ से नुमाइंदगी करते हैं। अव्वाम की फलाह बहबूद के लिये हम कभी पीछे नहीं हटते। जहां कहीं हमें जोखम नजर आता है हम वाकेआत आपके सामने लाते हैं। मुझपर भी दो चार मुकद्दमात चल रहे हैं। बिलकुल गलत तरीके से। हमने रजाकार हुकुमत से मुकाबला किया। मैं इस पाइंट को भी आपके सामने रखना चाहता हू कि श्री प्रगडा कोटैया जी ने गुजश्ता साल हुकूमत के सामनें सुझाव रखे थे। १९५७ के बजेट सेशन की रिपोर्ट में पढकर देखा। वह कांग्रेसी होनेके बावजूद उनकी सिफारिशों को भी अमल में नहीं लाये। उस वक्त प्रगडा कोटैयाजीनें कहा था और एक मेंबर ने भी कहा था मै उनका नाम भूल रहा हूं, शायद लक्षमनदासजी हैं। यह कहे थे कि यह कोआप्रेटिव एक्ट को जलादो। एक्ट को जलाने का जो एकदाम हुकूमत कर रहीं है वह बिलकुल बेकार मालूम होता है।

శ్రీ పి. చొక్కారావు (ఇందుర్తి): అధ్యక్షా, ఈ వేళ సహకారశాఖ డిమాండును విచారించే సందర్భంలో ఒక విషయం జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి. ప్రజల జీవిత స్థాయినీ ఆర్థికస్థితిగతులను బాగుచేయడానికి సహకార ఉద్యమాన్ని ముందుకు తీసుకురావడం జరుగుతున్నదనే విషయం ఒప్పుకోవలసిందే. కాని ఆచరణ రంగంలో ఏమిచూస్తున్నాము? వివిధ సహకార సంఘాలలోని పరిస్థితిని గమనించిచూస్తే, విశాల భావాలను వదలి సంకుచిత భావాలతో ఈ ఉద్యమాన్ని నడిపిస్తున్నారా అనే అనుమానం కలుగుతోంది. ఈ విషయమై ప్రభుత్వాధికారులు ఎంతలోతుగా ఆలోచించినా, ఈ ఉద్యమాన్ని ఉన్నతాశయంతో ముందుకు తీసుకుపోవాలని అనుకుంటున్నా లాభం లేకపోతున్నదనే సంగతి ప్రభుత్వానికి చెప్పదలచుకున్నాను. తెలంగాణాలో చాలా సంవత్సరాలనుంచి వ్యవసాయ సహకార సంఘాలు, చేనేత సహకార సంఘాలు, Credit societies వస్తున్నాయి. అప్పులకు, షావుకారుల బాధనుంచి దూరం కావడానికి సహకార సంఘాలలో చేరుతారు. కాని, ఆచరణలోచూస్తే, ప్రతి సంవత్సరం జరిగే మహాసభలలో వాటాలు వాపసు ఇవ్వాలని గందరగోళం, అల్లకల్లోలం జరుగుతుంటుంది. సహకార సంఘాలలో అధికారంలోఉన్న అధ్యక్షులు, కార్యదర్శులు, ఎక్కౌంటెంట్లు మొదలైనవారు సరిగా లెక్కలు చూపడంలేదు. వాటాదార్లకు లాభంలేదు కాబట్టి వాటాధనం వాపసు ఇవ్వాలని గందరగోళం బయలుదేరుతున్నది. అధికారంలో ఉన్న వారు మహాసభలకు సరిగా తారీఖులు ప్రకటించక పోవడం, లెక్కలు చూపక పోవడం, మహాసభలలో అడిగితే ఫలానా కార్యక్రమం ఉన్నదని చెప్పి ఏదోవిధంగా తప్పించే ప్రయత్నాలు చేయడం జరుగుతోంది. కొందరు స్వార్థపరులు సహకార సంఘాలను చేతులలో పెట్టుకొని జీవనోపాధిగా చేసుకోవాలని చూస్తున్నారు. సహకార సంఘాలలో అధికారంలోవున్న వారిలో ఈ సంకుచిత భావాలు ఎంతకాలమైతే పోవో అంతవరకు సహకార సంఘాలు ముందుకు పోవని ఖచ్చితంగా చెప్పదలుచుకున్నాను. చైతన్యవంతులైన యువకులు కొందరు ఉత్సాహముతో ముందుకువచ్చి వ్యవహారము నడిపిస్తామని అంటున్నా వారిని రానివ్వడంలేదు. తాలూకాలలోను లేక ఆయా ప్రాంతములలోవుండే సహకార సంఘాల మహాసభలలో పై సహకార సంఘాల పెద్దలు వచ్చి యేదో సమాధానాలు యిచ్చి తప్పించుకొనే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. ఈవిధంగా చేయడం సరిఅయినదికాదు. ప్రభుత్వం ఇటువంటి విషయాలను

గురించి దీర్ఘంగా ఆలోచించి, ఒక సక్రమమైన మార్గం అవలంబించాలని కోరుతున్నాను. ఈ మధ్యనే సిద్దిపేట, కొదురుపాక మొదలగు గ్రామాలోను, ఇతర గ్రామాలలోను చేనేత సహకార సంఘాల మహాసభలు జరిగాయి. ఇంతవరకు అధికారంలో ఉన్నవారిని కాక క్రొత్త body ని ఎన్నుకున్నారు. ఇంతవరకు ఆ body కి అధికారం యివ్వలేదు; లెక్కలు చూపడంలేదు; కాగితాలివ్వడంలేదు. మంత్రిగారిదగ్గర పెట్టడముకూడా జరిగింది. ఇది యేమైనా అధికారంలో ఉన్నవారి గుత్త సొమ్ము అవుతుందా ? ఈ రోజున అధికారంలో ఉన్నవారే యెప్పుడూ అధికారంలో వుండాలని వారికి, మోరసీ, జహజాద్, హక్కువంటిదేమైనా వున్నదా ? మేము చూచినంతవరకు సహకార నిబంధనలలో అటువంటిదెక్కడా వున్నట్లు లేదు. సంఘంలోని సభ్యులు ఎన్నికలద్వారా తమకు యిష్టులైన వారికి వోట్లువేసి ఎన్నుకుంటారు. జనగామలో యిదే పరిస్థితి వున్నది. తెలంగాణాలో సహకార ఉద్యమం చాలా నిరుత్సాహంగా వున్నది. రాజకీయ పార్టీల ప్రచారంవల్లనైతేనేమి, యితర ప్రభుత్వోద్యోగుల కృషివల్ల నైతేనేమి గ్రామాలలోని ప్రజలు అప్పులు తీసుకోడానికి తమ తమ వృత్తి, వ్యవసాయాలు వృద్ధిచేసుకోడానికి సహకార సంఘాలు నిర్మించుకోవాలని అనుకున్నారు. 6 రూపాయలునుంచి 20 రూపాయలు వాటాలుకట్టి సంఘాలు పెట్టుకుంటే వారు అనుభవించేది యేమీలేదు. ఎక్కడ పైసా దొరకడంలేదు. స్వార్థపరులు యీ సంఘాలలోని పైసాలను ఉపయోగించు కుంటున్నారు. ప్రతి సంవత్సరము లెక్కలు audit కావలసి వున్నప్పటికి audit చేయడములేదు. ఒకటి, రెండు, నాలుగు నుంచి ఎనిమిది సంవత్సరాలవరకు ఆడిట్ కాని సంఘాలున్నాయి. మంత్రిగారు ఆడిట్ చేయించే బాధ్యత ప్రభుత్వానికిలేదని మొన్న సమాధానము యిచ్చారు. ఆడిట్ చేయించే బాధ్యత ప్రభుత్వమునకున్నది. హైద్రాబాదు కోఆపరేటివ్ సొసైటీ ఆక్టు 1952 లోని సెక్షన్ 34 ను బట్టి రిజిస్ట్రార్ గారికి ఆడిట్ చేయించే అధికారము ఉంటుంది. ఈ విషయాన్ని ఎందుకు మరచిపోతున్నారో అర్థం కావడంలేదు, ఇదంతాచూస్తే సంఘంలో అధికారం వహించేవారికి ప్రభుత్వాధికారులకు ఏమైనా సంబంధంవున్నదా అనిపిస్తోంది. సోషలిస్టు సమాజ వ్యవస్థ కావాలని ఆర్థిక స్థాయీ పెంచాలని సహకార వుద్యమాన్ని బలపరచాలని సూత్రప్రాయంగా చెబుతున్నారు. ఒక వైపుఅట్లా చెబుతూ మరొకవైపు సంకుచిత భావాన్ని ప్రదర్శించడం మర్యాదకాదని చెబుతున్నాను. క్రెడిట్

సొసైటీలు సరిగా రిజిష్టర్ కావడంలేదు. మాసాలతరబడి కాగితాలుఉండి పోవడం జరుగుతోంది. ఎన్నో సంఘాలను రిజిష్టర్ చేయించడానికి ప్రయత్నం చేశాను. కరీంనగర్ తాలూకాలో కోయిళ్ళ అని ఒక గ్రామం వున్నది. Multi-industrial consumers' Co-operative Society కొరకు 1956 నవంబరు నెలలో వాటాలు వేయడం జరిగింది. 137 మంది సభ్యులు షరీకు అయినారు. డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారుగారు ఇనస్పెక్టరుగారు గ్రామం పోయినారు. మహాసభ జరిపారు. 9 మందిని ఎన్నికచేశారు. ఒక సంవత్సరంపాటు ఎన్నోసార్లు రావడం పోవడం జరిగింది. జరిగిన విషయం ఏమిటంటే,-అక్కడవుండే ఒక పెద్దమనిషి సంఘానికి కార్యదర్శిగా ఉండడానికి పోటీచేస్తే అక్కడ సభ్యులు నిరాకరించడంవల్ల అతడు డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారుగారితోను ఇనస్పెక్టరుగారితోను సంబంధాలు పెట్టుకొని సొసైటీ రిజిష్టరు కాకుండా చేయడం జరిగింది. సంవత్సరం తదుపరి కాగితాలు, రిజిష్టర్లుకూడ లేకుండా పోయాయి; తుదకు విధిలేకుండా 137 మంది సభ్యులు తమ వాటాలను వాపసు తీసుకుపోయారు. చొప్పదండిలో దాదాపు 250 మంది సభ్యులు రూరల్ బాంకు పెట్టుకుంటామని కలిశారు. ఇంతవరకు దానిని గురించి అడిగిన పాపాన పోలేదు. క్రొత్త సొసైటీని పెడుతాము అంటున్నారు. పాత సొసైటీమాట ఏమిటి? నాలుగైదు ఇతర గ్రామాలవారు సొసైటీలు ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. ఇన్ని వేల రూపాయలు షేరు ధనం ఉంటేనే కాని వీలులేదని ఆంధ్ర ప్రభుత్వ నిబంధన వున్నదట, గ్రామాలకు చుట్టుప్రక్కలనున్న గ్రామాలవారు కలుస్తాము అన్నారు. ప్రభుత్వం స్వయంగా చేయరు. స్వయంగా ప్రజలు కలిసి పెట్టుకుంటామని అంటే ప్రోత్సహించరు; ఈ రహస్యమేమో అర్థం కాదు. ప్రభుత్వం లెక్కల ప్రకారమే 1957 నవంబరు, డిసెంబరు ఆఖరుకు దాదాపు 6 లక్షల రూపాయలు lapse అయినది.

شری بی کیسوا ریڈی (Sri. B. Kesava Reddy (Ghanpu) : جناب صدر - میں منسٹر صاحب کے فائدہ کے لئے اردو میں بولنا چاہتا ہوں لیکن مجھے افسوس ہے کہ شری پرگڈا کوٹیا اور ان کے حامی سمجھنے سے قاصر رہینگے پرگڈا کوٹیا صاحب فرما رہے ہیں کہ تلنگانہ کے ملازمین کو بہت کچھ فائدہ ہو رہا ہے اور آندھرا کے ملازمین کا نقصان ہو رہا ہے - میں یہ سمجھنے سے قاصر ہوں کہ پرگڈا کوٹیا صاحب اور ان کے ہم خیال بھائیوں نے اس مسئلہ پر غور خوض کرنے کے بعد اظہار خیال کیا ہے یا محض بعض سنی سنائی باتوں کی بناء پر ایسا کہہ رہے ہیں - میں منسٹر صاحب کی خدمت میں ایک چیز اس ڈپارٹمنٹ کی سرویسز کے بارے میں پیش کرکے بتلانا چاہتا ہوں اور ان کو قائل کرنا چاہتا ہوں کہ جو کچھ ناانصافی ہو رہی ہے وہ تلنگانہ کے ملازمین کے ساتھ ہو رہی ہے - تلنگانہ میں اس ڈپارٹمنٹ کے تحت تین چار قسم کے عہدہ ہیں - اسی طرح آندھرا میں بھی تین چار قسم کے عہدہ ہیں - میں تفصیل سے ان کی کیٹیگریز - ان کے فنکشنس اون کی ذمہ داریوں کے ساتھ ساتھ ان کے جو گریڈس ہیں وہ بھی منسٹر صاحب کے سامنے پیش کرکے پوچھنا چاہتا ہوں کہ تلنگانہ کے ساتھ ناانصافی ہو رہی ہے یا آندھرا کے ساتھ ناانصافی ہو رہی ہے - آندھرا میں کوآپریٹو سب رجسٹرارس ہیں جن کے گریڈ (۱۵۰ تا ۲۰۰) ہیں - انہی کے مماثل تلنگانہ میں سینیر انسپکٹرس ہیں جن کے گریڈ (۱۵۴ تا ۲۷۵) ہیں - ان دونوں کے ناموں میں فرق ہے - کس کا نام سب رجسٹرار ہے اور کس کا نام سینیر انسپکٹر ہے - دراصل سب رجسٹرار کا پوسٹ کسی جگہ بھی نہیں ہے - اس کو مدراس گورنمنٹ سے ادھار مانگ کر لایا گیا ہے - آندھرا کی جانب سے اور جو کچھ مدراس سے حاصل کیا گیا اس کو تلنگانہ پر تھوپا جا رہا ہے - اب سوال یہ پیدا ہوتا ہے کہ انٹگریشن آف سرویس کے سلسلہ میں تلنگانہ اور آندھرا کے کن کن سرویس کو انٹگریٹ کیا جائے - آندھرا میں جو سینیر انسپکٹر ہیں ان کے گریڈ (۹۰ تا ۱۲۰) ہیں تلنگانہ میں جو نیر انسپکٹر ہیں ان کے گریڈ (۸۰ تا ۱۳۰) ہیں - میں منسٹر صاحب سے خواہش کرتا ہوں کہ وہ بطور خاص نوٹ کرکے جواب دیں - اس طرح آندھرا کے جونیر انسپکٹرس کے گریڈ (۷۵ تا ۹۵) ہیں تلنگانہ میں سپروائزر کے گریڈ (۷۵ تا ۱۰۵) ہیں - اگرچیکہ ان عہدوں کے ناموں میں اختلافات ہیں لیکن جہاں تک ڈیوٹیز کا تعلق ہے آندھرا کا سی - ایس - آر ڈپٹی رجسٹرار کے آفس میں کام کرتا ہے اس کا کوئی علیحدہ آفس نہیں ہے اور نہ کوئی ذمہ داری ہے - وہ خود مختار نہیں ہے لیکن تلنگانہ میں جو سینیر انسپکٹر ہے وہ بعض اوقات پورے ضلع پر حاوی ہوتا ہے اور بطور آڈیٹر اور کریڈٹ انسپکٹر وغیرہ - اس کو دو تین تعلقوں کا کام پوری ذمہ داری سے روبہ عمل لانا پڑتا ہے - اس کے تحت سپروائزر ہوتے ہیں چپراسیاں ہوتے ہیں - وہ اپنی جگہ خود مختار ہوتا ہے - لیکن آندھرا میں جو سینیر انسپکٹر ہیں اور جن کا گریڈ (۹۰ تا ۱۲۰) ہے ان کی کوئی خاص ذمہ داری

نہیں ہے۔ وہ سب انسپکٹر ڈپٹی رجسٹرار سے متعلق ہوتے ہیں یا بعض اوقات سکریٹری یا اسپیشل
آفیسر کی حیثیت سے کسی ایک سوسائٹی سے متعلق کئے جاتے ہیں۔ اگر وہاں کے یہاں کے گریڈس
دیکھیں گے تو معلوم ہوگا کہ ہمارے پاس کے گریڈ زیادہ ہیں۔ مثلاً وہاں کے سب رجسٹرار کا گریڈ (۱۰۵ تا ۲۰۰)
ہے اور ہمارے سینیئر انسپکٹر کا گریڈ (۱۵۴ تا ۲۷۵) ہے۔ ابتداء میں ہمارے گریڈ زیادہ ہیں اور انتہا
میں بھی۔ لیکن مجھے افسوس کے ساتھ کہنا پڑتا ہے کہ جب انٹگریشن کا مسئلہ ڈپارٹمنٹ میں پیش
ہوتا ہے تو وہاں کے سب رجسٹرار اپنے ہم خیال لوگوں کے تعلق سے یا اپنے منسٹر صاحب کو خوش
کرنے کے لئے ناانصافی کر رہے ہیں۔ چونکہ وہاں کے عہدہ کا نام سب رجسٹرار ہے اور یہاں کے
عہدہ کا نام سینیئر انسپکٹر ہے۔ اس لئے سب رجسٹرار کے نام کو زیادہ اہمیت دی جاتی ہے اور اس
نام کے نوٹس انہوں نے ٹائپ کئے ہیں۔ اس معاملہ میں منسٹر صاحب کو معلوم کئے بغیر ایک لسٹ
بنائی گئی ہے۔ جب وہاں کے ملازمین کی جانب سے ریپرزنٹیشن کیا گیا تو یہ کہا گیا کہ ہم ابھی غور کر رہے ہیں
ابھی کوئی تصفیہ نہیں کیا گیا ہے۔ مجھے افسوس کے ساتھ منسٹر صاحب کے سامنے اور اس ہاوز کے سامنے
پیش کرنا پڑتا ہے کہ ایک طرف تو یہ کہا جاتا ہے کہ انٹگریٹ ابھی نہیں کئے ہیں اور دوسری طرف
۱۱ مارچ ۱۹۵۸ء کو ۱۹ لوگوں کو ڈپٹی رجسٹرار کے پوسٹ پر ترقی دیجاتی ہے۔ جن میں سے آندھرا کے
۱۶ کواپریٹو سب رجسٹرارس ہیں اور تلنگانہ کے (۳) اسسٹنٹ رجسٹرارس ہیں۔ میں حکومت سے
پوچھنا چاہتا ہوں کہ وہ اس قسم کے وعدے کیوں کرتے ہیں کیا وہ سوچ سمجھ کر ایسے وعدے کرتے
ہیں یا بلاوجہ لوگوں کو خوش کرنے کے لئے وعدے کرتے ہیں۔ میں نے سنا ہے کہ چیف منسٹر صاحب نے
اسمبلی میں بیان کیا ہے کہ اگر تلنگانہ کے ساتھ کوئی ناانصافی ہوئی ہے تو میں مستعفی ہونے کے لئے تیار ہوں
میں ایک کانگریسی ہونے کی حیثیت سے چیف منسٹر صاحب سے مستعفی ہونے کی امید تو نہیں کرتا۔ میں نہیں
چاہتا کہ وہ مستعفی ہو جائیں۔ لیکن میں یہ چاہتا ہوں کہ جب تک وہ حکومت پر ہیں تلنگانہ کے حق میں
ناانصافی نہ ہونے دیں۔ مجھے یہ کہنے کا حق ہے اس معاملہ میں ان پر خاص ذمہ داری ہے۔ یہ تمام چیزیں
تفصیل سے بتلانے کے بعد میں شری پرگڈا کوٹیا سے پوچھنا چاہتا ہوں کہ کیا آندھرا سے ناانصافی ہو رہی
ہے یا تلنگانہ سے ہو رہی ہے۔ آپ اپنے کلیجہ پر ہاتھ رکھ کر بتایئے آپ مجھے کنونس کیجئے۔ میں آپ کے
سامنے رکھوں گا اور تلنگانہ کے لوگوں سے کہوں گا کہ انیائے نہیں ہو رہا ہے لیکن مجھے پہلے آپ کنونس
کیجئے۔ کیوں آپ ایسی باتیں کہتے ہیں۔ کیا بچوں کو سمجھانے کے لئے آپ ایسی باتیں کہتے ہیں۔ میں
سچا انصاف چاہتا ہوں۔ ایسا انصاف چاہتا ہوں کہ لوگ سمجھ سکیں یہ نہیں کہ بہترین طریقہ

چلائی جارہی ہے۔ میں اس کے بعد ایک چیز حکومت کے سامنے پیش کرنا چاہتا ہوں۔ مجھے افسوس ہے کہ مجھے ایک آدھ منٹ اسپیکر صاحب سے مانگنا پڑے گا۔ وہ چیز کوپرائیٹو ٹریننگ کے بارے میں ہے تلنگانہ میں اس کا آغاز چند سال پہلے ہوا تھا اور وہاں تعلیم دیجارہی تھی لیکن حال ہی میں رجسٹرار صاحب نے یہ کہتے ہوئے کہ وہاں تلنگانہ کا جو اسٹاف ہے نااہل ہے کام کرنے کے قابل نہیں ہے۔ آندھرا کا اسٹاف لائے ہیں جو گزشتہ جون یا جولائی سے وہاں کام کر رہا ہے۔ میں ہاوز کے سامنے واقعات پیش کر کے یہ بتلانا چاہتا ہوں کہ پہلے جو اسٹاف اس کالج میں کام کر رہا تھا وہ بہتر تھا یا اب جو اسٹاف کام کر رہا ہے وہ بہتر ہے۔ گزشتہ میں کالج میں تلنگانہ کا جو اسٹاف تھا وہ تین لکچررس۔ ایک پرنسپال اور کچھ کلرکس پر مشتمل تھا۔ پرنسپال صاحب ام اے تھے جن کو (۱۰) سال کا ٹیچنگ اکسپیرنس تھا۔ اس ڈپارٹمنٹ میں آنے سے پہلے وہ ایجوکیشن ڈپارٹمنٹ میں ٹیچر کی حیثیت سے کام کرتے رہے تھے۔ وہ کوالیفائیڈ بھی تھے۔ اسی طرح تین لکچررس کے منجملہ ایک ام اے (اکنامکس) تھے اور ایک ام اے (بی کام) تھے جو یہاں آنے سے پہلے ایجوکیشن ڈپارٹمنٹ میں ٹیچنگ اکسپیرنس حاصل کر چکے تھے۔ اُن لوگوں کو نااہل قرار دیا جا کر آندھرا کے تین لکچررس اور ایک پرنسپال کو یہاں لایا گیا۔ میں اُن کے خواص۔ کوالیفکشنس اور تجربہ بھی آپ کے سامنے رکھنا چاہتا ہوں اور میں خواہش کرتا ہوں کہ اس کو ویری فائی کیا جائے۔

مسٹر اسپیکر۔ میں دو منٹ اور دونگا۔

شری بی۔ کیسوا ریڈی۔ جس پرنسپال کو وہاں سے لایا گیا وہ صرف بی۔ اے ہیں۔ حالانکہ سابقہ جو پرنسپال تلنگانہ کے تھے وہ ام اے تھے اور اب جن کو لایا گیا وہ صرف بی اے ہیں اور ان کو ٹیچنگ اکسپیرنس بھی نہیں ہے۔ انھوں نے اس سے پہلے مارکٹنگ ڈپارٹمنٹ میں کام کیا تھا۔ اس سے معلوم ہوگا کہ کس طرح وہاں ایک کام کرنے والے اور کوالی فائیڈ شخص کو نکال کر ایک بی اے کو اپائنٹمنٹ کیا گیا ہے۔ اس میں کیا انصاف ہے ہاوز غور فرما سکتا ہے۔ اس طرح دو لکچررس کے منجملہ ایک بی۔ ایس۔ سی لکچرر کو وہاں لایا گیا ہے۔ میں افسوس کے ساتھ یہ کہنا چاہتا ہوں کہ کوئی ذمہ دار عہدہ دار اور کوئی ذمہ دار شخص کیسے ایک بی ایس سی کا تقرر کوآپریٹو ڈپارٹمنٹ میں کر سکتا ہے۔ جس کا سبجکٹ نہ اکنامکس ہے نہ بنک کینگ ہے نہ کوآپریٹیو مومنٹ ہے۔ وہ تو ان سبجکٹس کی الف۔ بے بھی نہیں جانتے اُن کا سبجکٹ تو صرف سائنس ہے۔ ایسے شخص کو کوآپریٹیو ٹریننگ کالج میں مقرر کیا گیا ہے تو مجھے جواب دیجئے کہ کیوں ایسا کیا جا رہا ہے۔ ایک اور لکچرر کو وہاں لایا گیا ہے جو بی آ

ہیں اُن کو بھی ٹیچنگ اکسپیرینس نہیں ہے۔ کہا یہ جاتا ہے کہ انھیں رام داس انسٹیٹیوٹ راجمندری میں (۹) ماہ کا ٹیچنگ اکسپیرینس ہے۔ لیکن یہ اپائنٹمنٹ کے بہت پہلے کی بات ہے۔ سابق میں کسی وقت دو چار سال پہلے انھوں نے (۹) ماہ کا ٹیچنگ اکسپیرینس حاصل کیا تھا۔ وہ صرف بی اے ہیں لیکن ان کے پاس ایک ایڈیشنل کوالیفیکیشن ہے جس کا لحاظ ہماری گورنمنٹ میں کیا جاتا ہے۔ وہ کوالیفیکیشن یہ ہے کہ ہماری حکومت کے ریوینیو سکریٹری کے بھائی ہیں۔ اس ناطے کی وجہ ان کا تقرر کیا گیا۔ اگر اس کو میں ناانصافی سمجھوں تو اس میں میری کیا غلطی ہے۔ میں ان واقعات کو پیش کرنے کے بعد پرگڈہ کوٹیا صاحب سے پوچھنا چاہتا ہوں کہ آندھرا کے ملازمین کے ساتھ ناانصافی ہو رہی ہے یا تلنگانہ کے ملازمین کے ساتھ ہو رہی ہے۔ ایک طرف تو یہ کہا جاتا ہے کہ انکوائری کی جائے گی اور دوسری طرف پرموشنس دیئے جاتے ہیں۔ اس لئے میں یہ چاہتا ہوں کہ انٹگریشن کے سلسلہ میں حکومت ایک کمیٹی مقرر کرے۔ آپ کو یاد ہوگا کہ انٹگریشن آف سروس کے سلسلہ میں گورنمنٹ آف انڈیا سے فنڈامنٹل پرنسپلس دیئے گئے تھے جس میں فنکشنس۔ ڈیوٹیز۔ سرویسز۔ جورسڈکشن پے اسکیل وغیرہ۔ سب شامل ہیں میں یہ پوچھنا چاہتا ہوں کہ آیا آپ نے ان چیزوں کو ملحوظ رکھ کر یہ لسٹ بنائی ہے۔ کیا آپ نے ان چیزوں کو ملحوظ رکھ کر سی۔ یس۔ آر کو ڈپٹی رجسٹرار بنایا اور سینیر انسپکٹر کو روک دیا۔ اگر ایسا ہے تو کیا انصاف ہے یا ناانصافی ہے۔ میں یہ چاہتا ہوں کہ حکومت انٹگریشن کے سلسلہ میں ایک رجسٹرار صاحب کو مقرر کر کے تحقیقات کرے۔ میں نہیں چاہتا کہ آندھرا پردیش کے کسی عہدہ دار کو مقرر کیا جائے کیونکہ حکومت اس کو مقرر کرے گی اور وہ حکومت کی حمایت ضرور کرے گا۔ کیونکہ وہ حکومت کا نمک خوار ہوگا۔ اس لئے میں چاہتا ہوں کہ کسی اور پراونس مثلاً بمبئی میسور۔ آسام یا بنگال کے کسی فن دان شخص کو مقرر کر کے انوسٹیگیشن کر کے انصاف کیا جائے۔ میں انصاف چاہتا ہوں۔

مسٹر اسپیکر۔ تلنگانہ ریجنل کمیٹی جلد ہی مقرر ہو جائے گی اُس کے بعد سب ٹھیک ہو جائے گا۔

شری بی کیسوا ریڈی۔ مگر اس کے پہلے تو دنیا ڈوب جا رہی ہے۔

శ్రీ గోపిడి గంగారెడ్డి: అధ్యక్షమహాశయా, ఉర్దూలో నేను సవిస్తరంగా చెప్పలేను. మంత్రిగారు అంగ్రేజీలో చెప్పినది మనస్సున పట్టలేదు. నేను తెలుగులో మాట్లాడతాను. చాలా దినాలు అయినది ఉర్దూలో మాట్లాడి. ముజక్కర్, మువన్నస్, వాహెద్, జమా, ఏమైనా తప్పుఅయితే క్రిందా, మీదా అవుతుంది మేము ఎక్కువచదువుకోలేదు. మాజిల్లాలో చదువు ఎక్కువలేదు. ఏమైనా అన్‌పార్లమెంటరీ పదాలు ఉంటే క్షమించండి.

ఇప్పుడు సహకార శాఖకు డబ్బు మంజూరుచేయమని యీ డిమాండును సభవారి ముందుపెట్టారు. సభవారి అనుమతి కోరుతున్నారు. 'సహకారము' అంటే దేనికి ?- దరిద్రానికా, శ్రీమంతానికా- అనుమానముగా ఉన్నది. సహకారము - మంచితనముకా, చెడ్డతనముకా - అదికనుక్కోవాలి. నిజానికి ఎక్కువ ఎవరికి సహకారము ఉన్నది ? శ్రీమంతులకు సహకారము కనపడుతోందిగాని బీదలకు సహాయముగాని, సహకారముగాని కనపడుటలేదు. నా నియోజకవర్గము సంగతి చెబుతున్నాను. ఈసహకార సంఘములు దేశమును ముందుకు తీసుకుపోతున్నవా ? మాటమాత్రం మర్యాదగా ఉన్నది, అనుభవములో చూస్తే ఏమీలేదు. ఎవరినైనా అడిగితే అంజుమాన్ ప్రాణానికి గండం అంటారు. "ఈ అంజుమాన్ పాడైపోను, మాకు లాభములేదు" అంటారు. వ్యవసాయమునకు, పెళ్లికి, లగ్నానికి అప్పులు అడిగితే, పిల్లవాడు పుట్టి తొట్టిలోవేసి పేరు పెట్టేనాడు దొరుకుతాయి. దానిని బట్టి ఎంత సులభసాధ్యంగా అప్పులు దొరుకుతున్నాయో తెలుసుకొనవచ్చును, ఇండ్లుకట్టించుకొనుటకొరకు సహకార సంఘాలు ఉన్నాయి. దానికొరకు రు 29 లక్షలు యివ్వబడ్డాయి. దానినుంచి తెలంగాణా కొరకు 3 లక్షలు పెట్టి ఉన్నారు. తతిమ్మా 26 లక్షలు ఆంధ్ర కొరకా - నాకు తెలియుటలేదు. తెలంగాణాలో ఇండ్లు బాగున్నవా ? లేక ఇండ్లు కట్టుకొనుటకు, ఇక్కడివారికి అసమర్థత ఉన్నదా ? ఉద్యోగాల విషయంలో - ఆంధ్రవారికి అన్యాయము జరుగుతోందని చెప్పారు, ప్రగడ కోటయ్యగారు తెలంగాణావారికి ఏమీ అన్యాయము జరుగుటలేదని చెప్పారు. ఈ ఇండ్ల విషయం చూస్తే న్యాయం జరుగుతోందా, అన్యాయం జరుగుతోందా అని అడుగుతున్నాను. దాదాపు 8 వేలవరకు సహకార సంఘాలు రద్దుచేశారు. దానికి కారణాలు చూపించలేదు. ఆ డబ్బు ఎక్కడ వాడుకొంటున్నారు ? ఆ సభ్యుల అనుమతి తీసుకొనే ఆ సంఘాలను రద్దుచేశారా ? ఆ వివరములు

చెప్పలేదు. తెలంగాణాలోపల ఎన్నో గ్రైన్ బ్యాంకులు ఉండినవి. గ్రామ వసూలు చేసి యిస్తామని చెప్పారు. ఆ గ్రైన్ బ్యాంకులు రద్దు చేశారు. కొన్ని చోట్ల ఆ ధాన్యము అమ్మి, యిష్టము వచ్చినట్లు చేస్తున్నారు. దాని ఏమి అయినదో ఏమీ సమాచారము లేదు. ఆడిట్ లేకపోవడమువల్ల అన్యాయం జరుగుతోంది. గ్రైన్ బ్యాంకు ధాన్యము ఎక్కడికి పోయినదో తెలియడం లేదు. దాని సంగతి ఏమీ తెలియడంలేదు ఇప్పుడు ధాన్యపు కొరత ఉన్నది. అది సరిదిద్దుకొని, ధాన్యములేని బీదజనానికి దొరికేటట్లు ఏమి చేస్తున్నారు? షాహుకారు యింటికిపోయి కుంచెడు తక్కువపడ్డాయని అంటే, రెండుకుంచాలు తక్కువచేసి యింటికి తోలేస్తాడు. లేక వస్తు కావాలని పోతే, వానికున్న ఎడ్లనే కాజేస్తాడు. ఎడ్లకొరకుపోతే వ్యవసాయమునే అపహరిస్తాడు. బీదవాడు పచ్చని చెట్టు తీరుగా ఉంటే షాహుకార్లు పాచితీగె తీరుగా చెట్లపైనపడి పైకి పెరగకుండా చేసినట్లు చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వము ఏమి సౌకర్యములు చేస్తున్నది? ఏమీ మేలు చేసినట్లు కనపడుటలేదు. తెలంగాణాలోపల అన్యాయం జరుగుతోందో, న్యాయం జరుగుతోందో, యిప్పుడు యింతకుముందు మాట్లాడిన మిత్రులు చెప్పారు. హైదరాబాద్‌లో ముగ్గురు ఆంధ్ర సీనియర్ ఇన్‌స్పెక్టర్లను తరక్కీ యిచ్చి కోపరేటివ్ సబ్ రిజిష్ట్రార్సుగా వేశారు. ఇది అన్యాయమా అని అడుగుతున్నాను. వాళ్లకు యింతకుముందు రు 90 మొదలు 120 వరకు స్కేలు ఉండేది. తెలంగాణాలో ఉన్నవారికి ఆ స్కేల్సు ఆంధ్రులకు రు 150 మొదలుకొని రు 200 వరకు దొరుకుతున్నాయి. ఇది న్యాయమో, అన్యాయమో ప్రగడ కోటయ్యగారికి తెలుసు. ఇప్పుడు భూమితనఖా సహకార సంఘంలో 3 సబ్-రిజిష్ట్రార్సును ఆంధ్రులను ఏర్పాటుచేశారు. తెలంగాణాలోని భూమితనఖా సంఘంలో ఆంధ్రులను తీసుకువచ్చి తెలంగాణావారి నెత్తిపైన ముగ్గురిని ఎందుకు రుద్దుతారు? అసిస్టెంటు సబ్ రిజిస్ట్రార్సు ట్రైనింగ్ కొరకు మద్రాసు పంపబడితే, యిట్లా ఖాళీఅయిన స్థానాలలో ఆంధ్రులను ఎందుకు ఉంచారు? తెలంగాణాలో అంత తెలివిగలవారు లేరా? ఆంధ్రులను తీసుకువచ్చి పెట్టికూడా "మాకు అన్యాయం జరుగుతోంది" అంటారు. హైదరాబాదు కోఆపరేటివ్ ట్రైనింగ్ కాలేజీ నుంచి ప్రిన్సిపాల్‌ను మరియు లెక్చరరును తీసివేసి ఆంధ్రులను వేసినారు. ఎందుకు వేసినారు? ఆంధ్రలో ఒక్కొక్క జిల్లాలో ముగ్గురు అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రార్సు ఉన్నారు. కాని ఇక్కడ జిల్లాలో ఒకరు ఉంటే, ఆయన సెలవు పెడితే, ఆపని అంతా ప్రక్కన ఉన్న

జిల్లాలోనివారు చూచుకోవాలట రెండు జిల్లాలపని ఒక్కరు ఎల్లా చేసుకోవాలో. ఎంత బ్రహ్మాండమైనపని జరుగుతుందో నాకు తెలియుట లేదు. ఇటువంటి అల్లకల్లోలాలు, అన్యాయాలు ఉన్నవి.

డిప్యూటీ రిజిస్ట్రార్కు రు 300 లు మొదలుకొని, రు 600 ల వరకు జీతము ఉన్నది. మొదట బాగానే ఉన్నది. "మొదట చూచిన కడు గొప్ప పిదప కురుచ,...కొంచెం తర్వాత నధికమగును దనరు దినపూర్వ పరభాగజనితమైన ఛాయపోలిక గుజన సజ్జనుల మైత్రి" అని అన్నట్లుగా ఉన్నది...

మిస్టర్ స్పీకర్ : మీ టైమ్ అయిపోయింది.

శ్రీగోపిడి గంగారెడ్డి: ఒక నిమిషం ఇవ్వండి

మిస్టర్ స్పీకర్ : లేదు.

*శ్రీ బి. సుబ్బారావు (బూరుగుపూడి రిజర్వుడు): అధ్యక్షా, కోఆపరేటివ్ డిమాండ్ చర్చ సందర్భంలో నేను ఫీల్డ్ లేబర్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలు గురించి చెప్పదలచుకొన్నాను. ఈ ఫీల్డ్ లేబర్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీల విషయంలో ప్రభుత్వం సవతితల్లి ప్రేమ చూపుతున్నదని మనవిచేస్తున్నాను వెనుక బ్రిటిష్ ప్రభుత్వకాలంలో, ఆర్థికంగా, సాంఘికంగా వెనుకబడిఉన్న హరిజనులను ఉద్ధరించాలనే ఉద్దేశంతో, యీ ఫీల్డ్ లేబర్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలు రిజిష్టరు చేయబడినవి. ఆ రోజులలో ఆ సొసైటీలకు తక్కువ రేట్లకు లంక భూములు కౌలుకు ఇచ్చి తద్వారా హరిజనులు ఆర్థికాభివృద్ధి పొందేమార్గం చూస్తూండేవారు. ఆ సొసైటీలకు గ్రామాలలోని చెరువుల లో చేపలు పట్టుకోటానికి, ఆ చెరువులను కౌలుకు ఇచ్చేవారు. కాని ఇప్పటి ప్రభుత్వం ఆ విధానాలన్నీ మార్చి, లంక భూములు మిక్కిలి హెచ్చు రేట్లకు కౌలుకు ఇవ్వటం జరుగుతున్నది. చేపలు పట్టు కోవ టానికి చాలా రూల్సు ఏర్పాటుచేసి, ఆ సొసైటీలకు ఇవ్వకపోవటం జరుగుతున్నది. ఆవిధంగా యీ ఫీల్డ్ లేబర్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలకు చాలా అన్యాయం చేయటం జరుగుతోంది. ఆసొసైటీలకు లంక భూములు హెచ్చు రేట్లకు కౌలుకుఇవ్వటంచేత, అవి బాగుపడటానికి బదులు, విపరీతంగా నష్టపడుతున్నాయి. అక్కడ ఉండే కోఆపరేటివ్ బ్యాంక్సు యీ సొసైటీలను చేర్చుకోకుండా వీటికి ఆర్థిక సహాయం చేయకపోవటం చేత అవి వేరే ధనవంతులదగ్గర హెచ్చువడ్డీకి డబ్బు తెచ్చి, లంకభూము లకు పెట్టుబడి పెట్టటంచేత, ఆ సొసైటీలు విపరీతంగా నష్టపో తున్నాయి. ఆ సొసైటీలకు వచ్చే ఆదాయమంతా వడ్డీక్రిందనే జమకట్టవలసి వస్తున్నది. ఒకప్రక్క చేనేత సహకార సంఘాలకు

రెండువందలు, మూడువందలు రూపాయలు అప్పు ఇస్తున్నారు. ప్రస్తుతం ఉన్న కోఆపరేటివ్ యాక్టును సవరించి, రిజిష్టర్ అయిన ప్రతి ఫీల్డులేబర్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీని, అక్కడ ఉండే బ్యాంకుస్ తప్పనిసరిగా ఎఫిలియేట్ చేసుకొని, ఆ సొసైటీలకు ఆర్థికసహాయం చేసే ఏర్పాటు చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. వారికి వ్యవసాయ పెట్టుబడికి కావలసిన ఆర్థిక సహాయము చేయుటకు వీలుగా, ప్రస్తుతం ఉన్న కో-ఆపరేటివ్ యాక్టు సవరించాలని కోరుతున్నాను. అంతేకాకుండా ప్రభుత్వంవారు ఎక్స్‌క్రిమినల్ ట్రయిబ్స్‌వారికి వ్యవసాయమునకు పశువులను కొనుక్కొనుటకు రెండు వందలు, మూడువందలు సబ్సిడీ ఇస్తున్నారు. వ్యవసాయ పరికరాలకు 50 పర్సెంటుకూడ ఇస్తున్నారు. అదేవిధంగా, యీ ఫీల్డులేబర్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలో వ్యవసాయం చేసే మెంబర్సుకు వ్యవసాయానికి పశువులు కొనుక్కొనుటకు 200, 300 రూపాయలు ఫ్రీగా ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. వ్యవసాయ పరికరాలు కొనుక్కొనుటకు 50 పర్సెంటు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. పూర్వం యీ ఫీల్డులేబర్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలకు ప్రత్యేకంగా లేబర్ ఇన్‌స్పెక్టర్సు ఉండేవారు. వారు యీ సొసైటీల యొక్క వ్రాతపనులు చేస్తూండేవారు. ఈ సొసైటీలలో ఉన్నవారికి చదువురాదు గనుక, యీ లేబర్ ఇన్‌స్పెక్టర్సు వ్రాతపనులు చేస్తూండేవారు. కాని, ప్రస్తుతం అటువంటివారు లేరు. ఒక డిప్యూటీ రిజిస్ట్రార్‌ను, ఒక సబ్‌రిజిస్ట్రార్‌ను, 20 సొసైటీలకు ఒక కో-ఆపరేటివ్ సీనియర్ ఇన్‌స్పెక్టర్‌ను, 4 సొసైటీలకు కలిపి ఒక గుమాస్తాను ప్రభుత్వ ఖర్చుతో ఏర్పాటు చేయటం చాలా అవసరము. ప్రభుత్వంవారు వెంటనే ఆ విధంగా చేస్తారని తలుస్తున్నాను.

ప్రభుత్వం కొన్ని లేబర్ కాంట్రాక్టు సొసైటీలను రిజిష్టర్ చేసింది, పి. డబ్లు. డి వారు, హైవేస్‌వారు ఆ సొసైటీలకు ప్రిఫరెన్స్ ఇవ్వకుండా ఉన్నారు. కంట్రాక్ట్సు ఆ సొసైటీలకు ఇవ్వకుండా, ప్రయివేటుగా ఇస్తున్నారు. రిజిష్టర్ అయిన లేబర్ కాంట్రాక్టు సొసైటీలకు ఎందుకు కాంట్రాక్టు ఇవ్వటంలేదో అర్థంకాదు. వాళ్లకు ఎందుకు ఇవ్వటంలేదని అడిగితే "వారుకూడ టెండర్సుపెట్టి, పాల్గొనాలి, కాని వారికి ప్రత్యేకంగా కంట్రాక్టు ఇవ్వటానికి వీలులేదు" అని చెప్పి, ఆ సొసైటీలకు కాంట్రాక్టు ఇవ్వటానికి నిరాకరిస్తున్నారు. కాబట్టి, స్ట్రిక్ట్‌గా ప్రభుత్వం చేసిన జి. ఓ. ను అమలుజరపాలి. పి. డబ్ల్యు. డి. వారు, హైవేసువారు లేబర్ కాంట్రాక్టు సొసైటీలు ఉన్నచోట, వేరే టెండర్సు పిలవకుండా, ఆ సొసై

టీలకే తప్పనిసరిగా కాంట్రాక్టు ఇవ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాను. కో-ఆపరేటివ్ సెంట్రల్ బ్యాంక్సు, లేబర్ కాంట్రాక్ట్సు సొసైటీలకు ఆర్థికసహాయం చేయటంలేదు. కాబట్టి, లేబర్ కాంట్రాక్టు సొసైటీస్‌ను సెంట్రల్ కోఆపరేటివ్ బ్యాంకు తప్పనిసరిగా చేర్చుకొని, ఆ సొసైటీలకు కావలసిన డబ్బు ఇప్పించటం చాలా అవసరం. లేదా లేబర్ సొసైటీలకు అన్నింటికి ఒక ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ పెట్టి తద్వారా, వాటికి ధన సహాయం అందించాలని కోరుతున్నాను.

కో-ఆపరేటివ్ సూపర్‌వైజర్స్ ట్రయినింగ్ రాజమండ్రి వద్ద రాచోట్ల ఉన్నది. హరిజనులకు స్కూల్ ఫయినల్ ఫెయిల్ అయినా, ట్రయినింగ్ ఇచ్చిన సందర్భాలు ఉన్నాయి. ఇప్పుడు స్కూల్ ఫయినల్ ప్యాస్ అయితేగాని, ట్రయినింగ్ కావటానికి వీల్లేదన్నారు. స్కూల్ ఫయినల్ పాస్ అయినా, ఫీజ్ కడితేగాని, హరిజనులను చేర్చుకోవటంలేదు. ఆవిధంగా కాకుండా హరిజనులకు నెలకు 50 రు. లు స్టయిఫండ్ ఇచ్చి, ట్రయినింగ్ ఇప్పించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. శ్రీరాములు (దుగ్గిరాల): అధ్యక్షా, ప్రపంచసంగ్రామానంతరం, స్వాతంత్రం సంపాదించిన పిమ్మట, మనం సహకార ఉద్యమానికి, సహకారశాఖకు అధిక ప్రాముఖ్యత ఇచ్చాము. వ్యవసాయ ఖర్చులనిమిత్తంగాని, ఋణాలు తీసుకొనే నిమిత్తంగాని, లేక దైనందిన జీవిత అవసరాల నిమిత్తంగాని, సామాన్యప్రజానీకం, మధ్యతరగతి రైతులు పెట్టుబడిదారుల చేతుల్లో, ధనిక భూస్వాముల చేతుల్లో నలిగిపోకుండా, వారికి పరపతి సౌకర్యాలు ప్రభుత్వంద్వారా, సహకారసంఘాల ద్వారా లభింపజేయుటకు యీ సహకారశాఖ ఏర్పాటుచేయబడింది. ప్రభుత్వం ద్వారా, సహకారసంఘాల ద్వారా పరపతి సౌకర్యాలు లభిస్తాయనే ఆశ, నేటి గ్రామీణులకు ఉన్నది. అందువల్ల, యీసహకార సంఘాలు చాలా ఉపయోగకరంగా, ప్రయోజనకరంగా ఉంటాయి అని ఆశించటానికి కారణమయింది. ఆశయం మాత్రం చాలా గొప్పది. కాని ఆచరణలో వివిధమైన కష్టాలు యీరోజున గ్రామంలో ప్రజలు ఎదుర్కొనవలసివస్తున్నది. వాటినిగురించి నాముందు మాట్లాడిన ప్రతిపక్షసభ్యులు, స్వపక్షసభ్యులు కూడ వాక్రుచ్చారు. ఈ సహకారసంఘాలు ప్రజాస్వామ్య పద్ధతిపైన ఏర్పాటు చేయబడినవి. ఈ సహకార సంఘాలలో పదవులలో ఉండే అధ్యక్షకార్యదర్శులయొక్క, డైరక్టర్సుయొక్క ఇష్టాయిష్టాలపైన

ఆగ్రహ అనుగ్రహాలపైన యీనాడు ప్రజలు ఆధారపడవలసి ఉంటున్నది. 1958 వ సంవత్సరంలో కూడ వారియొక్క ఆగ్రహ అనుగ్రహాలకు గురి కావటం చాలా కష్టమైన విషయము. ఈనాడు గ్రామాల్లో ఉన్న ప్రజలు, సహకారశాఖలో ఉండేటటువంటి రాష్ట్రఅధికారులు, జిల్లాలలో ఉండే స్థానిక అధికారులు పెడుతున్న ఇబ్బందులకు గురికావలసి వస్తోంది. నేను ఒక ఉదాహరణ చెబుతాను. రెండు మూడు మాసాల క్రిందట మనం పత్రికలలో ఒక వార్త చూశాము. పండిట్ నెహ్రూగారు సహకార శాఖ గురించి ఒక విషయం చెప్పారు. "నేను ప్రయిమ్ మినిస్టర్‌గా ఉండి, ఒక చిన్న ఊళ్లో, ఒక సహకార సంఘాన్ని స్థాపించటానికి, నాకే (ప్రైమ్‌మినిస్టర్ హోదాలో ఉన్న నాకు) సంవత్సరం కాలంపట్టింది" అని నెహ్రూగారు చెప్పారు. ఆ విషయం అన్ని పత్రికలలో ప్రచురింపటం జరిగింది. ప్రధాని నెహ్రూకే, చిన్న సంఘాన్ని స్థాపించే విషయంలో ఇంత కష్టం ఉంటే, సామాన్య ప్రజలకు, నామకహా ఉండే శాసనసభ్యులకు ఇంకా ఎంత కష్టం ఉంటుందో ఆలోచించవచ్చును. కాబట్టి అటు వంటి లోపాలను తీర్చటానికి ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టానికి అవసరమైన సవరణలు సత్వరం తీసుకురావాలని మీ ద్వారా ప్రభుత్వానికి విన్నపం చేస్తున్నాను.

ఒక్క విషయములో మాత్రము నా యొక్క స్వానుభవమును గురించి చెబుతున్నాను. లక్షలమందిచే ఎన్నుకోబడిన శాసనసభ్యుడు, నియమము లను అధిగమించి, 20 వేల రూపాయలతో ఒక co-operative సంస్థను స్థాపించాలని ప్రయత్నించాడు. అనేకమ్ముమనములుచేశాడు. పదివేల రూ॥లు అనే నియమము ఉన్నప్పటికినీ 20 వేల రూపాయలతో ఆ సంస్థను ఏర్పాటు చేయాలని ఉద్దేశించినను, అది స్థాపించటానికి దాదాపు ఒక సంవత్సరము పట్టింది. రూల్సు, శాసనములు ఏవి ఉన్నప్పటికినీ, ఏదో శాస్త్రముచెప్పినట్లు పెళ్లికి పిల్లకుదిరినా, ఇస్తానన్నకట్నము ఇవ్వటానికి సిద్ధముగాఉన్నా, పెండ్లికి అవసరమైన హంగులుఅన్నీ పూర్తిగాఉన్నా, పౌరోహితుని అనుమతి లేనిదే, ఆ పెండ్లి జరగటానికి వీలులేదని చెబితే, ఇక ఆ పెండ్లికాబోయే వధూవరులు ఎంతనిరుత్సాహపడి వెనుకకు పోవలసివస్తుందో, అదేవిధముగ యీ సహకార సంస్థకు కావలసిన డబ్బుavailable గా వున్నా, ఆసంస్థకు అవసరమైన యితరఅన్నిహంగులువూర్తిగాఉన్నా, స్థానికంగాఉన్నFinancing Bank

వారి అనుమతిలేనిదే, ఆసంస్థ ఏర్పాటుచేయటానికి వీలులేదట. అలాంటి సందర్భములో ఎంత నిరుత్సాహపడవలసి వస్తుందో గుర్తించండి.

(కార్మికశాఖామంత్రి) శ్రీ డి. సంజీవయ్య. పెళ్ళిళ్లలో చాలారకాలు ఉన్నవి. పైశాచికమని, రాక్షసమని, గాంధర్వమని ఉన్నవి. ఇప్పుడు శ్రీరాములు గారు refer చేసే పెళ్ళి యిందులో ఏదో చెబుతారా ?

శ్రీ పి. శ్రీరాములు : అనుభవమును బట్టి చెబుతున్నాను. ఈవిధముగ కాకుండా అక్కడ co-operative training అయినటువంటి Senior Inspectors ను యీ సంస్థలలో పనిచేయటానికి, తీసుకోవడంమంచిది. Inspectors Training అయిన candidates నుఎవరినైనా ఈ co-operative సంస్థవారే select చేసుకుని, డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారువారి అనుమతి మీద appoint చేసుకునేటట్లు ఏర్పాటుచేస్తే, యీ సంస్థలలో వారు శ్రద్ధాభక్తులతో పనిచేస్తారని నా అభిప్రాయము.

మరొక విషయము, అప్పులు శాంక్షను చేయడములో చిన్న చిన్న సొసైటీల విషయములో చాలా ఆలస్యము అవుతున్నది. అలా కాకుండా నాలుగు అయిదు సొసైటీలు కలిపి Large Scale Co-operative Society గా ఏర్పాటుచేస్తే, Loan sanction చేయడము చాలాత్వరలో అవుతుందని, నూతన పద్ధతిలో యీ societies ను ఏర్పాటుచేస్తున్నారు. కాని అనుభవమును బట్టి చూస్తే ఇదివరకు బ్యాంకు supervisors మాత్రమే వచ్చి లెక్కలు తనిఖీచేయడము జరుగుతున్నది. ఇప్పుడు యీ Large Scale Societies ను ఏర్పాటుచేసిన తరువాత ఒకప్రక్కన Bank తరపున Bank Inspector, మరొకప్రక్కనCo-operative Department తరపున Deputy Registrar, ఇద్దరు వచ్చి తనిఖీ చేస్తారు. ఈ Large Scale Societies పెట్టిన తరువాత loans sanction చేయటానికి మరింత ఆలస్యము జరుగుతున్నది. ఇదివరకే మేలుగా కనబడుతున్నది. ఈ Large Scale Societies విషయములో duel అధికారము జరగడమువల్ల Loans తొందరలో శాంక్షను కావడమేలేదు. కాబట్టి యీ societies వల్ల ఏమాత్రము లాభముగాని, ఉపయోగము కాని లేదు గనుక వీటిని వెంటనే రద్దుచేయడము మంచిది. వీటిని రద్దుచేయవలసిందని రాష్ట్ర సహకారమండలి వారు కూడ సిఫార్సుచేశారు. ఈ Large Scale Societies వల్ల వచ్చేలాభము, ఉపయోగము లేకపోగా, అనవసరమైన వ్యయముగనుక, వీటిని ఎంతత్వరలో రద్దుచేస్తే అంతమంచిదని సూచిస్తూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. నాగేశ్వరరావు (రాజోలు-రిజర్వుడు): అధ్యక్షా, ఆంధ్ర ప్రాంతము మొత్తము మీద హరిజనులకు గాని, వెనుకబడిన జాతులకుగాని, ఏర్పాటు అయిన Co-operative Societies దాదాపు 1700 ఉన్నవి. ఇందులో హరిజనులకు 700 సొసైటీలు, వెనుకబడిన జాతులకు వెయ్యి సొసైటీలు ఉన్నవి. ఈ సొసైటీలన్నింటిలోను కొన్ని లక్షలమంది సభ్యులు ఉన్నారు. సొసైటీలు ఏర్పాటు చేసుకున్నారే గాని, వాస్తవముగ వీరికి ప్రభుత్వము నుంచి దొరికే సహాయము ఏమీకన్పించదు. అయితే యీ 1700 సొసైటీలలోను కోఆపరేటివ్ సెంట్రల్ బ్యాంకు కు affiliate అయిన సొసైటీలు సుమారు 800 మాత్రమే ఉన్నవి. ప్రభుత్వమునుంచి ఏలాంటి సహాయము లేకపోవడము వల్ల affiliated societies లో ఉన్న మెంబర్లు కూడ చాలా యిబ్బంది పడుతున్నారు. Central Bank లకు గాని, ప్రభుత్వా నికిగాని యీ 800 సొసైటీలన్నీ చేరి దాదాపు 15 లక్షలదాకా ఋణపడి యున్నవి. ఈ సొసైటీలలో సుమారు 275 సొసైటీలు గోదావరి లంక భూములుగాని, కృష్ణాలంకభూములు గాని leaseకు తీసుకుని గాని వేలం ద్వారాగాని సాగుచేస్తున్నవి. ఈ లంకభూముల విషయములో మూడు సంవత్సరముల సగటు రేటు యిస్తేనే ఈ లంకభూములు ఈ సొసైటీలకు యిచ్చేటటువంటిపాలసీని ప్రభుత్వముఅవలంబిస్తోంది. మూడుసంవత్సరముల సగటురేటు సొసైటీలు కట్టటమంటె, యీ సొసైటీలకు ఆర్థికంగా చాలా దెబ్బతగులుతున్నది. ఈ సొమ్ము ప్రభుత్వానికి కట్టలేక, ఋణవసూలు చేసి, దివాలాతీస్తున్నవి. ఎన్నో సొసైటీలు రద్దు అయిపోతున్నవి. ఈ విషయ మును గురించి సొసైటీలు పడేబాధలు ప్రభుత్వానికి మీటింగులద్వారా తెలియజేశారు. వీటిని నివారించవలసిందిగా కోరారు. ఎన్నోసార్లు విజ్ఞప్తులు చేసినప్పటికినీ, యీ మూడు సంవత్సరముల సగటురేటు కట్టాలి అనే సూత్రమును ప్రభుత్వము విడిచిపెట్టలేదు. దీనివల్ల సొసైటీలు అన్నీ దెబ్బతిని పోతున్నవి. ఇటీవల Revenue Board Proceedings అంటూ ఒక నూతనవిధానము ప్రభుత్వము అవలంబిస్తున్నది. మూడు సంవత్సరాల సగటురేటు మేము కట్టలేము; లంకభూములు మాకు ఆ ప్రకారమైతే అక్కరలేదు అని విడిచిపెట్టుతూంటె, మరల నూటికి నలభైరూపాయలు ఏసొసైటీ అయితే ఈ సగటురేటుకు అదనముగ కట్టగలుగుతుందో, ఆ సొసైటీకి లంకభూములు యిస్తామని ఆర్డరు ప్యాసుచేశారు. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో ఒక్క సొసైటీ అయినా ఆ రేటుకు మేము చేయ లేము, మాకు ఆ భూములు అక్కరలేదు అనిచెప్పారు. ప్రభుత్వము

ప్యాసుచేసే ఆర్డర్సు ఎట్లాఉన్నవి అంటే-లంకభూములు ఏ సొసైటీ లకు దక్కకుండా చేయడానికి ప్రభుత్వం భూస్వాముల ఒత్తిడికి లొంగిపోయి- లంకభూములనన్నింటిని వేలంద్వారా వారికి కట్టబెట్టడానికి ఇటువంటి ఆర్డర్లను ఉద్దేశపూర్వకంగా జారీచేస్తున్నారు. పేద సొసైటీలు ఎక్కువరేట్లకు వేలములో పాడుకోలేక పోతున్నాయి.

మూడు సంవత్సరముల సగటు రేటు కాకుండా ఇంకా నూటికి నలభై రూపాయలు అదనంగా కట్టినవాళ్లకు భూములు యిస్తామని చెప్పడము వల్ల యీసొసైటీలు ఏవిధముగ దెబ్బతిని పోతున్నవో గౌరవసభ్యులకందరికీ తెలుసు. ఇలాంటి ఉత్తరువులు చేస్తూంటే, అది co-operative ఉద్యమమును ముందుకు తీసుకుని పోవటానికేనా అని మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను. ఇలాంటి విధానము, ఉత్తరువులు వల్ల యీ సొసైటీలు అన్నీ నాశనము కావడము తప్ప, వాటిని వృద్ధిలోనికి తేవాలన్న ఉద్దేశ్యము ప్రభుత్వానికి ఉన్నట్లు కన్పించదు - 1365 వ ఫసలీలో మొత్తముమీద యీ లంకభూములు సుమారు 33 వేల ఎకరములు ఉన్నవి. అందులోనివి 20 వేల ఎకరాలు మాత్రమే సొసైటీలకు యీ మూడు సంవత్సరముల సగటు రేటు సూత్రము ప్రకారము ఇచ్చారు. ఇందులో సుమారు 15 వేల ఎకరాల వరకు వేలంపాటలు పెట్టితే, అవి భూస్వాములు పాడడమువల్ల, ఆ పొలముఅంతా వాళ్ల పరము అయింది. అయితే అయిదారు సంవత్సరములనుంచి కూడ మిగిలిన భూములన్నీ సొసైటీలకు యిచ్చి వాళ్లకు సహాయము చేయండి అని ప్రభుత్వానికి ఎన్ని విజ్ఞప్తులు పంపుకున్నను పశువుల మేతకు అనే పేరుతో శివ వంతు లంకభూమిని పాటకు వేస్తే భూస్వాములకు ఆ లంకలో పశువులమేత గాకుండా పంటలు పండించుకుంటు న్నారు. ఈవిషయము ఋజువైంది. అయినప్పటికి ప్రభుత్వము ఆ ఆర్డరును రద్దు చేయడములేదు. ఏవిధమయిన చర్య తీసుకోలేదు. ఇట్లుండగా గ్రామాలలో యీహరిజనులు, వెనుకబడిన జాతులు సొసైటీలు పెట్టుకొని ఉంటే, వీటికి పోటీగా All Castes Society అనే పేరుతో మరొక సొసైటీని స్థాపించడము జరుగుతున్నది. ఈవిధముగ ఒకే గ్రామములో రెండు మూడు సొసైటీలు ఉంటే, ఏ ఒక్క భూమికొరకో గ్రామాలలో వైషమ్యాలు పెరిగి, ఒకరితో నొకరు దెబ్బలాడుకోవడము, తగాదాలు, పార్టీకక్షలు, కోర్టులకు పోవడము, దావాలు, ధననాశనము మొదలైనవి అన్నీ జరుగుతాయి గనుక, యిలాంటి సొసైటీలను పోటీపెట్టడము అనేది న్యాయముకాదు. పేదవాళ్లు ఏర్పరచుకున్న సొసైటీలకు పోటీగా మరొక సొసైటీ ఉంటే, పేదవాళ్ల సొసైటీని వాళ్

నము చేయడము తప్ప మరొకటికాదు హరిజనులకు, వెనుకబడిన జాతు లకు సహాయము చేస్తామని ప్రభుత్వము ఒకప్రక్కన చెబుతూ, మరొకవైపు పోటీసొసైటీలకు పర్మిషను ఏవిధముగా యిచ్చిందని అడుగుతున్నాను. Harijans, Fishermen, వెనుకబడిన జాతులు సొసైటీ పెట్టుకొని దానిని రిజిష్టరు చేయమని అడిగితే, సంవత్సరాలు జరుపుతున్నారు. భూస్వాములు యీలాంటి సొసైటీల వెనుక ఉండి start చెయటానికి పూనుకొని వారు వెళ్లి వారము రోజులలోనే రిజిష్టరు చేయించుకునివస్తున్నారు. దీనికి కారణము ఏమిటో చెప్పమని మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను. వెనుక బడిన జాతులవాళ్లు, హరిజనులు సొసైటీలు రిజిష్టరు చేయించాలంటే 500 రూపాయలు, వెయ్యిరూపాయలు deposit కోరుతున్నారు. సొసైటీ లలో సభ్యత్వం సంపాదించుకోటానికే share ధనము కట్టలేకపోతుంటే యీ పేదవాళ్ల దగ్గర 500, 1000 రూపాయలు deposit కట్టమంటే, వాళ్లు ఎక్కడినుంచి తెచ్చి కట్టగలుగుతారు? పైగా All Castes సొసైటీలు పోటీగా వస్తున్నవి. కాబట్టి పేదవాళ్ల యొక్క స్థితిగతులు మంత్రిగారు కొంతవరకు సానుభూతితో పరిశీలించి, అలాంటి deposits లేకుండా చూడాలని పోటీ సొసైటీలను యితర పేదలను అంగీకరించకుండా ముందే ఉన్న సొసైటీలోనే సభ్యులుగా చేర్పించే పద్ధతిని అవలంబించాలి. ఇలాంటి All Castes Societies ఉండేటట్లయితే గ్రామాలలో సొసైటీ లకు సొసైటీలకు మధ్య వైషమ్యాలు, తగాదాలు ఏర్పడి, గ్రామాలలో అనైక్యతకు దారితీస్తాయి అనేది మంత్రిగారు గుర్తించాలి. ఇది చాలా serious matter గనుక మంత్రిగారు శ్రద్ధతో పరిశీలిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. లంకభూములను మాత్రమే కాకుండా, బంజరు భూములు, సముద్ర ప్రాంతం భూములు, బీడు భూములు మొదలైన భూములను చేసుకొంటున్న సొసైటీలు చాలా ఉన్నాయి. ఈ సొసైటీలు 30, 40 సంవత్సరముల నుంచీ బంజర్లను lease కు చేసుకుంటున్నాయి. Grow More Food Scheme క్రింద కొన్ని సొసైటీలు తీసుకుని సాగు చేస్తున్నాయి. ఉదాహరణకు 400 ఎకరాలుగల సొసైటీకి నామకః 50 ఎకరాలకు మాత్రమే పట్టాలు యివ్వబడ్డాయి. ఇదయినా కొద్ది సొసైటీలకు మాత్రమే యిచ్చారు. పట్టా లివ్వకపోవడంవలన గ్రామాధి కారులు వారిని పీడించుకు తినే అవకాశం ఉన్నది. సొసైటీ భూములలో కొబ్బరిచెట్లు, తాటిచెట్లు పెంచుకుంటూ ఉంటే కొబ్బరిచెట్లకు తాటి చెట్లకు వేరే పన్నులు వేసి ప్రభుత్వం చాలా రెవిన్యూ వసూలుచేసింది. 30, 40 సంవత్సరాలనుంచీ lease మీద చేసుకుంటున్న సొసైటీ భూము లలో పెంచు చిన్నఫలవృక్షములకు పన్ను ఎందుకు వేయాలో నాకు అర్థం కావడంలేదు. బంజరు భూములుగానీ, ఇతర సముద్రప్రాంతపు బంజరు భూములు, బీడభూములు ఏవైనా పేదవారు సొసైటీలలో చేరి సాగుచేసు కొంటుంటే వెంటనే పట్టాలు ఇచ్చేవిధానం అవలంబించాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

شری باگا ریڈی (Sri Baga Reddy (Zahirabad) (ظہیر آباد) جناب صدر۔ منسٹر صاحب نے انجمن امداد باہمی کے تعلق سے جو بجٹ پیش کیا ہے میں اس کی تائید کرتے ہوئے چند تجاویز پیش کرنا چاہتا ہوں۔ آنریبل ممبر شری پرگڈا کوٹیا صاحب نے ایک مسئلہ اٹھایا ہے۔ میں نہیں سمجھتا تھا کہ دوبارہ اس چیز کا ہماری اسمبلی میں تذکرہ کیا جائے گا۔ انھوں نے زیادہ تر جذباتی طور پر کہتے ہوئے واقعات۔ حالات اور فیگرس کو پوشیدہ رکھنے کی کوشش کی ہے جیسے کہ انھوں نے سابق میں اجناس کی قیمتوں کے تعلق سے کہتے ہوئے کیا تھا۔ ہمیں تعجب ہوتا ہے کہ انھوں نے ایک صحیح اور اصل واقعہ کو اسطرح کیوں بیان کیا جبکہ حیدرآباد کے رجسٹرار اور آندھرا کے رجسٹرار (کمرتول) کا ایک طے شدہ مسئلہ ہے۔ جبکہ اس کو اڈیشنل سکریٹری ایس۔ آر۔ سی نے جانچا ہے اور یہ گورنمنٹ آف انڈیا کے منشاء کے موافق ہوا ہے۔ اسلئے اس انٹیگریشن کے خلاف انھوں نے جو چیزیں یہاں بیان کی ہیں وہ ضرور تعجب خیز ہیں۔

واقعہ یہ ہے کہ خواہ بمبئی میں ہو یا ہندوستان کے دوسرے علاقوں میں ہو محکمہ رجسٹرار کے عہدوں میں یکسانیت پائی جاتی ہے اور چونکہ مدراس میں ان عہدوں کے نام کچھ اور تھے اسلئے ایسی پیچیدگیاں پیدا ہوئی ہونگی۔ غور کیا جائے تو معلوم ہوگا کہ جب ہم سرویس یا پوسٹس کا انٹیگریشن کرتے ہیں تو اس کے لئے ہم چند اصول مقرر کرتے ہیں کہ یکسانیت کیسے ہو۔ نیچر آف ڈیوٹیز (منیمم کوالیفیکشنس ( ) اور سیلریز ( ) وغیرہ کا جہاں تک تعلق ہے یہاں کا اسسٹنٹ رجسٹرار ایک ضلع کا آفیسر ہوتا ہے اور وہاں کا ڈپٹی رجسٹرار بھی ایک ضلع کا آفیسر نہیں ہوتا۔ یہاں کے آفیسر کی تنخواہ (۲۵۰) روپے سے اسٹارٹ ہوتی ہے اور وہاں (۲۳۰) روپے سے اور اسی طرح میکزیمم اور منیمم میں بھی کچھ فرق ہے۔ لیکن اس طرح پورے اعداد و شمار کو جمع کیا جائے تو کچھ زیادہ فرق نہیں ہوتا۔

మిస్టర్ స్పీకర్: గౌ॥ సభ్యులకు ఉన్న టైము తక్కువ కనుక ఇదివరకు సభలో చెప్పబడిన విషయాలు కాక కొత్తవిషయాలు చెబితే మంచిది.

ایک چیز میں آنریبل منسٹر صاحب کے علم میں لانا چاہتا ہوں اور وہ یہ ہے کہ یہاں کے جو رجسٹرار بمبئی کو الاٹ ہوئے ہیں وہ (۲۵۰ تا ۶۰۰) کے گریڈ میں ضم کئے گئے ہیں۔ میرے کہنے کا مطلب یہ ہے کہ ان چیزوں کو جذباتی طور پر نہ سوچتے ہوئے عملی طور پر۔ واقعات کے لحاظ سے سوچیں تو زیادہ بہتر ہوگا یا جیسا کہ میرے دوست کیشو ریڈی صاحب نے مشورہ دیا ہے ایک کمیٹی بنا کر مسائل حل کئے جائیں تو بہتر ہے۔

دوسری ایک چیز جو مقامی طور پر اہمیت رکھنے والی ہے اُسے میں عالیجناب منسٹر صاحب کے علم میں لانا چاہتا ہوں۔ وہ یہ ہے کہ ہر ضلع میں کوآپریٹیو سوسائٹیز کا کام بڑھ گیا ہے اور کثرت کار کی وجہ ایک اسسٹنٹ رجسٹرار کو پورے ضلع کا کام سنبھالنا مشکل ہوگیا ہے۔ لہذا تقسیم کار کیلئے اس کو دو حصوں میں بانٹ دیا جائے جیسے کہ آندھرا میں ہے۔ اور یہ ہے کہ آندھرا میں پرسنل کریڈٹ ( ) پر رقم دینے کا جو طریقہ رائج ہے ویسے ہی تلنگانہ کے علاقہ میں بھی رائج کیا جائے تو مناسب ہے۔

تیسری چیز یہ ہے کہ تعلقوں میں جو "ٹاکاز" ہیں ان کا تعلق "حاکا" سے چلا آرہا ہے یہ چھوٹے چھوٹے ادارے ہیں۔ ان کا سرمایہ کم ہے ان کو اپنے کاروبار چلانے کے حاکا کی امداد ضروری ہے۔ لیکن یہاں دیکھا جائے تو پتہ چلتا ہے کہ جیسے ایک بڑی مچھلی چھوٹی مچھلی کو کھا جاتی ہے یا ایک بڑے جھاڑ کے نیچے چھوٹا جھاڑ نہیں پنپ سکتا وہی حال ٹاکا کا ہے۔ ٹاکاز کے دس ہزار یا پندرہ ہزار یا پندرہ ہزار روپئے حاکا کے [illegible] لیکن

وہ نہ مال دیتے ہیں نہ اس کا معاوضہ دیتے ہیں اور نہ رقم واپس کرتے ہیں۔ اس طرح اگر بڑے ادارے چھوٹے اداروں کو ہضم کرتے جائیں تو اس کا کیا نتیجہ ہوگا۔ میں عالیجناب منسٹر صاحب سے عرض کروں گا کہ خواہ لوہے اور سمنٹ کی شکل میں ہی کیوں نہ ہو اس کی فوری واپسی کا انتظام کیا جائے۔

ایک اور چیز یہ ہے کہ مارکٹنگ سوسائٹیز ہمارے تلنگانہ کے علاقہ میں حال ہی میں قائم کئے گئے ہیں۔ میرے تعلقہ کا جہاں تک تعلق ہے میں کہہ سکتا ہوں کہ ان کے جو فرائض اور ذمہ داریاں ہیں وہ بہت خوبی سے انجام دے رہے ہیں۔ چنانچہ ایک مہینہ میں (۳۵ تا ۳۸) ہزار روپے کے کاروبار انجام دئیے ہیں لیکن گورنمنٹ کی امداد کے بغیر اس کا کام جاری رکھنا بہت مشکل ہے اگر ہم کیاش کراپس رکھ کر پیسہ دیں تو ہزاروں لوگ ہمارے پاس آتے ہیں لیکن ہمارا سرمایہ ضروریات کی تکمیل کا لحاظ کرتے ہوئے بہت کم ہے چنانچہ مارکٹنگ سوسائٹیز کو ترقی دینے کے لئے اگریکلچرسٹس کی ضروریات کی تکمیل کے لئے اور ان کو ساہوکار کے پنجے سے چھڑانے کے لئے یہ ضروری ہے کہ گورنمنٹ ان کی زیادہ سے زیادہ مدد کرے۔

ایک اور بات جو میں عالیجناب منسٹر صاحب کے علم میں لانا چاہتا ہوں وہ یہ ہے کہ ایس۔ آر۔ کی وجہ سے جس طرح چند تاکاز تلنگانہ میں آئے ہیں۔ اسی طرح کچھ تاکاز میسور میں گئے ہیں۔ لہذا میسور گورنمنٹ سے ربط پیدا کر کے تاکاز کی رقومات واپس کرنے کا مطالبہ کیا جائے تو مناسب ہے۔

اس کے بعد میں ایک اہم واقعہ کی طرف عالیجناب کو متوجہ کرنا چاہتا ہوں۔ جیسے جیسے ہمارے تلنگانہ میں سوسائٹیز زیادہ ہو رہے ہیں ان کے رجسٹریشن کی

ذمہ داری بڑھ رہی ہے۔ اس سے قبل بھی عالیجناب کی توجہ میں یہ بات لائی گئی ہے کہ تلنگانہ میں رجسٹریشن کا مسئلہ کسقدر دشوار ہے۔ عام طور پر ایک تعلقہ میں ایک رجسٹریشن آفس ہوتا ہے۔ اور اس میں شک نہیں ہے کہ اس کا تعلق محکمہ مال سے ہے۔ محکمہ امداد باہمی سے اس کا کوئی ربط نہیں ہے اس کے باوجود میں عالیجناب سے عرض کروں گا کہ محکمہ مال کو توجہ دلا کر اس مسئلہ کو حل کریں۔ آج جبکہ ہم لارج اسکیل سوسائٹیز ( ) بنانا چاہتے ہیں تو پانسو آدمیوں کو تعلقہ کے مستقر پر جانا پڑتا ہے۔ وہ دور سے آتے ہیں اور محکمہ کا یہ اصول ہے کہ وہ روزآنہ پانچ رجسٹریشن کرتے ہیں۔ اگر ان کو دوسرے طریقہ سے خوش کیا جائے تو ہو سکتا ہے کہ بیس پچیس پچاس تک بھی کر دیں۔ لیکن یہ چیز ہماری انجمنوں کی ترقی میں ایک روکاٹ ہے۔ ہم نے منسٹر صاحب سے یہ عرض کیا تھا کہ ہر تعلقہ میں ایسا انتظام کیا جائے کہ رجسٹری سہولت سے ہو جائے یا ایسے رجسٹرار مقرر کئے جائیں جو مختلف مقامات کا دورہ کر کے رجسٹریشن کیا کریں یا اسسٹنٹ رجسٹرار کو رجسٹرار کے اختیارات دیئے جائیں۔ بہر حال ان تمام تجاویز میں سے کسی نہ کسی تجویز پر عمل کرنے کی ضرورت ہے تاکہ ان سوسائٹیز کی رجسٹری نہ ہونے کی وجہ سے ان کی ترقی میں جو رکاوٹ ہو رہی ہے وہ ختم ہو جائے۔ اس رکاوٹ کو دور کرنا بہت ضروری ہے۔ اس لئے اس پر اقدام لینا اور عجلت کرنا ضروری ہے

اتنا کہتے ہوئے میں اپنی تقریر ختم کرتا ہوں۔

శ్రీ బి. రామారెడ్డి : అధ్యక్షా, సహకార సంస్థలను గురించి కేటాయించిన మొత్తం ప్రస్తుత అవసరాల దృష్ట్యా చాలదని మనవిచేసుకుంటూ కొన్ని సలహాలను ఇవ్వదలచాను. ప్రజలు, ప్రజానాయకులు అధికారులలో అవినీతి, లంచగొండితనం పెరుగుచున్నదని విపరీతంగా చెప్పుచున్నారు. కాని ఆవిధంగా అవినీతి, లంచగొండితనం ప్రబలుటకు కారకులు అధికారులా ? లేక ప్రజలా ? ప్రజానాయకులా అనే సందేహము కలుగుచున్నది. అది అధికారులలో ఉన్నదని దానిని నిర్మూలించాలని చెప్పడం ప్రతి ఒక్కరికి అలవాటైపోయింది. ఎప్పుడో "యథారాజా తథాప్రజా" అనేరోజుల్లో ఇది అన్వయిస్తుంది కాని ప్రజలు, ప్రజానాయకులు అధికారులను ఆడించే ఈ రోజులలో అధికారులు లంచగొండులుగా ఉన్నారని చెప్పుకోవడం మనలో ఉన్న లోపాలను వెలిబుచ్చినట్లు అవడమే కాక ఎల్లప్పుడూ ఈ విధంగా అనుటవల్ల అధికారులు మనం ఎంత ధర్మంగా, సవ్యంగా పనిచేసినా ఈ అపవాదు తప్పదు అనే నిరాశాభావానికి లోనుకావడం కూడ జరుగుతుంది. ఉద్యోగులు తమ విధ్యుక్త ధర్మనిర్వహణకు మనం ఎంతవరకు దోహదంచేస్తున్నామనే విషయం ఆలోచించాలి. ప్రతివిషయంలోనూ ప్రజానాయకులు జోక్యం కలిగించుకుంటున్నారు. వారుచెప్పిన పనిచేయకపోతే ఉద్యోగికి స్థాన భ్రష్టత కలిగే పరిస్థితి ఉన్నది. వయోవృద్ధులమని చెప్పుకొనేవారు, విజ్ఞానవంతులమని విఱ్ఱవీగేవారు ; అనుభవశాలురమని ఆడంబరం చేసేవారు కూడ ఈవిషయంలో పక్షపాత జాడ్యమునకు గురియై పచ్చకామెర్ల వాడికి ప్రపంచమంతా పచ్చగా కనబడు రీతిన వ్యవహరించుచున్నారని చెప్పవలసి వస్తున్నది.

ప్రజాసామాన్యానికి సహాయం చేయుటకు, రైతులను ఋణభారం నుండి విముక్తిచేయుటకు ఇది ఏర్పాటయినది. ల్యాండు మార్టిగేజ్ సొసైటీలో ప్రెసిడెంటుగా పనిచేసినాను కనుక అనుభవంవల్ల రైతుల ఋణభారమును ఎలా తగ్గించాలో కొన్నిసూచనలు చేస్తున్నాను. రైతుల భూములను వాల్యుయేషన్ చేసి పాతఋణములను వారు విముక్తిచేసుకొని వచ్చిన వెంటనే ఈలాండు మార్టిగేజ్ బ్యాంకు ఋణములను ఇచ్చుటకు ఏర్పాటు చేస్తుంది. ఋణవిముక్తిని చేసుకొనే శక్తి వారికి స్వతహాగా కలిగినప్పుడు ఈ అప్పుకోసం వారు ఎందుకు వస్తారో నాకు అర్థం కావడంలేదు. కాబట్టి భూమితనఖా బ్యాంకులను ; కో-ఆపరేటివ్ మార్కెటింగ్ సొసైటీలను సమన్వయంచేసి ఆస్తికంటె ఎక్కువ అప్పు ఉన్నవారికి కూడ భూమితనఖా బ్యాంకులద్వారా సహాయంచేసి ఆభూమినుండి వచ్చేఫలసాయమును సొసై

టీలు తీసుకొని తగిన మార్కెట్ చూపి వచ్చిన పైకమునుండి ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్సు రూపములో మొత్తమును డిడక్టుచేసుకొని మిగిలిన ధాన్యాన్ని గాని, డబ్బునుగాని అతనికి ఇస్తూ అతని ఋణం తీరేవరకు ఆవిధంగా సౌకర్యము కలుగజేయుట చాలా బాగుంటుందని గౌ. మంత్రి సంజీవయ్యగారికి చెప్పినాను. కాని నేటివరకు కూడా అది కార్యరూపం దాల్చలేదు. ఈ విధంగా చేస్తేనే రైతుల ఋణభారం తగ్గే అవకాశమున్నది. కాన ప్రభుత్వరమే దీనిని అమలు చేయాలని మనవిచేయుచున్నాను. రైతులకు కావలసిన సామగ్రిని ఎంతో ఎక్కువ ధరలకు కొనుచున్న ఈరోజులలో వారి భూములకు భగీరథుని కాలంనాటివో, ఇక్ష్వాకుల కాలంనాటివో రేట్లను వేయు ఈనాడు ఉన్న ధరలను బట్టి వారికి సక్రమంగా రావలసిన అప్పులను మంజూరుచేయమని మనవిచేయుచున్నాను.

ఈరోజు లేబర్ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలను ఏర్పాటుచేస్తున్నారు. కాని వారికి కోఆపరేటివ్ సంస్థనుండి ఏవిధమైన ద్రవ్యసహాయము లభించుటలేదు. అలాంటప్పుడు, పనులను కంట్రాక్టుకు తీసుకొనునప్పుడు డబ్బులేక విధిగా ఒక షావుకారు చేతిలోకి పోవలసి వస్తున్నది. అందువల్ల కంట్రాక్టునుండి వచ్చే ఆదాయమును షావుకారు అనుభవించడం జరుగుతున్నది. కాబట్టి సహకార సంస్థనుండి వారికి అప్పు సహాయంచేసి వారు చేసే కంట్రాక్టు నుండి వచ్చే ఆదాయం నుండి అప్పును రాబట్టుకొనాలి. అప్పుడే ఈ సొసైటీలు చేసిన సహాయం సక్రమమైనదని అనిపించుకొంటుంది అని మీ ద్వారా వారికి మనవిచేయుచున్నాను.

కోఆపరేటివ్ సంస్థలకు అప్పుడప్పుడు సభ్యులను నామినేట్ చేసే అలవాటు ఉన్నది నామినేట్ చేయుపద్ధతి ప్రజాస్వామ్యమనిపించుకోదు. కాబట్టి నామినేట్ చేయడంతప్పనిసరి అయినప్పుడు వారి కాలపరిమితి మూడు సంవత్సరములో, ఐదుసంవత్సరములో కాకుండ ఒక్క సంవత్సరం మాత్రమే పెట్టి ఎలెక్షన్ జరిపించవలసిందిగా కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పి. బాపయ్య (తిరువూరు): అధ్యక్షా! సహకార శాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన ఈ డిమాండును బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలను తమద్వారా ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురాదలచాను. మన రాజ్యాంగమే కో ఆపరేటివ్ కామన్‌వెల్తు. అందువల్లనే మన ప్రణాళికలలో సహకారమునకే ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడింది. ప్రణాళికల ద్వారా యస్. ఇ. యస్. బ్లాక్సు

లలో; సి. డి. బ్లాక్కులలో కోఆపరేటివ్ ఎక్స్టెంషన్ ఆఫీసర్సును వేసి గ్రామాలలో కోఆపరేటివ్ క్రెడిట్ సొసైటీలలో ఎక్కువ సభ్యులు చేరాలనీ, ఎక్కువ సంఘాలు పెట్టాలనీ అనేక విధాలా ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. భారతదేశం యొక్క భవిష్యత్తు అంతా కోఆపరేషన్ మీదనే ఆధారపడి ఉన్నది. కాబట్టి ఈ విధంగా ప్రయత్నం చేయుట చాలా అవసరము. కాని ప్రస్తుతం ఉన్న co-operative act లో joint liability ఉండుట వల్ల ప్రథమముగ స్వాధీనం చేసికొన్న సభ్యులు ఇతరులను చేర్చుకొనుటకు అభ్యంతరం పెడుతున్నారు. ఇతరులను చేర్చుకొన్నందువల్ల వారికి కొంత నష్టం రావచ్చును. కాబట్టి మన లక్ష్మణదాసుగారు చెప్పినట్లు ఈ చట్టమును రద్దుచేయడమో, లేక అమెండ్ చేయడమో జరగాలి. Joint liability ని తొలగించి ఎక్కువమంది సభ్యులను చేర్చుకొనుటకు అవకాశమును కలుగజేసినప్పుడే ప్రజలు తగిన లాభమును పొందుటకు అవకాశముంటుంది. చట్టములోని లోపాలను ఇదివరకు కూడ చాలాసార్లు మంత్రివర్యుల దృష్టికి తీసుకువచ్చినాము. వారు చట్టం అమెండ్ చేస్తామని చెప్పుచున్నారే గాని కాలం గడచిపోతున్నా ఇంతవరకూ చట్టం చేయలేదు. అమెండ్ చేయడం చాలా అవసరమని మనవిచేయుచున్నాను.

కోఆపరేటివ్ క్రెడిట్ సొసైటీలలో ఆస్థి, అప్పుల స్టేట్మెంటు ఒకటి ఉంటుంది. దానిని గ్రామకరణాలు సర్టిఫైచేయాలి. కాని కొందరు సర్టిఫై చేయుటకు నిరాకరిస్తున్నారు. రైతులు బ్యాంకునుంచి అప్పులు తీసికొనడం చాలా కష్టముగా ఉన్నది. కాబట్టి గ్రామకరణాలు క్రెడిట్ సొసైటీల యొక్క ఆస్తి అప్పుల స్టేట్మెంటును సర్టిఫై చేసి తీరాలని వారికి ఆర్డర్సు పంపించవలయును. కొంత మంది భూములు అమ్ముకొనునప్పుడు రిజిస్ట్రేషన్ సమయంలో రెండు పార్టీలు,కొన్నవారు అమ్మినవారు, పట్టాల ట్రాన్స్ఫర్సుకు రెండు డూప్లికేట్ దరఖాస్తులు రిజిస్ట్రేషన్ ఆఫీసులో దాఖలు చేయవలసియున్నది. ఇప్పుడు అలా కాకుండ ఆ దరఖాస్తులు ట్రిప్లికేట్లో దాఖల్ చేయించుకొని ఒక కాపీని గ్రామసొసైటీకి పంపునట్లుగా ఏర్పాటుచేస్తే సొసైటీలో ఆస్తి, అప్పుల స్టేట్మెంటు సక్రమంగానూ, తాజాగానూ ఉంచుకొనుటకు వీలౌతుంది. అందువల్ల సెంట్రల్ బ్యాంకులు అప్పులు ఇచ్చుటకు ఎక్కువ సులభమవుతుంది. యుద్ధానికి పూర్వం డిపార్టుమెంటువారు గ్రామసొసైటీలను ఆడిట్ చేసి ఆడిట్ రిపోర్టులు నాల్గు కాపీలను తయారుచేసి, ఒక కాపీని బ్యాంకుకు ఒక

కాపీని యూనియన్‌కు, ఒక కాపీని సొసైటీకి యిచ్చి ఒక కాపీని డిప్యూటి రిజిస్ట్రారు ఆఫీసులో పెట్టటం జరిగేది. యుద్ధంవచ్చినపిదప కాగితం కరువైన కారణాన ఆ పద్ధతిని తీసివేశారు. బ్యాంకుకు సొసైటి ఆడిట్ వివరాలు తెలియకపోతే సొసైటీలను అదుపులో పెట్టటానికి అవకాశంవుండదు. ఈ నాడు మద్రాసు రాష్ట్రంలో పూర్వపు విధానాన్ని అనుసరిస్తున్నారు. అదేవిధంగా మన ప్రభుత్వము కూడా ఆడిట్ రిపోర్టు కాపీని బ్యాంకుకు పంపేటట్లు చేయాలని కోరుతున్నాను. Field labour co-operative societies వున్నాయి. ఆ సొసైటీలలో భూమి అసైన్ చేసేటప్పుడు, సొసైటీపేర చేయకుండా, దానిలోవుండే సభ్యుల పేర చేయటం జరుగుతోంది. అలా వ్యక్తుల పేర చేయటంవల్ల వారు ఏమి, వాటా భూమిని యితరులకు కౌలుకుయిచ్చే అవకాశంవుంటున్నది. అలా వ్యక్తుల పేరలేక భూమి సొసైటీ పేరనున్నచో సమిష్టి వ్యవసాయం చేయటానికి అవకాశంవుంటుంది. కనుక మంత్రిగారు అలాచేయటానికి ఉత్తర్వు యిప్పించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. రాజగోపాల్‌నాయుడు (తవనంపల్లి): అధ్యక్షా, ముఖ్య మంత్రిగారు చక్కెర ఫాక్టరీలవిషయం ప్రస్తావిస్తూ యంత్రాలు దొరకటం కష్టంగావున్నందువల్ల ఒక్క ఫాక్టరీ దొరికే అవకాశం వుందని చెప్పారు. కాని మూడు ఫ్యాక్టరీల కొరకు పేదరైతులనుండి డబ్బు వసూలు చేయటం జరిగింది.

(ముఖ్యమంత్రి) శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి: ఆమాట Government of India వారు చెప్పారనే నేను చెప్పాను. అన్నీ కావాలనే నా ఉద్దేశ్యము. కాని దేశానికి మొత్తం 3 వుంటే మన ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు ఒకటి వస్తుందని కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు చెప్పారు.

శ్రీ పి. రాజగోపాల్‌నాయుడు: మనం కేంద్రప్రభుత్వమునకు నచ్చచెప్పాలి, కొత్త యంత్రములు లేకపోతే, U. P రాష్ట్రములో ఐడిల్‌గావున్న ఫ్యాక్టరీల నుండి యంత్రాలను తెచ్చి, ఇక్కడ ఫ్యాక్టరీలను ప్రారంభించటానికి ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రయత్నించాలని కోరుతున్నాను.

పట్టణాలలో కట్టెలు కరువుగా వుంటున్నవి. వాటిని సహకార సంఘాల ద్వారా సప్లయి చేయించాలి. చిత్తూరులో ఒక సొసైటి వుంది. మిగతా ప్రాంతాలలో కూడా ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. కాని forest department వారు ఈసొసైటీలతో సహకరించటం లేదు. అందుచేత

సొసైటీలు బాగా పనిచేయలేక పోతున్నవి. ప్రైవేటు వ్యక్తులు 1-6-0, 1-8-0 కు అమ్ముతున్న కట్టెను సహకార సంఘములు 0-14-0 లకు ఇస్తున్నవి. ఈ సహకారసంఘములతో ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు సహకరించితే, ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలములో ప్రతి పట్టణమునకు వంటచెరకును సప్లయి చేయించవచ్చును.

గ్రామీణ సహకార గృహనిర్మాణమునకు తక్కువ డబ్బును ఖర్చు పెడుతున్నారు. గ్రామాలలో ఇండ్లు కట్టుకోటానికి కావలసిన డబ్బు ఈ సహకారసంఘాలద్వారా లభించటంలేదు. ఇచ్చినా జిల్లాకు 5 వేలు ఇస్తున్నారు. ఆంధ్రరాష్ట్రములో రైతువారి గ్రామాలలో సెటిల్‌మెంట్ అయిన పిదప వాటిని గ్రామకంఠాలుగా మార్చారు. అందుచేత పట్టాలను రద్దుచేసి శిస్తులేకుండా చేశారు. ఇప్పుడే వున్న rules ప్రకారం పట్టావుంటే తప్ప గృహనిర్మాణ సహకార సంఘములకు డబ్బు ఇవ్వడానికి వీలులేదని చెబుతున్నారు. ఆ రూల్‌ను మార్చి సర్వేచేసిన వారికి డబ్బు ఇచ్చేపద్ధతి వుండాలి. తవళంపల్లిలో ఈ కారణంవల్లనే 7 సంవత్సరాలనుండి డబ్బుతీసికోకుండావుంది. ఆ ఇబ్బందులను తొలగించి, ఎక్కువ డబ్బును ఇప్పించాలని మంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను.

జమీందారి ప్రాంతములలో భూమితనఖా బ్యాంకులులేవు. ఆప్రాంతాలలో సర్వే సెటిల్‌మెంటు పూర్తిచేసి గవర్నమెంటు ప్రాంతముగా ప్రకటించిన తర్వాత కూడా అక్కడ భూమితనఖా బ్యాంకులు లేనందువల్ల ప్రజలకు ఇబ్బందిగావుంది. అందుచేత గ్రామాలలో ఆబ్యాంకులను ఏర్పాటుచేయాలని మనవిచేస్తున్నాను.

మార్కెటింగ్ సొసైటీలలో ఎరువులు మొదలైనవి Consignment basis మీద ఇస్తున్నారు. తీసుకొన్నప్పుడే డబ్బుకట్టాలి. ఆడబ్బును Central Bank నుండి తీసుకొని రావలసివుండటం వల్ల వడ్డీ ఎక్కువగా ఇవ్వవలసివుండటం వల్ల నష్టముకలుగుతున్నది. కమిషన్ బేసిస్‌మీద ఇస్తేనే మార్కెటింగ్ సొసైటీలు బాగా పనిచేస్తవి. ఈనాడు మనరాష్ట్రములో వున్న మార్కెటింగ్ సొసైటీలు loss లో నడుస్తున్నవి. ప్రభుత్వం సొసైటీలపై తగినంత శ్రద్ధ చూపకపోవటం వల్ల రైతులు వస్తువులుకొని, అమ్మడానికి వీలులేకుండావుంది. [illegible]

[illegible] సొసైటీలు కూడా అప్పులు ఇస్తున్నవి. కాని [illegible] లేదు. Central Bank ఇచ్చే డబ్బునే పంచ

కము చేస్తున్నాయిగాని తమకు తామే డబ్బును సేకరించటానికి వీలు లేకుండావుంది. కనుక డిపాజిట్‌ను కూడా collect చేసే అవకాశాన్ని వాటికి కల్పించాలి. ఆపద్ధతిని ప్రవేశపెట్టాలని మంత్రిగారికి మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ పి. నరసింగరావు: అధ్యక్షా, కోపరేటివ్ డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించిన అనేక విషయాలను అనేకమంది మిత్రులు చెప్పారు. ఆవిషయాలనే మరల చెప్పకుండా మంత్రిగారిని కొన్ని ప్రశ్నలు అడుగదలచు కొన్నాను.

ఫార్మర్ హైదరాబాద్ గవర్నమెంటు రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో ఎంత డబ్బు కేటాయించింది? ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన పిదప దానిని revise చేశారా? లేదా? తెలంగాణాలో కోపరేటివ్ మూమెంట్ వెనుకబడిందని, స్టాకు తక్కువగా వుందని ట్రైనింగ్ సరిగాలేదని. వాటి కొరకు రిజర్వు బ్యాంకు 30 లక్షలు ఇచ్చారా? లేదా? ఇస్తే దానిని ఖర్చు పెడుతున్నారా? తగ్గించారా? దానికితోడు ప్లాన్ మొదలు పెట్టిన పిదప లార్జ్ సైజ్డ్ కోపరేటివ్ సొసైటీలలో వున్న టాకాలను మార్కెటింగ్ సొసైటీలుగా మార్చటానికి ఎంత డబ్బు కేటాయించారు? ఎన్నిటిని మార్చారు? వాటిపై ఏచర్యలు తీసికొన్నారు? వీటన్నింటికి మంత్రిగారు సమాధానము చెప్పాలని మీద్వారా వారిని కోరుతున్నాను.

10 సంవత్సరముల క్రింద తెలంగాణాలో ప్రతివూరిలో గ్రైనింగ్ బ్యాంకు వుండేది. కాని ఈనాడు అవిలేవు. వాటిని అగ్రామాలలోని పెత్తందార్లు కాజేయటం జరిగింది. దానిపై ప్రభుత్వం ఏమీ చర్య తీసికోలేదు. లెక్కలలో 7, 8 గ్రైన్ బ్యాంకులు వున్నాయని వీటికి పెద్ద turn over వున్నాయనీ చెప్పటం జరుగుతోంది తప్ప గ్రామాలలో అటువంటివి ఏవీ లేవు. విత్తనాలు సప్లయిచేయటానికి ప్రతి ఫిర్కాలోను గోడౌన్సువున్నవి. కాబట్టి ఈగ్రైను బ్యాంకులు ఉపయోగముగా వుండవు కనుక వాటిని రద్దుచేయాలని మంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను. రద్దుచేసేముందు వాటిని కాజేసినవారిపై గట్టి చర్య తీసికోవాలి. ప్రజలకు ఆబ్యాంకులపై, ఆ టాకాపై విశ్వాసమే నశించి పోయింది. డబ్బును, ధాన్యమును కాజేస్తున్నవారిపై ప్రభుత్వము చర్య తీసికోక పోవటంవల్లనే ప్రజలలో విశ్వాసము నశించింది. ప్రజలకు కూడ విశ్వాసము లేకుండా పోతోంది. కేవలం ప్రజలు ముందుకు రావడం లేదనిచెప్ప లాభం లేదు. కాబట్టి గ్రైన్ బ్యాంకులను రద్దుచేసి

వాళ్ళ మీదకూడ చర్యతీసుకోవాలని తమద్వారా మనవిచేస్తున్నాను. హాకా విషయం ఉన్నది. ఆవిషయమై గత రెండు సంవత్సరాలుగా అసెంబ్లీలో ప్రశ్నలు వెయ్యడం, నోటీసులు యివ్వడం జరిగింది. 6 th May 1957 రోజున ముఖ్యమంత్రి గారు, కోపరేటివ్ శాఖామంత్రిగారు జవాబు చెబుతు యిట్లా అన్నారు.

That is the position. However, it is necessary that a Committee should be appointed consisting of men who are well-versed in administration, accounts and business and to examine the situation and to give a report to the Government.

కోపరేటివ్ మంత్రిగారు సమాధానం చెబుతూండగా, ముఖ్యమంత్రి గారు యింటర్ ఫియరు అయి యిలాఅన్నారు. "పొలిటికల్ యింటర్ ఫియరెన్సు అన్నారు. ఆ విషయాన్ని ఆలోచించడానికే కమిటీవేశాము. ఎందుకునష్టం వచ్చింది? ఎవరు ఏమిచేశారు? పొలిటికల్ ఇంటర్ ఫియరెన్సు యేమిటి? అనే విషయాలు తేల్చుకొనడానికి, పరిశీలించడానికి ఉద్యోగస్తులను నియమించాము. సభ్యులు ప్రశ్నలు యెన్ని వేసినా, యిందులో information యింతకంటె లేదు. ఇందులో జరిగిన అవకతవకలను తెలుసుకోవాలనే ఉద్దేశ్యముతో కూడ.........." ఇదికూడ 6th May 1957 Proceedings. తరువాత తమరు యేమన్నారంటే "Let us proceed to the next question. A Committee has been appointed and therefore there is no use of putting further questions. We shall discuss the matter after the report of the Committee is received and there is no use of putting further questions...now as stated by the Leader of the House ....

కాని యింతవరకు హాకా గురించి రిపోర్టు యేమియ్యలా లేదు. ఈవిషయంగురించి యింతవరకు యేమీ తెలియపరచలేదు, ఇందులో తప్పకుండా పొలిటికల్ విషయాలు ఉన్నాయి. ఆ వ్యవహారంలో అధికార పార్టీకి సంబంధించినవారు ఉన్నారు. ప్రస్తుత మంత్రులలో కొందరకు మాజీ మంత్రులకు, ఆఫీసర్లకు సంబంధం ఉన్నది కాబట్టే, ఆ రిపోర్టును ప్రజలదృష్టికి, శాసనసభ్యుల దృష్టికి తీసుకొని రాకుండా యున్నారు. ఇందులో 20 లక్షల రూపాయలు ప్రభుత్వ డబ్బు, వేరే షైర్లను దగ్గర

నుంచి తీసుకొన్నది. F. I. C. డబ్బు మొత్తం యెంతఉన్నదో ప్రభుత్వం కూడ చెప్పలేకుండా యున్నది. ఒకసారి 40 లక్షలు, యింకొకసారి 30 లక్షలు, యింకొకసారి 20లక్షలు అంటున్నారే గాని యిదమిద్ధంగా చెప్ప లేకుండా యున్నారు. ఇప్పటికైనా హాకా వ్యవహారం, యెందుకు ఎంక్వ యిరిచేయరు? ఆరిపోర్టును యెందుకు సభముందు ఉంచరు? అది మీ యొక్క బండారాన్ని బయటపెడుతుందని భయపడుతున్నారు. తమ పార్టీకి అపకారం జరుగుతుందని యేమీ action తీసుకోవడంలేదు. ఇప్పటికైన నేను కోరేది యేమిటంటే స్పెషల్ ఆఫీసరును నియమించారు కాబట్టి, కనీసము ఆ స్పెషల్ ఆఫీసరు రిపోర్టునైన publish చేయమని కోరుతున్నాను. ఒక్క హాకాయే కాదు. హైదరాబాదులో ఉన్నటువంటి ఎపెక్సు సొసైటీను అన్నికూడ అట్లాగేయున్నాయని తలస్తున్నాను. మొత్తం తెలంగాణాలో ఉన్నటువంటి ఎపెక్సు సొసైటీస్ అన్నిటిని విచారించాలని కోరుతున్నాను. ఆసొసైటీస్ అన్నిటిలో బురదఉంది. ఆ బురదను తొలగించకపోతే మనం కూడ ఆబురదలో కొట్టుకుపోవలసి వస్తుంది.

సర్వీసెస్ గురించి చాలమంది సభ్యులు మాట్లాడారు. ఈ సందర్భంలో ఒక విషయం చెప్పదలచుకొన్నాను. తెలంగాణా సభ్యులు మాట్లాడుతూ ఆంధ్రులు అన్యాయంచేశారని అంటున్నారు. ఆంధ్రులుకాదు అన్యాయం చేసినది. తెలంగాణాకు సంబంధించిన సీనియరు ఆఫీసర్లు, తెలంగాణా మంత్రులే-తెలంగాణాకు అన్యాయంచేశారు. తెలంగాణాకు సంబంధించిన subordinate officers గురించి వాళ్ళు యేమీ ఆలోచించలేదు. ముఖ్య మంత్రిగారు శక్రటేరియటు గురించి మాట్లాడుతూ, జూనియర్ ఆఫీసర్లను సీనియారిటీ లేకపోయినా, వారికి ప్రత్యేకమైన స్థానాలు కల్పించామని చెప్పారు. వాళ్లకు అట్లా key posts యివ్వడమే పొరపాటు! వాళ్ళు ఆపోస్టులకు డిజర్వింగు కాకపోయినా, సీనియారిటీ లేకపోయినా అట్లా ప్రమోషన్ యివ్వడం వల్ల, వాళ్ల క్రిందఉద్యోగులకు న్యాయం కలుగ చేయలేక పోతున్నారు. గట్టిగామాట్లాడగలిగే శక్తి వారికి లేదు. వాళ్ల position ను కాపాడుకొనుటకే వాళ్ళు ప్రయత్నం చేసుకొంటున్నారు. కోపరేటివ్ డిపార్టుమెంటులో నలుగురులో ముగ్గురు తెలంగాణాకు సంబంధించినవారు ఉన్నారు. N. G. Os కమిటీలో యెక్కువమంది తెలంగాణావారే ఉన్నారు. అయినా తెలంగాణా క్రింది ఉద్యోగస్థులకు లాభం లేకుండా యున్నది. ఫైనాన్సుకు సంబంధించిన శ[illegible] [illegible]యంటు స[illegible], డిప్యూటీ శ[illegible]లు, [illegible] అసిస్టెంట్

నోటు కోపరేటివ్ కు సంబంధించి వ్రాసినట్లు తెలుస్తున్నది. కేంద్రప్రభుత్వ కమిటీలు ఉన్నాయని ముఖ్యమంత్రిగారు అన్నారు. తెలంగాణాకు సంబంధించిన ఒక అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారు కేంద్రప్రభుత్వానికి అప్పీలు చేశారు. మమ్ములను డిప్యూటి రిజిస్ట్రారుతో equate చేయండి. మా qualifications అన్ని చూచి equate చేయమని appeal చేశారు. అక్కడ అప్పీలు ఉండగా యిక్కడ తెలంగాణాలో ముగ్గురు అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారున్ను - చాల సీనియరు రిజిస్ట్రారున్ను, ఒక్కొక్కరు నాల్గు వందలు, అయిదు వందలు డ్రాచేస్తున్న వారిని, ఆంధ్రకు సంబంధించిన కోపరేటివ్ సబ్ రిజిస్ట్రారున్నతోపాటు డిప్యూటీ రిజిస్ట్రార్లుగా ప్రమోషన్ యివ్వడం జరిగింది. ఆ ప్రమోషన్ కు కూడ protest చేశారు. అక్కడ అప్పీలు ఉండగా యీ విధముగా చేయవలసిన అవసరం యేముంది? మీకు నిజంగా న్యాయం చేయాలని ఉద్దేశ్యం ఉన్నదా అని అడుగుతున్నాను? ఈ విధంగా అన్యాయాలు జరుగుతున్నాయి, దానిని సరిచేయాలి. మొన్ననే ఒక జి. ఓ ఒకటి చేశారు జి. ఓ నెం. 492 D. 10-3-58. అందులో తొమ్మిది మందికి ప్రమోషన్ యిచ్చారు. అందులో ముగ్గురు అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రార్లు తెలంగాణాకు సంబంధించినవారు. మిగతా ఆరుగురు కోపరేటివ్ సబ్ రిజిస్ట్రార్లు ఆంధ్రకు సంబంధించినవారు. ఇక్కడ అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగ్రేడు 250/- రూపాయల నుంచి 450/- రూపాయలవరకు ఉన్నది. అక్కడ గ్రేడు 150/- రూపాయలనుంచి 200/- రూపాయలవరకు ఉన్నది. వాళ్ళది నాన్ గెజెటెడ్. ఇక్కడిది గెజెటెడ్. వాళ్ళ యిద్దరికి ప్రమోషన్స్ యే విధముగా యిస్తున్నారు? డిప్యూటీ రిజిస్ట్రార్లుగా యిస్తున్నారు. ఇక్కడ అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారున్ను, డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారున్నతో equate చేయమని తగవులాడుతోంటే, వాళ్ళని కోపరేటివ్ సబ్ రిజిస్ట్రార్లతో equate చేసి ఆర్డర్సు ప్రభుత్వం యిచ్చినదంటే యెంత ఆశ్చర్యమైన విషయమో ఆలోచించండి! మిగతా హైదరాబాదు ప్రాంతము కొంత బొంబాయికి కొంత మైసూరుకు పోయింది. అక్కడ అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రార్లతో తెలంగాణా అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రార్లను equate చేయడం జరిగింది. హైపవర్ కమిటీలు వేశామంటున్నారు. అందులో గుప్తాగారు యున్నారు. గులాంహైదర్ గారు ఉన్నారు. C. S. గారు ఉన్నారు. వారే అన్యాయం చేస్తున్నారు ఈ రోజున! వారు, వారి స్వార్థంకోసం, స్వప్రయోజనాలకోసం చూచుకొంటున్నారు.

ఇందులో ఆంధ్ర తెలంగాణా సమస్యేలేదు. ఇంకొక ముఖ్య విషయము యేమంటే యిక్కడ మార్కెటింగు సొసైటీస్ చాలా మందగొడిగా పని చేస్తున్నవి. ఈరోజున కోపరేటివ్ డిపార్టుమెంటులో ఉన్నటువంటి staff చాలా worst staff అని చెప్పవచ్చు. తెలంగాణాలో ఆదాయం లేని డిపార్టుమెంటు అని దీనికి ప్రతీతి. అందుచేత ఎక్కడా పనికిరానివాళ్లు యీ డిపార్టుమెంటులో నిండారు. దాని ఫలితముగా పని చురుకుగా సాగడములేదు. ఆంధ్రలో advance movement యున్నది కాబట్టి. మీకు అనుభవంఉన్నది కాబట్టి, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వచ్చినతరువాత, తెలంగాణాను, మీయొక్క లెవెలుకు తీసుకొని పోవుటకు ఏమిచేశారు? అటువంటి పని యేమీ చేయలేదు. పనికిరాని ఆఫీసర్లు యెవరైనాఉంటే వాళ్లను తొలగించి వారిపై తగినచర్యలు తీసుకోండి. కాని పనికివచ్చేవారు కూడ కొంతమందియున్నారు. మొన్న సీనియరు ఇన్‌స్పెక్టర్ల పోస్టులు కాళీ అయితే ఆంధ్రనుంచి 9 మందిని కోఆపరేటివ్ సూపర్ వైజర్లను తీసుకొనివచ్చి నింపారు. నేను ప్రశ్నలసందర్భంలో అడిగితే మంత్రిగారు ముగ్గురు అనిచెప్పారు. తరువాత నేను తెలుసుకొంటే, ముగ్గురు కాదని, తొమ్మిదిమందని తేలినది. నేను అడిగేది యేమంటే తెలంగాణాకు యే విధముగాను ఫేవరిటిజము చేయవద్దు. తెలంగాణా వాళ్లలో చెడ్డఉంటే శిక్షించండి. కాని న్యాయం మాత్రం చేయమని కోరుతున్నాను.

Government of India వారు S. R. C. సిఫార్సులో కూడా 5 సంవత్సరాల వరకు ఇక్కడఉండే N. G. O. లకు వారి services విషయంలో కొన్ని హామీలు ఇవ్వడం జరిగింది. వీటిని సరిగా అమలు జరపని కారణంచేతనే ఆంధ్ర, తెలంగాణా feelings వచ్చాయి కానీ, ఏదో ప్రతిపక్షంవారు కాని, అధికారపక్షంవారు కాని దీనిని తీసుకువస్తున్నారనడంలో అర్థం ఏమీలేదు. Administration లో వున్న కొంతమంది officers తమస్వార్థంకోసం ఈ విధంగా ప్రవర్తించడం చేతనే ఆంధ్ర, తెలంగాణా feelings వచ్చాయి. దీనికంతకు ప్రభుత్వాన్ని నేను నిందించడంలేదు. ఇటువంటి అక్రమాలు, అన్యాయాలు జరుగకుండా చేయాలని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

ఇప్పుడు High Level Committee ని ముగ్గురు సభ్యులతో వేశామని చెబుతున్నారు. ఈ సభ్యులంతా కూడా ఇదివరకు వారి, వారి depart-

ments లో ఏర్పాటుచేసిన కమిటీలలో ఉన్నవారే గనుగ ఆకమిటీలలో జరగనిన్యాయం ఈ high level committeeలో మాత్రం జరుగుతుందని ఎలా ఆశించగలం? అందుచేత బయటనుంచి ఒక High Court Judge ని ఆంధ్ర, తెలంగాణా feelings తో సంబంధంలేని వారిని, తీసుకువచ్చి, విచారణచేయిస్తే services లో ఇప్పుడు ప్రబలిఉన్న అసంతృప్తిని తొలగించడం సాధ్యమౌతుంది. ఆ విధంగా చేయవలసిందని నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

Sri Mehdi Nawaz Jung: Sir, the discussions on the subject have been important and also unimportant. It was my desire that I wanted to hear some constructive suggestions from the Hon. Members. Most of the time has been spent on the question of services and Telangana and Andhra-Pradesh.

Sir, there was, once upon a time in this area, a kingdom called Qutub Shahi kingdom and then Asaf Jahi kingdom and then came the Hyderabad popular Government and now it is Andhra Pradesh. We never talk of Qutub Shahi kingdoms or Asaf Jahi Kingdoms but we talk of the present days. So, let us first of all remove Sir, from our minds suspicion on either side. Most of the time was wasted — I beg to be excused for saying that - on raising a question by an Andhra member about the injustice to Telangana and at the same time, he was supporting Andhras against Telanganites. Then of course, there are 2 or 3 members on the Telangana side who thought that they had to give a retort and they did so. But all the same, in this House where we have come to gather knowlege and to seek some information and guidance from you all, we had better confine ourselves to the subject in main alone.

However, so far as the Department is concerned, with the best of intentions, the Co-operative Department and the Secretariat are discharging their duties without any fear from or favour to any one, Telangana and Andhra alike.

So far as the integration of services is concerned, that also has been done on quite right and sound lines. I would like to take even one or two examples where injustice has been done. For that, this is not the place. I openly invite any one who has to say about any injustice that is meted out to any one. But I for one - you may call me a Telangana man: I am an Andhra Pradesh man altogether, I was once upon a time a Telangana man — would be prepared to show that no injustice has been done in any case and in fact, I have studied the cases very carefully and in cases where there were doubts, I have referred the matter to such authorities and experts who could give me some advice. So therefore, let me not refer to the question of integration of services or to the rights or wrongs done to either side.

Sri Visweswara Rao says that the Co-operative movement has been serving the cause of only one per cent of the total population of the place. Sir, it is not the case. So far as Andhra Pradesh is concerned, it caters to the need of 10 per cent of the population so far as the rural financing is concerned, whereas the average percentage for the whole of India is only 4 per cent. So, to say that only one per cent of the population is being looked after is not substantiated by facts. Reference has been made to a village called Lingala. These are very small cases and any matter could be brought to my notice and I assure hon. members that proper attention will be paid to the same. With regard to cases of persons who obtained loan for purchasing lands and who actually did not purchase land, these are also matters that have to be looked into and no direct answer can be made now on the floor of the House.

Delay in the registration of Societies is also a matter which has been rectified to a great extent. Now the powers have been shifted to the Deputy Registrars

and so the delay is likly to be minimised. Two Societies have been referred to : one by Sri Visweswara Rao and another hon. Member that they collected a sum of Rs. 10,000- and yet the Society has not been registered. If a specific case is brought to the notice of the Registrar, I am sure necessary action will be taken.

As regards licences for the Sugar Factories here, I think a statement was made by the Chief Minister only three days ago and that stands good. That means there is no question of depriving Andhra Pradesh from starting Sugar Factories. Licences are given by the Government of India and not by the Government of Andhra Pradesh. There are some difficulties about obtaining licences in view of foreign exchange. That is being looked into and the matter is receiving all the attention.

As regards Fishermen Co-operative Societies, the fact that Panchayats are preferred is true, in cases where drinking water is concerned. The next preference is given to fishermen. Preference is also given to Washermen where there are tanks for washing purposes. All the same, fishermen's rights are not being neglected or ignored; and wherever there is any good case for them the Department will surely co-operate.

As regards lanka lands, some conditions have been imposed lately that one-third of the land should be left out for grazing. It is quite reasonable and necessary, because if all the land is brought under cultivation and no land is left for grazing purposes, the cattle will be without fodder. It will be something in the interests of mankind and animal both.

As regards Grain Banks, this has been raised practically by all the members and they are quite right in saying that the Grain Banks are not in a good condition. I have seen some of the Grain Banks which were reported to be very good Banks, and I found that the condi-

tions were not very good. I should attribute it mostly to the bad motives or the insincerety of the members who wanted to exploit the situation. The stores are collected there and they wanted to abuse the confidence reposed in them. It is quite true that the Grain Banks are very good institutions and they should be revived and for that the Registrar has asked for special staff, and once the staff is sanctioned, he will go round and set things right.

One thing I must say here, as I said in my opening speach, that to have co-operatives is very easy but to become co-operators it is very difficult, because you have to understand and respect the ideals of co-operation and to shape your patterns of life. In Co-operative Societies, somewhere there are political workers, there are some exploiters, there are some who have come in to seize power and there is also question of rivalry, and unless they go the Co-operatives cannot be a success. I agree with one gentleman on this side who said that the political parties are taking advantage of the Co-operatives. I refer to political parties of all types but not of one type only either on this side or that. However, I find one thing Sir, that on the Andhra side, the co-operatives have been very much benefited by well-to-do, and experienced people taking part in it. It is not a point to be objected to. I would appeal to the people on the Telangana side that well-to-do and experienced people should come forward and participate in the working of the Co-operatives. That is the one great reason why the Co-operatives on the Telangana side are backward.

So, to say that the co-operatives are in the hands of the people is not very good. For instance, I would quote the example of the Vijayanagaram Bank. It is a very fine bank and I find most of the people who

are working there are well-to-do people. But, of course, they work for the sake of co-operation and not for self-interest.

Hon. Sri Pragada Kotiah says that the credit limits are very low in Telangana. These credit limits in Agricultural Credit Societies have been doubled now. Where it was five times the land revenue it has been raised to ten times, and where it was ten times the land revenue (dry) it has been raised to 20 times, and in the case of gardens it has been raised from 12 to 24 times. So, his information is rather an old one.

Hon. Sri Pragada Kotiah said that the Central Banks in Telangana are not given adequate finances. A sum of Rs. 100 lakhs under short-term and Rs. 25 lakhs under medium-term has been given by the Reserve Bank of India and it cannot be considered to be very low. The borrowing limit of the Hyderabad Apex Bank also has been recommended to be twenty times. The share capital limit of Rs. 10,000 was reduced to 7,500 in wet areas, Rs. 5,000 in dry areas in Andhra; and to Rs, 3,000 in Telangana.

The Reserve Bank has sanctioned credit limits amounting to about Rs. 6 crores to the Central Bank in Andhra and about Rs. 3½ crores to the Andhra State Co-operative Bank. Loans are being advanced to the rural credit societies and they are given at a reasonable rate of interest of 6½%. The quantum of rural credit is progressively on the increase from year to year.

These are the replies to hon. Sri Pragada Kotiah.

The Co-operative Department has to take in officers for various purposes. A reference has been made to some Civil Supplies Officer who has no co-operative knowledge and who has been taken into the Co-operative Department. Well, before any one joins the

Co-operative Department, he does not possess the knowledge of co-operation. It is mostly after dealing with matters pertaining to co-operation they get experience. About this particular case, if the reference is made to one who has come from Civil Supplies Department, I may say that he is a Law Graduate and an old lawyer. He has got experience of legal matters and so to deal with co-operative laws he has been brought in.

As regards the 'Co-operative Law Committee', I have to say that it is appointed in Delhi. The Committee have made certain recommendations and they have also suggested a model Act for the whole of India and that Act has to be adopted. Once it is adopted, the integration of laws on both sides will be done.

Hon. Sri P. N. Appa Rao also refers to the indifference on the part of the Co-operative Department and the delays of registration of societies and so on. About Srikakulam taluka which he has referred to, it is a matter to which I have already replied two days ago.

About the points raised by hon. Sri L. Laxmana Das, I find myself unfit to answer some of the questions raised by him. So far as he insists on the efficiency to be introduced, I agree with him. But if we give effect to certain ideas which he has got, it would go a very quick way to do away with the co-operative movement altogether. For instance, his proposal to establish a credit bank for one lakh of population and to do away with the loans to the societies and to give them to individuals, is a proposal which requires, perhaps, a serious consideration and might be bearing lots of dangers in it.

The suggestions made about the Rural Banks, by hon. Sri L. L. Das are quite all right and I think the disadvantages which prevail are mainly due to the lack of interest on the part of Members.

It is not necessary that no sooner a society is registered, loans should be given. In fact, I would be one to say that the loans should be delayed as far as possible so that the capacity of the society might be tested. First of all they should be tested to see to what extent they raise share capital and credit deposits. Then alone the public money should go to them to be spent usefully.

I do not know whether I should answer the question that no co-operatives should be formed till the people realise the benefits of co-operation. How is it possible? What should be the measure to be adopted? How will it be tested? How long the registration of a society should be delayed to find out whether people are anxious to have it? It is only after the formation of a society that the active interest of the people can be examined.

About hon. Mr. Baswa Maniah's points, it may be according to him that the richer are becoming richer and the poorer are becoming poorer. I have nothing to say about that. So far as grain banks are concerned, his observations are not far from correct. However, the department is trying to improve conditions.

The question of HACA (Hyderabad Agricultural Co-operative Association) has been raised by hon. Sri Baswa Maniah and also by hon. Sri P. Narasinga Rao. To both of them, the answer is this. First of all, the HACA suffered a loss of Rs. 26 lakhs. For a gentlemen to say on the floor of the House that there was an embezzlement of Rs. 40 lakhs in HACA is a very serious matter. If this was said outside the House, things would have been very serious, indeed. So. 'embezzlement of Rs. 40 lakhs in HACA' is some sort of a dream, or, I do not know, wishful thinking. Well, regarding the losses suffered by the HACA, there are reasons. Falling of the prices, decontrol of iron, steel and cement, price

going down by 50%, about Rs 8 lakhs being spent on maintenance of staff without any work and then taking away of the business of the HACA by the Agriculture Department and getting it done through private parties, were all the matters which led to the losses in the HACA. But surely there has been no embezzlement. There may be losses and losses are every where.

I do not think, Sir, transfer of Telangana Officers to Andhra side is a matter of any objection. Personally, I would support such a move because I find that by such transfers some wholesome results can accrue. To my mind, transfer of Telangana Officers to Andhra is of a great advantage to the Officers themselves and I would insist on such transfers whenever I get a chance.

Hon. Sri Chokka Rao's comments are also in common with other comments made. As regards some special cases where, after the election, charge of the office has not been handed over, it is better if the matter is brought to the notice of the Registrar and action would be taken. As regards the audit, which he has referred to, it is quite possible, in some cases, that audit has not been done. But now extra staff is being appointed and I think we will be able to overcome that difficulty in due course of time.

I do not know what credit societies hon. Mr. Chokka Rao refers to as not having been registered It is also a matter to be specifically brought to our notice.

Hon. Sri Kasi Reddy says that injustice is being done to Telugu Officers in co-operative training college and college staff and all that. So far as I have seen, I think the training is a very essential service because on the basis of the knowledge imparted through the training, the Officers can become efficient to discharge their duties. The arrangements that are made in Rajahmun-

dry, in Anantapur and also in Hyderabad are very good. In fact, I am one who favours the transfer of the officers of Telangana to Andhra and also I am in favour of bringing experienced officers from Andhra side to Telangana to give some talks and lectures. Some people have taken serious objection to this, but experience is the main thing. One may be a Chartered Accountant, but, at the same time, he may not be knowing business because he has no practical experience. Just merely passing examinations is no good. However, this is all done for the benefit of those people who come to these training centres

Hon. Sri Gopidi Ganga Reddy has objected to the allotment of small amounts for housing purposes in Telangana. I would only request him to look into the figures that have been placed before him, and he will find that Telangana has been dealt with very favourably. The amounts allotted to Telangana are far in excess of what has been given to Andhra. On the housing side, Telangana is very well off. It is mainly for the continuity of the schemes that have been taken on hand before re-organization of States.

Hon. Sri Ganga Reddy is quite right in his remarks about the grain banks. It is our concern also to set them right.

As regards hon. Sri B. Subba Rao's suggestion that Field Labour Co-operative Societies should have a Central Finance Corporation, I may say that the Field Labour Co-operative societies are not given loans even by the Central Bank. So, it is very difficult to create a Finance Corporation for them. It is a proposal about which I would like him to think again and tell me how to proceed.

Hon. Sri P. Sreeramulu, again, complains about the delay in registration of societies. He also says that he

had collected more than Rs. 20,000 for a society and the society was not registered. That is a matter which can be enquired into.

Hon. Sri G. Nageswara Rao has raised a question about the Lanka lands where one-third land may be kept for grazing purposes and two-thirds should be given for other purposes. This is a matter which pertains to the Revenue Department and I think it should be brought to their notice.

Hon. Sri Baga Reddy states that lot of money belonging to TACAS (Taluqa Agricultural Co-operative Associations) is now with the HACA and that there is no sign of its returning to TACAS for carrying on business. In fact the shareholders of the HACA are th TACAS and it is for the shareholders to come together and take a decision as to how it should be managed.

I do not know what hon. Sri B. Rama Reddy means when he suggests that Land Mortgage Banks and Marketing Societies should be integrated. The functions of both are entirely different. How they can be integrated is a matter for him to explain.

As regards giving loans to Labour Contract Societies, it is a matter for further investigation and consideration. It will be looked into.

The suggestion made by hon. Sri Peta Bapiah about giving audit reports to the Bank is perfectly correct and it must be done.

As far as I know, amounts are given usually in the names of Field Labour Co-operative Societies and they are not given to individuals. The suggestion that the amounts should be given in the names of Labour Societies is, therefore, uncalled for.

Hon. Sri Rajagopal Naidu raised the question about forest coupes. Of course, there are some complaints and they should be looked into.

I do not follow how far it is correct to say that rural housing societies are given only Rs. 5,000 for a village. As far as I know, this is not the correct figure.

As regards lands in Zamindaries where settlement is not done, pattas are not given, or the possession of lands in villages is not certified, etc., in my opinion, a certificate from the village authority would be quite enough. Perhaps, in one or two cases this has been given as a sort of test and there should be no difficulty in giving money for construction of a house on a piece of land which is in the possession of the applicant.

As regards the suggestion that the Marketing Societies should be made to function on commission basis the question arises as to who should pay for the goods that the Marketing Societies deal with. That is also a question which, I am afraid, cannot be entertained.

Hon. Sri P. Narsinga Rao says that there should be no difficulty in placing the report of the Special Officer before the House. It will be done.

The question of equation of Registrar and Deputy Registrars will be considered and very soon it will be done.

As regards the Marketing Officers' efficiency, the only course open is to give them training. For this, training arrangement is being done.

Not going into much details, I have generally replied to the suggestions made by the hon. Members and I am grateful to them for making suggestions. I would have been still more happy if they had spoken some thing more about the co-operative farming about which I have specially invited there suggestions.

Thanking you, Sir, and the hon. Members, I would now request that in view of the explanations that I have made, the hon. Members may withdraw their cut-motions and sanction the Demands.

శ్రీ పి. గోపాలురెడ్డి (తిరుత్తని-జనరల్): నేను ఒక నోటు పంపాను స్పెషల్ ఆఫీసరు లయములు కోఆపరేటివ్ డిపార్టుమెంటులో ఉన్నాయి; పీటిని విడదీస్తే సహకార సంస్థలు బాగుపడతాయేమో అని నోటుపంపాను. దానికి సమాధానం చెబుతారా?

Sri Mehdi Nawaz Jung: This question has been under consideration for many years. Now, we all agree that the audit should be separated, in the sense that the Registrar of Co-operative Societies should be the head of the Audit as well as the Executive.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు: 789వ కోత తీర్మానానికి సమాధానం రాలేదు. లింగాల సొసైటీకి సంబంధించిన కోత తీర్మానం అది. Forgeries గు... వైనప్పటికి డిప్యూటీ రిజిష్ట్రార్ చర్య తీసుకోలేదు. సమాధానం కోసమే నేను కోత తీర్మానం ఇచ్చాను, దీనిపై సమాధానం చెప్పాలని కోరుతున్నాను

Sri Mehdi Nawaz Jung: The matter will be looked into the satisfaction of the hon. Member.

మిస్టర్ స్పీకర్: కోత తీర్మానాలను ఉపసంహరించుకోవడం ఉన్నదా?

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు: ఆ సాంప్రదాయమే లేదు.

Demand No. XXIII Co-operation-Rs. 1,29,73,500/-

Mr. Speaker: The question is:

> To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/- for Co-operation by Rs. 100/-
>
> (To criticise the delay in registration of Co-operative Societies either of Credit or of Non-Credit and particularly cottage industries.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార శాఖలో ప్రభుత్వము తమ ఉద్యోగులను నియమించి అధికారములో ఉన్న పార్టీ జోక్యము గలిగించుకొని సహకారోద్యమ వృద్ధికి అడ్డుపడుతున్నందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార సంస్థలు వాగ్దానము చేసిన పనులు కలుగచేయక ప్రజలను మోసగించుచున్నందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార సంస్థల రిజర్వుఫండు చట్టం ప్రకారము నిల్వలుచేయలేకుండినందులకు అట్టి ఫండులను అనవసరముగా వ్యయపరచుచుండునందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార సంఘములు రద్దుచేయబడిన తర్వాత వాటి సంబంధమయిన నిలువలు, ఫండులు, లావాదేవీలు తేల్చక సంఘ సభ్యులను మోసగించుచుండినందులకు)

The motions were negatived

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(తెలంగాణాలోని పరపతి సంఘములు ధాన్యము నిలవచేయు సంఘములు పట్టణ ఋణసంపక సంఘములు గ్రామాభివృద్ధి సంఘములు గ్రామ బ్యాంకులు మొదలగు వాటి కార్యములు కుంటుపడిపోయిన వాటి కార్యములను సరిపర్చక ధనవంతులకుతోడ యిచ్చుచున్నందులకు)

The motion was negatived.

Sri Gopidi Ganga Reddy: I demand a division. Sir,

The House then devided

Ayes 24; Noes: 78; Neutral: 1.

The motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార సంఘముల ఆదిలకనీసము సంపత్తిని [illegible] చేయించలేక వ్యవహారమును కుంటుపరచుటకు [illegible])

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100

(ముధోల్ తాలూకా దేరగ్రామ బ్యాంకును స్థాపించినను [illegible] ధనము మొదలగునవి వసూలుచేసుకొని ఒక సంవత్సరము [illegible] అప్పుల విడుదల చేయలేకపోవుట)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(తెలంగాణాలో కేంద్ర సహకార సంఘము యొక్క [illegible] ప్రచారములు విద్యాభోధన మొదలగు వాటిని సక్రమముగా [illegible] లకు, తెలంగాణాలో సహకార వ్యవసాయ సంఘములు మరియు [illegible] సహకార పరిశ్రమలు, పలువిధములయిన శ్రమ సహకార [illegible] గృహనిర్మాణ సహకార సంఘములను, కూలి సహకార సంఘములు మొదలగు వాటిని స్థాపించవలెనందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకారోద్యమ విద్యాబోధన కేంద్రములు తెలంగాణాలో [illegible] చక మరియు ప్రతిదానికి ఆంధ్రకే ప్రాముఖ్యత యిచ్చినందులకు)

The motions were negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(10 సంవత్సరముల నుండి చౌక మరియు గ్రైను బ్యాంకుల ఆడిటు చేయక ధాన్యమును గ్రామాధికారులనుండి కాజేయని ప్రభుత్వ విధానమును విమర్శించ గలందులకు)

The motion was negatived.

Sri Baswa Manaiah: I demand a division. Sir.

The House then devided.
Ayes: 24; Noes: 78;
The motion was negatived

Mr. Speaker. The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(For the failure of the Government to take steps to amend the Co-operative Societies Act to enable the people to join the Societies in large numbers.)

The motion was negatived.

Sri Pillalamarri Venkateswarlu: I demand a division Sir,

The House then divided.
Ayes: 24; Noes: 79.
The motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is.

To reduce the allotment of Rs. 1, 29, 73, 500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(For the failure of the Government to take action against officers who are responsible for mis-management and Loans Co-operative Society, Lingala, Jaggaiahpet Taluk.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(ప్రభుత్వ విధానం విమర్శించుటకు)

The mot ion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(జి. ఒ. నం. 200 ప్రకారము చేపలుపట్టుకొను పరపతి సంఘములకు [illegible] చెరువు, గుంట వగైరాలలో చేపలు పట్టుకొను హక్కును [illegible] లకు పంచాయితి బోర్డులకు యిచ్చుచున్నందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(నెల్లూరుజిల్లా కోవూరు తాలూకా విడవలూరు చేపల పరపతి సంఘమునకు వావిళ్ల చెరువు చేపలు పట్టుకొను హక్కును [illegible] యివ్వక, పంచాయితీ బోర్డుకు యిచ్చినందుకు నెల్లూరు [illegible] రాజు గూడూరు చేపల పరపతి సంఘమునకు ఇవ్వక పంచాయితీ [illegible] యీ ఫసలీలో యిచ్చుచున్నందుకును, జి. ఒ. 200ను గౌరవించినన్ని [illegible] నందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(లంకభూములను ఫీల్డు కో ఆపరేటివ్ సొసైటీలకు పూర్తిగ యివ్వక 1/3 భాగమును వేలము వేయుపద్ధతిని విరమించనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by 100/-

(నెల్లూరు జిల్లా, నెల్లూరు తాలూకా, పాపిరెడ్డిపాలెం హరిజనులు పరపతి సంఘమును యేర్పాటు చేయమని డిపాజిట్ కట్టినను [illegible] నాలుగు సంవత్సరములనుండి సంఘమును రిజిష్టరు చేయుటకు జాప్యము జరుగుచున్నందులకు)

The motions were negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(చేనేత పారిశ్రామికుల సహకార సంఘాలకు సెస్సుఫండునిధినుండి సకాలములో డబ్బు మంజూరుచేయక జాప్యంచేస్తున్నందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార చట్టాన్ని సవరించి పంచవర్ష ప్రణాళిక క్రింద సహకార ఉద్యమానికి కేటాయించిన మొత్తాలను పేద, మధ్యతరగతి ప్రజలకు చెందే యేర్పాట్లు చేయుటలో ప్రభుత్వం జాప్యంచేస్తున్నందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(నెల్లూరు జిల్లా కోఆపరేటివ్ సెంట్రల్ బ్యాంకువారు బ్యాంకు యెన్నికలు న్యాయంగా జరుగుటకు బ్యాంకు బైలాలను సవరించి, యూనియన్ల ప్రాతినిధ్యం తీసివేయమని ఏకగ్రీవముగా కోరినప్పటికి, సదరు బైలాలను రిజిస్టరు చేయుటలో జరుగుచున్న జాప్యానికి)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార సంఘాలలో చేరదలచుకొన్న వారందరికీ, చేరే అవకాశము కలిగించుటలో ప్రభుత్వము విఫలమైనందులకు)

The motions were negatived.

Mr. Speaker: The question is.

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(భూమితనఖా సంఘముల ద్వారా అప్పులు తొందరగా లభించునట్లు ఏర్పాట్లు చేయనందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార సంఘములు ఇనాంభూములపై అప్పులు ఇవ్వనందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-peration by Rs. 100/-

(వ్యవసాయమునుగురించి కో-ఆపరేటివ్ సంఘములు ఏర్పాటుచేయలేక పోయినందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(రాంపురం, సంగారెడ్డి తాలూకాలోగల కోపరేటివ్ సొసైటీకి సరిఅయిన పర్యవేక్షణలేనందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(ఋణగ్రస్తుని ఆస్థి వేలము వేయునపుడు సివిల్ ప్రొసీజరుకోడుకు విరుద్ధముగా ప్రవర్తించుచున్నందులకు)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The questions is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(రైతు ఋణ నివారణకై తగినంత శ్రద్ధతీసికొనందుకు)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార పరపతిసంఘముల ద్వారా రైతుల పరపతి పెంచక పోవడంగురించి)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(తాలూకా అగ్రికల్చరల్ కోపరేటివులు సరిగా పనిచేసేటట్లు చర్యలు తీసుకోకపోవడం, వాటిలో తిష్టవేసిన సంఘ అభివృద్ధికి ఆటంకముగా ఉన్నవారిని తొలగించకపోవడం ప్రజాతంత్రయుతంగా ఎన్నికలు జరుపుటకు పూనుకోకపోవడంను గురించి)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(పరపతి సంఘం నియమాలు, రూల్సు, ప్రజలకు ఆటంకముగా ఉన్న వాటిని మార్చుకుంటును గురించి)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(గ్రేన్ బ్యాంకులు మొదలగు సహకార సంస్థల సొమ్ము అపహరించి లెక్కలు చెప్ప నిరాకరించేవారిని, బాకీలు పెట్టి దాటవేస్తున్న వారినుంచి సొమ్ము రాబట్టకపోవడం గురించి)

The motions were negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార సంఘములు ఏర్పాటు చేయుటలో నిర్లక్ష్యం, రిజిష్టర్ చేయుటలో విలంబన గురించి చర్చించుటకు గాను)

The motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co operation by Rs. 100/-

(హుజూరాబాద్ తాలూకా జమ్మికుంట గ్రామ చతరం పారిశ్రామిక సహకార సంఘము పేరును మార్చివేయుటకు ఇచ్చిన విజ్ఞాపనములను కరీంనగరం జిల్లా డిప్యూటీ రిజిష్ట్రారు కార్యాలయమువారు మూలనవేసి ఉంచినందులకు)

The motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(To criticise inordinate delay in registering Credit and other Societies and in sanctioning loans)

The motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార సంస్థలలో స్వార్థపరశక్తులు జరుపుచున్న అక్రమాలను అరికట్టకపోవడంగురించి ప్రజాధనాన్ని దిగమింగి సహకార విధానం ఎడల ప్రజలలో అసహ్యం ప్రబలురీతిగా ప్రవర్తిస్తున్న వ్యక్తులపై చర్యలు తీసుకొనక పోవడంగురించి)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(హెచ్.ఎ.సి.ఎ.లో జరిగిన నష్టాలకు బాధ్యులను బైటపెట్టక పోవడం గురించి, వారిని శిక్షించకపోవడం గురించి)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(సహకార సంస్థలలో ప్రభుత్వ పెట్టుబడి సద్వినియోగం జరుగుచున్నదా? లేదా? అని పరిశీలించి వివరాలను శాసనసభకు అందచేయక పోవడం గురించి)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,73,500/-
for Co-operation by Rs. 100/-

(కో-ఆపరేటివ్ క్రెడిట్ బ్యాంకున్నకు జిల్లా కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకులకు తగినంత ధనం కేటాయించక పోవడం గురించి, రిజర్వు బ్యాంకునుండి తగినంతగా కేటాయింపక పోవడం గురించి)

The motions were negatived.

Demand No. XLVII-Other State Works-Rs. 60,13,000/-

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 60,13,000/-
for Other State Works by
(To discuss the policy.) Rs. 100/-

The motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 60,13,000/-
for Other State Works by Rs. 100/-

(ముధోల్ తాలూకాలో తక్కువ ఆదాయముగలవారలకు గృహనిర్వహణ కార్యక్రమం చేయలేనందులకు)

The motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 60,13,000/-
for Other State Works by Rs. 100/-

(1957–58 లో సుమారు 30 లక్షలు పాలిటెక్నిక్ గురించి ఆంధ్రలోనే వ్యయపరచిన ప్రభుత్వ విధానమును విమర్శించ)

The motion was negatived.

Mr. Speaker: I will now put the main demands to the vote of the House.

The question is:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,29,73,500 under Demand No. XXIII-Co-operation-"

The motion was adopted.

Mr. Speaker: The question is:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 60,13,000 under Demand No. XLVII-Other State Works."

The motion was adopted.

The House then adjourned till Half Past Eight of the clock on Saturday, the 22nd March, 1958.